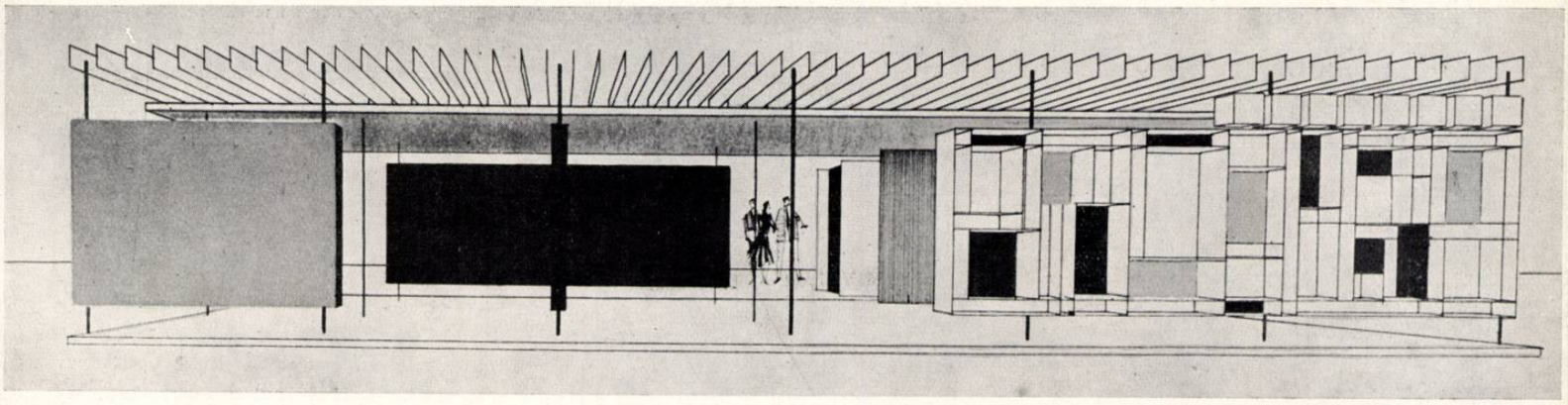

Perspectivă

Plan

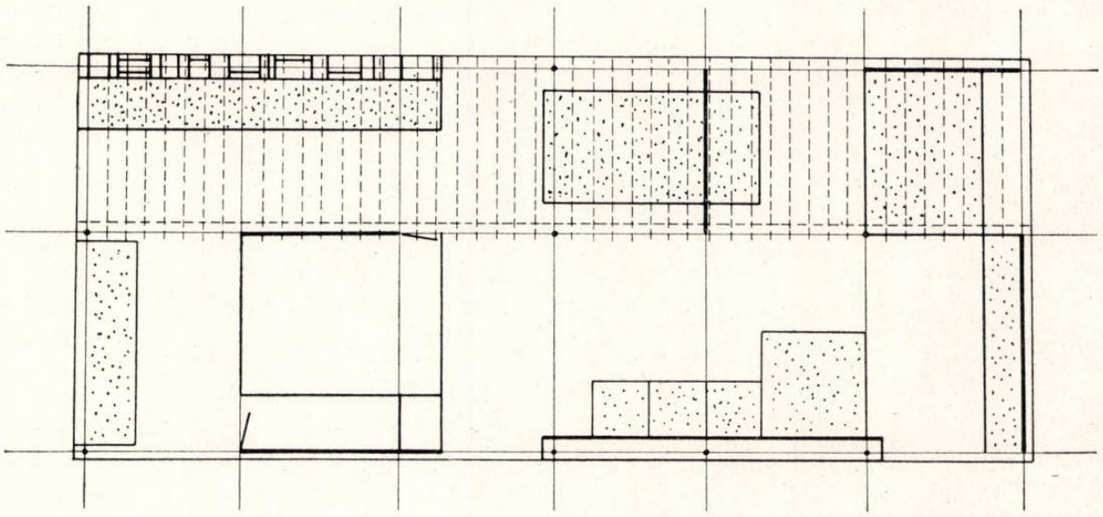

München

Autori, arhitecții I. Ressu și D. Papaconstantin

Salonic

Autori, arhitecții Al. Steriadi și H. Novac. Grafician, M. Gabudighian

Vedere interioară

Viena
Autor, arh. I. Ressu
Grafician, M. Gabudighian

Biroul de informații comerciale al R.P.R. — Vedere

Stockholm
Autori, arhitecții H. Novac și D. Papaconstantin

Vederi interioare ale pavilionului R.P.R.

La tîrgul alimentar de la München, expoziția R.P.R. — rezolvată prin dispunerea insulară a unor suporți de expunere circulari — a fost distinsă cu medalia de aur a tîrgului.

Un alt fel de manifestare este participarea cu birouri de informații comerciale la diverse expoziții internaționale.

Dacă fiecare expoziție conține o parte afectată birourilor de tratative comerciale, participarea cu birou conține numai această parte, completată de obicei cu un spațiu mai amplu de așteptare. Un exemplu mai interesant este biroul proiectat și executat la Viena, la care s-a prevăzut, la parter, un spațiu amplu de așteptare și propagandă turistică (afișe, diapozitive) și la etaj, birouri. Pentru structura acestui birou s-au întrebuințat elemente constructive ale supantei construite la Leipzig.

*

Arhitectura expozițiilor are unele caracteristici deosebite legate de caracterul lor publicitar. Faptul că aceste lucrări sînt efemere își pune și el amprenta asupra lor: nu poate fi vorba de « arhitectură de interior ».

Chiar dacă sînt în spațiu închis, aceste expoziții se rezolvă ca un ansamblu de sine stătător, înscriindu-se în spațiul afectat doar ca gabarit și regulament de construcție (înălțimi, lățimi de circulație etc.). Întrebuințarea de materiale și sisteme de construcție care asigură un montaj ușor, dorința de a atrage publicul, precum și compunerea construcției cu exponatele și susținerea grafică diferențiază net acest gen arhitectural de oricare altul.

În schimb, fie că este vorba de construirea unor pavilioane de sine stătătoare (Damasc — 1956/1957, Zagreb — 1956, Bagdad — 1959), fie de rezolvarea unui întreg pavilion existent sau a unui spațiu limitat din cadrul unei hale existente, expoziția trebuie să conțină o idee de compoziție și de plastică corespunzătoare, pornind de obicei din studierea atentă a programului.

În cazul expoziției, programul reflectă scopurile comercial-propagandistice ale acesteia, precizînd totodată diferitele funcțiuni (birouri de tratative, depozite, standuri de desfacere a produselor, standuri de expunere etc.). Prin compoziție trebuie asigurată concordanța deplină dintre cadrul creat și exponate, exponatele socotindu-se de multe ori ca făcînd parte din elementele de arhitectură cu care se compune, și avînd grijă ca acestea să fie scoase în evidență și susținute în mod avantajos.

Fiind vorba aproape întotdeauna de probleme și programe noi, atît în ce privește produsele industriei noastre în plină dezvoltare, cît și în ce privește spațiile afectate, atelierul de arhitectură al Camerei de comerț se străduește să găsească forme și metode adecvate, care să exprime elocvent posibilitățile de export ale țării noastre, nivelul industriei ei.

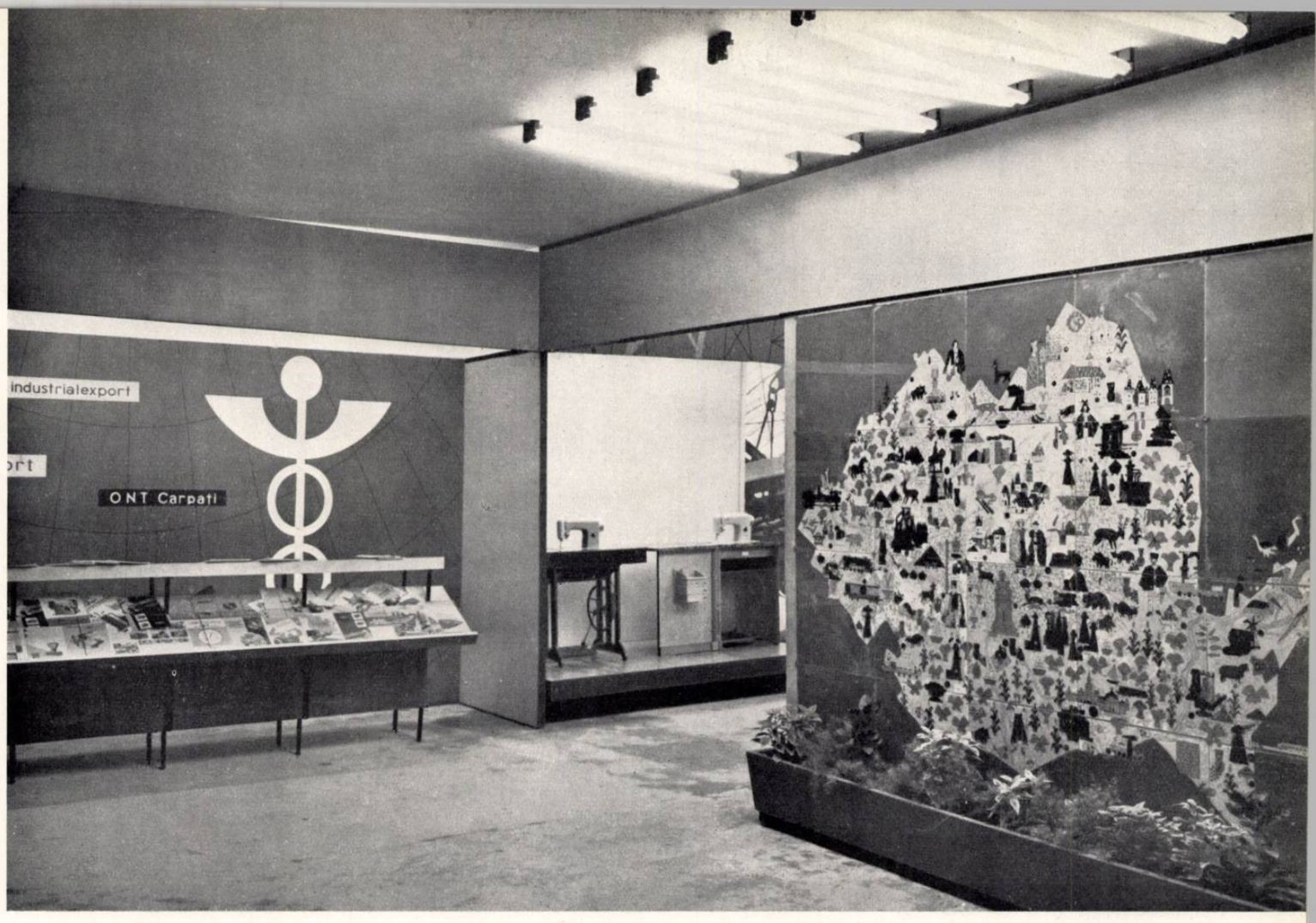

Vedere interioară

Izmir

Autor, arh. Al. Steriadi
Grafician, M. Gabudighian

Vedere interioară

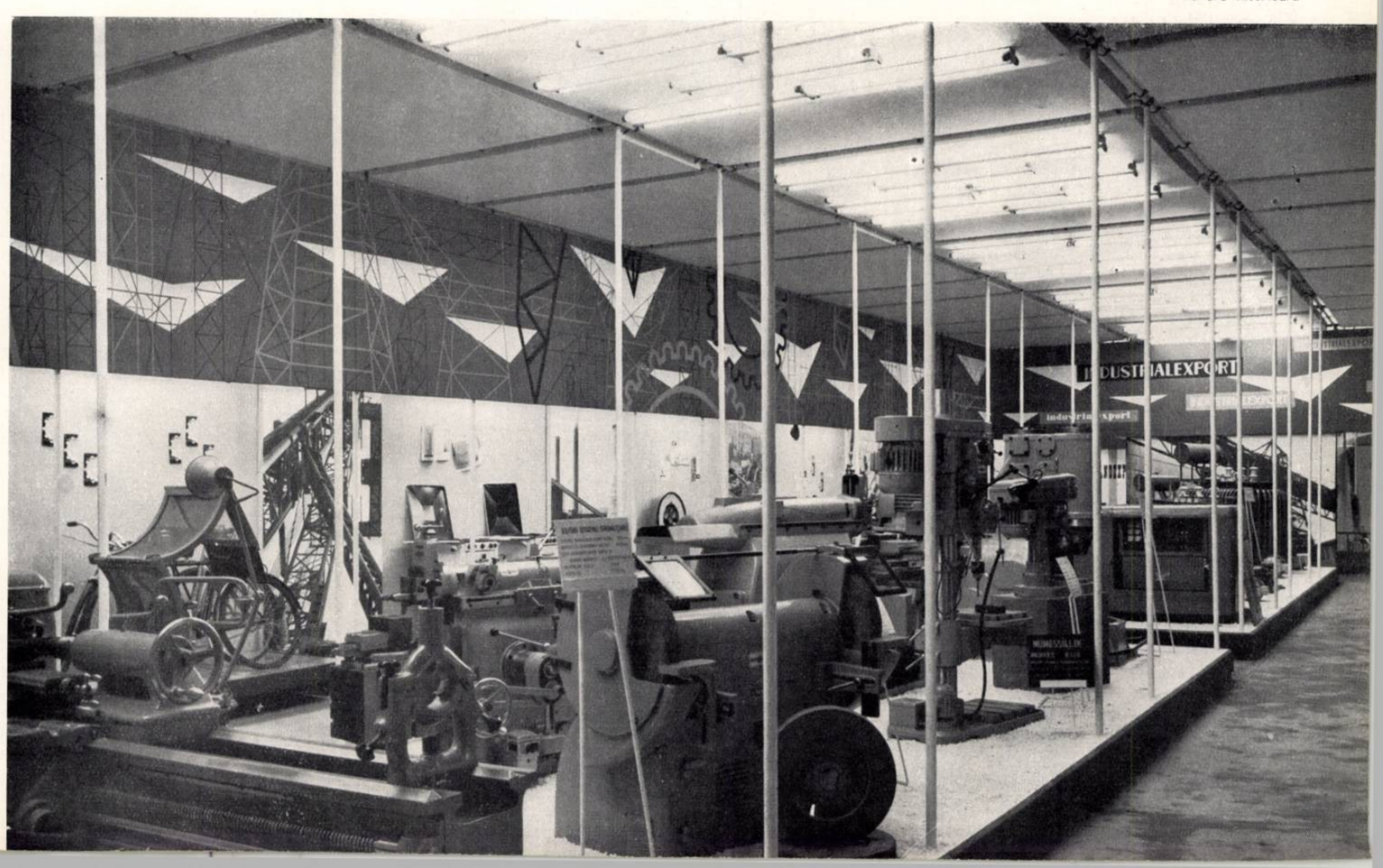

Cand. în șt. arh. Al. Budișteanu și arh. R. Rău

MICRORAIONUL - ELEMENT ESENȚIAL IN SISTEMATIZAREA ORAȘELOR NOASTRE

Politica partidului de dezvoltare a economiei naționale, de ridicare a nivelului de trai al maselor, exprimată în prevederile planului pe 1960—1965 și ale programului economic de perspectivă, precum și dezvoltarea rapidă a construcțiilor orășenești pun astăzi probleme deosebite în domeniul urbanismului în țara noastră.

În numeroase orașe s-au efectuat în ultimii ani lucrări de sistematizare a cartierelor existente, precum și de proiectare de ansambluri noi, adoptîndu-se în concepția acestora metode diferite.

În unele cazuri s-a aplicat sistemul cvartalelor de 3—6 ha, mărginite de străzi construite perimetral. Aceasta a dus la realizarea unor ansambluri rigide, geometrizate, în care locuințele nu beneficiază de o orientare și însorire corespunzătoare, iar incintele create nu fac posibilă uneori înscrierea ansamblului în cadrul natural determinat de configurația terenului, fapt care duce la sporirea costului investiției prin volumul mare de lucrări de terasamente și nu asigură o bună deservire a locuitorilor.

Sistemul cvartalelor mici a dus la realizarea unor trame stradale relativ dense, necorespunzătoare atît din punct de vedere economic, cît și funcțional, prin fragmentarea zonei de locuit în unități mici.

În cvartalele cu suprafață redusă este greu să se amplaseze comod clădirile de dotare corespunzătoare, din cauza insuficienței terenului. Aceste cvartale includ de obicei numai clădiri de școli și instituții pentru copii preșcolari. Nu sînt prevăzute terenuri sportive și de joc pentru copii, magazine etc.

În afara ansamblurilor de acest fel, realizate în perioada 1951—1955 în localitățile miniere din Valea Jiului, la Hunedoara, cvartalul I din Onești, ansamblul Bucureștii Noi, Vatra Luminoasă din București, pot fi citate pentru insuficienta preocupare privind deservirea populației și unele exemple mai recente, cum ar fi cvartalul Păsculescu-Tei din București, ansamblul de blocuri de pe str. Magheru și str. Decebal din Oradea sau ansamblul de blocuri de pe str. Anton Pan din Roman.

*

Problemele mai sus arătate sînt specifice nu numai țării noastre; ele caracterizează situația în domeniul urbanismului din numeroase țări.

Mergînd pe linia rezolvării problemelor puse în fața constructorilor de orașe, se remarcă o căutare de soluții noi, concretizată într-o teorie și o practică urbanistică nouă.

Avînd în vedere marele volum de construcții proiectat sau în curs de realizare, această problemă este deosebit de actuală în cazul țărilor socialiste.

Din lucrările Conferinței unionale pentru construcția orașelor care a avut loc în luna iunie 1960 la Moscova și din discuțiile duse în jurul concursului internațional pentru sistematizarea unui raion de locuit experimental din sud-vestul Moscovei au rezultat, ca o concluzie comună, următoarele:

— Elaborarea planurilor de sistematizare trebuie să pornească de la principiile fundamentale ale urbanismului socialist, care constă în crearea celor mai bune condiții de muncă, recreație și odihnă pentru întreaga populație, în asigurarea unui nivel ridicat al deservirii social-culturale și al amenajărilor tehnico-edilitare, ținînd seamă de faptul că trăsătura caracteristică a orașului socialist este unitatea socială a organismului urban și caracterul colectiv al unor funcțiuni ale vieții zilnice.

— Structura funcțională și arhitectonic-spațială a organismului urban trebuie să reflecte în mod corespunzător, nu numai relațiile economice și sociale actuale, ci și tendințele progresiste ale dezvoltării socialiste și comuniste ale acestora, precum și progresul tehnico-științific în genere și în domeniul construcțiilor în special.

— Concepția clădirii de locuit se lărgește, fiind completată cu instituții pentru copii, cluburi, magazine etc., menite să satisfacă necesitățile de viață zilnice ale individului și ale colectivității. Organizarea spațială urbanistică și arhitecturală a zonelor de locuințe trebuie să corespundă acestor noi cerințe în cadrul unității organismului urban. De aci rezultă principiile de bază ale organizării cartierelor de locuințe în unități structurale complexe, care să permită rezolvarea optimă funcțională și economică a ansamblurilor de locuințe, a dotărilor social-culturale și a rețelelor edilitare, în funcție de necesitățile sociale zilnice ale individului, ale familiei și ale colectivității exprimate în conținutul multilateral al vieții colective în țările socialiste.

Proiectanților și constructorilor de orașe din țara noastră le revine sarcina de a adopta și aplica aceste principii în cadrul condițiilor noastre specifice.

*

Din cele de mai sus rezultă că, din punctul de vedere al importanței sale, problema deservirii populației se situează imediat după aceea a rezolvării necesităților de cazare.

Formele de deservire optimă au un caracter anumit, în funcție de felul serviciului prestat, de grupa de vîrstă și specificul populației deservite, precum și de condițiile locale: naturale, urbanistice etc.

Nevoile de trai ale populației urbane, precum și dotările care le corespund pot fi clasificate în trei grupe, în funcție de frecvența și nevoia deservirii. În acest mod se determină necesități zilnice, periodice și ocazionale. Printre cele zilnice se numără aprovizionarea cu alimente, educarea și jocul copiilor, recreația locuitorilor etc. În cea de-a doua categorie, a necesităților periodice, intră activitățile social-culturale, aprovizionarea cu mărfuri industriale etc. Ocazionale pot fi considerate necesitățile legate de o serie de instituții administrative, culturale, comerciale și sanitare. Unele necesități pot îmbrăca forme combinate, în funcție de specificul lor, de exemplu tratamentele medicale etc.

Deservirea populației urbane, în strictă conformitate numai cu această clasificare, nu e totdeauna posibilă din cauza unor numeroase considerente economice. Exploatarea cea mai rațională a dotărilor și instituțiilor de deservire cere ca acestea să deservească în fiecare caz un număr bine determinat de locuitori.

Pornind de la acest criteriu se diferențiază trei pînă la patru trepte în deservirea populației orășenești, fiecăreia dintre ele corespunzîndu-i și un element structural al așezării urbane.

Prima treaptă corespunde satisfacerii necesităților zilnice minime. E vorba, în primul rînd, de aprovizionarea cu produse alimentare, ca pîine, produse lactate, carne, precum și cu ziare și țigări.

De asemenea, trebuie oferită copiilor posibilitatea să se joace în apropierea casei, iar adulților să se recreeze în aer liber. La acestea se adaugă problemele de întreținere și administrație a imobilelor, precum și de asigurare a unor spații pentru necesitățile gospodărești ale locatarilor.

Practica a demonstrat că satisfacerea necesităților mai sus arătate se face în modul cel mai eficient în cazul unor grupări de locuitori de 500—1 500 de oameni. Din punct de vedere urbanistic, aceasta corespunde *grupului de locuințe*. Această unitate structurală urbană inferioară asigură locuitorilor spații de joc pentru copii, peluze, mici spații plantate, locuri de odihnă pentru adulți, curți gospodărești, platforme pentru depozitarea resturilor menajere etc.

Un loc de frunte printre necesitățile zilnice îl ocupă de asemenea deservirea copiilor preșcolari. Întrucît se preconizează ca optime tipurile de creșe cu 100 de locuri și de grădinițe cu 200 de locuri, procentele de populație deservită fiind 2% și respectiv 4—6%, se ajunge la grupări urbane de 5 000 de locuitori, ceea ce depășește scara grupului de locuințe.

Trebuie specificat că în cazul deservirii copiilor preșcolari, prin dotare optimă se înțelege dotarea cea mai eficientă, nu numai din punctul de vedere al economiei în exploatare, al posibilităților educative și al respectării normelor sanitare, ci și al razei de deservire admisibile. În acest mod, densitatea redusă a locuitorilor poate să ducă, în anumite situații, și la crearea de unități micșorate (creșe cu 50 de locuri și grădinițe cu 100 de locuri cuplate), ceea ce corespunde unei grupări de 2 500 de locuitori.

Altă necesitate zilnică o constituie aceea de educație a copiilor de vîrstă școlară.

Pornind de la durata de 8 ani a învățămîntului elementar și de la procentul de populație deservit, egal cu 16%, aceasta duce la crearea de școli cu 8 clase a 40 de locuri fiecare, funcționînd

cu 2 și chiar 3 grupuri de clase paralele, adică respectiv 320, 640 și 960 de locuri. În prezent se admit două serii de elevi pe zi, ceea ce duce la dublarea capacității școlilor. Trebuie însă avută în vedere trecerea la 1,5 serii pe zi și la funcționarea în perspectivă a școlilor numai într-o singură serie. Astfel, din punctul de vedere al funcționării unei școli elementare apar justificate economic grupuri urbane de 4 000, 6 000, 8 000 ajungînd în mod excepțional pînă la 12 000 de locuitori.

De aici reiese clar că nevoile de deservire a copiilor preșcolari și școlari necesită existența unei unități structurale urbane mărite. Acest lucru este justificat de asemenea și prin existența nevoilor de deservire periodică.

Astfel se face simțită nevoia de a avea magazine de desfacere a produselor industriale, precum și magazine alimentare cu un sortiment mai bogat. Trebuie asigurată nevoia de utilizare a spălătoriilor centralizate, a atelierelor de reparații a hainelor și încălțămintei, a frizeriilor, precum și a garării autovehiculelor personale. Nevoile sportive ale populației și cele de odihnă în spații verzi capătă un caracter mai amplu și trebuie organizate la un nivel sporit. Trebuie asigurată alimentarea populației prin cantine-restaurant și bufete expres. Persoanele adulte care doresc să se adune în vederea unei activități social-culturale sau în cercuri cu diverse profile necesită și ele încăperi speciale. Aceste nevoi, care în cazul locuitorilor dintr-un singur grup de locuințe afectau un număr redus al populației, justifică în cazul cîtorva grupuri de locuințe apariția unor instituții și dotări corespunzătoare.

Avînd în vedere obligativitatea învățămîntului elementar, precum și procentul mare de populație deservită prin școlile elementare, reiese clar rolul și importanța preponderentă a școlii elementare în rețeaua dotărilor mai sus enumerate.

În consecință, se poate afirma că pentru asigurarea tuturor nevoilor de mai sus apar instituții și dotări care funcționează optim deservind grupuri variind între 4 000—5 000 și 10 000—12 000 locuitori.

Din punctul de vedere al elementelor structurale urbanistice aceasta corespunde *microraionului.*

Mergînd mai departe cu analizele necesităților de deservire a populației trebuie menționată nevoia zilnică de asigurare a educației școlare la nivelul corespunzător școlii medii. Procentul de populație deservit reprezintă 4—5%. Din motive economice, organizarea școlilor medii apare justificată numai în cazul unor grupări urbane mărite, corespunzînd cîtorva microraioane sau unui microraion atingînd limita superioară a numărului de locuitori admisibil.

De asemenea, trebuie satisfăcute nevoile periodice social-culturale de a viziona filme și spectacole, de a practica sporturi pe o scară mai mare sau de a frecventa un parc.

Aceasta duce la necesitatea de a avea un cinematograf, un club (sau o casă de cultură), de a se amenaja un teren de sport sau un parc.

În afară de aceasta, mai trebuie menționată necesitatea de a face cumpărături periodice și ocazionale de mărfuri industriale, de a utiliza asistența medicală, de a beneficia de servicii poștale, de a rezolva anumite probleme administrative și gospodărești.

În acest mod trebuie asigurată existența unei policlinici, a unui centru comercial complex, a unui restaurant, oficiu poștal și CEC, a unei secții de miliție, a unor instituții de gospodărire și administrare etc.

Instituțiile mai sus enumerate sînt justificate în cazul unei grupări de populație de cca. 12 000—40 000 de locuitori, ceea ce duce la determinarea *raionului de locuit* ca element structural urbanistic al orașului, superior microraionului.

Trebuie avut în vedere faptul că învățămîntul mediu va deveni și el obligatoriu, ceea ce va duce probabil la amplasarea școlii medii în cadrul microraionului și va mări astfel numărul populației urbane corespunzătoare acestui element structural.

Acest detaliu dovedește o situație valabilă pentru toate unitățile structurale urbanistice și pentru toate instituțiile lor componente, și anume: toate formele de organizare a așezărilor urbane nu trebuie privite ca niște scheme statice, iar recomandările cifrice ca niște formule definitive. O dată cu evoluția formelor vieții sociale, structura așezărilor urbane se va modifica și ea, adaptîndu-se necesităților perioadei respective.

1

2

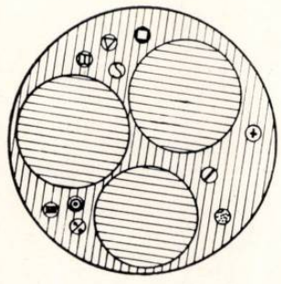

3

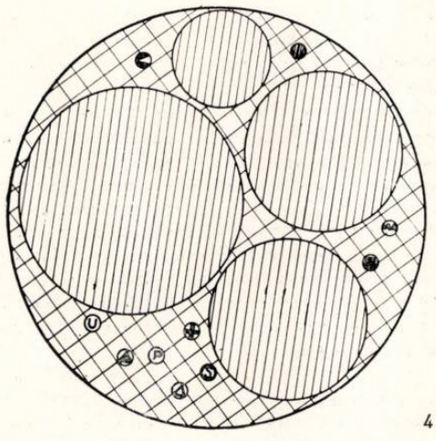

4

1 — Grup de locuințe de 500—1 500 locuitori
2 — Microraion de 4 000—12 000 locuitori
3 — Raion de locuit de 12 000—40 000 locuitori
4 — Grup de raioane de locuit cu peste 40 000 locuitori

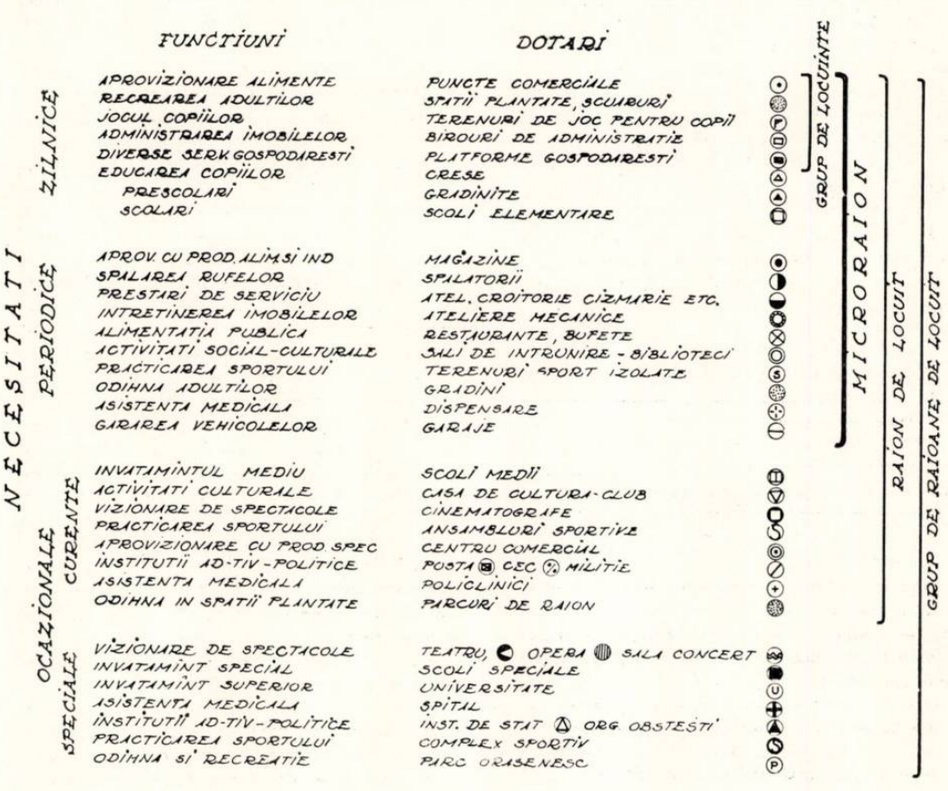

O altă treaptă a deservirii populației urbane este reprezentată prin satisfacerea necesităților ocazionale cu caracter educativ-cultural, administrativ, precum și de asistență medicală la un nivel special. În acest mod se determină a patra treaptă, *grupul de raioane de locuit* ca element structural urbanistic superior.

Aceasta determină crearea unor instituții speciale administrative, politice, de învățămînt superior, educativ-artistice, medicale etc.

O parte din aceste instituții funcționează optim în cazul unei populații corespunzînd zecilor sau chiar sutelor de mii. În alte cazuri, unele din instituțiile de mai sus au un caracter de unicat (cum ar fi cazul instituțiilor administrative și culturale), realizîndu-se în cazul orașelor medii și mari* ca dotări necesare, indiferent de numărul total al locuitorilor.

* În condițiile țării noastre vom considera mici orașele cu o populație sub 25 000 de locuitori, medii — orașele cu o populație variind între 25 000 și 60 000 de locuitori, iar mari pe cele cu o populație peste 60 000 de locuitori.

Trebuie menționat însă că existența elementelor structurale urbanistice de mai sus, începînd cu cele inferioare ca număr de populație, nu este obligatorie în toate treptele, în sensul că numeroase așezări urbane se pot opri la treptele a doua și a treia. În aceste cazuri, așezarea urbană, prin importanța ei, este echivalentă cu un microraion sau cu un raion de locuit dintr-un oraș mare.

Schema zonificării

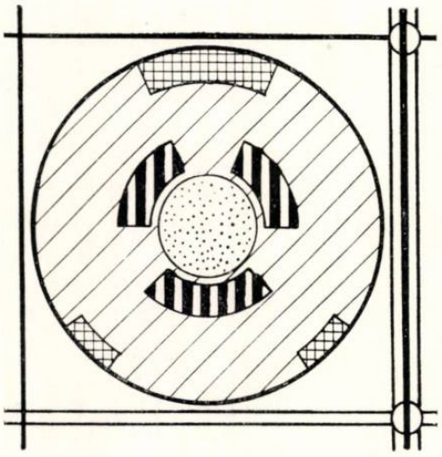

De fiecare dată apar însă anumite instituții cu caracter de unicat, care nu depind de mărimea așezării urbane sau de una dintre cele patru trepte de deservire studiate mai sus. Aceste instituții sînt cele care determină caracterul de oraș al așezării. Astfel, orașul se poate defini ca o categorie urbanistică determinată de o serie de funcții independente de numărul locuitorilor săi.

*

Dintre treptele de deservire enumerate, cea mai importantă este treapta a doua, microraionul. Conform ultimelor definiții adoptate, *prin microraion se înțelege o parte a raionului de locuit sau a unui oraș mic, în care populația utilizează aceleași instituții de deservire cultural-socială și de satisfacere a nevoilor legate de viața zilnică.* Microraionul este separat de celelalte părți ale raionului de locuit sau ale orașului prin magistrale de tranzit sau prin obstacole artificiale sau naturale.

Existența instituțiilor de deservire a copiilor ca bază structurală a microraionului influențează în mare măsură soluția planimetrică, avînd în vedere necesitatea asigurării unei circulații sigure a copiilor.

Determinarea concretă a microraioanelor în cazul proiectării de sistematizare se face pornind de la o serie de date care trebuie stabilite în prealabil.

În trecut, proiectarea zonelor de locuit se începea de regulă prin alegerea unui teritoriu în vederea amplasării unui număr mai mare sau mai mic de cvartale, respectînd o serie de norme privind densitatea de locuitori pe hectar și urmărind, prin dispoziția clădirilor, în primul rînd, efectele plastice.

Problema circulațiilor era subordonată necesităților de estetică, iar alegerea și amplasarea dotărilor erau trecute pe un plan secundar.

În lumina noilor principii urbanistice, situația se schimbă fundamental. Cunoscînd în linii mari numărul populației ce urmează a fi cazată, se pot determina totalul și tipul dotărilor necesare, stabilindu-se și datele privind capacitatea lor, cubajul, suprafața terenului ocupat și raza de deservire. În paralel, se trece la precizarea numărului locatarilor microraionului, precum și la determinarea limitelor sale teritoriale.

Aceasta se face prin analiza condițiilor locale de sol, precum și prin delimitarea prin elemente naturale (ape, denivelări pronunțate, masive împădurite etc.). De asemenea, trebuie considerate elementele urbanistice existente, care pot influența structura microraionului (modul de încadrare în localitate, mărimea și caracterul urbanistic al acesteia, vecinătatea unor magistrale etc.).

Pentru determinarea volumului și a tipurilor de locuințe din cadrul microraionului trebuie stabilită în prealabil structura pe grupe de vîrstă a populației ce urmează a fi cazată. Față de componența procentuală a acestor grupe se precizează numărul și tipurile de apartamente necesare. E recomandabil să se urmărească principiul repartizării familiilor în apartamente cu un număr de camere proporțional numărului membrilor familiilor.

Cunoscînd numărul și tipul de familii, respectiv de apartamente, se vor putea determina și regimul de construcție, și tipul clădirilor de locuit. E de dorit să se respecte, în măsura în care o permit condițiile economice, principiul repartizării familiilor numeroase în clădiri cu niveluri puține, iar a familiilor cu membri puțini în clădiri cu număr sporit de niveluri.

Cunoscînd tipurile de apartamente și numărul de niveluri, se pot stabili ușor posibilitățile de amplasare pe teren a clădirilor de locuit, ținînd cont de normele existente de repartizare a suprafeței locuibile pe 1 ha zonă de locuit. De asemenea, se presupun stabilite normele de spații verzi și de terenuri de joc și de sport pe cap de locuitor.

În legătură cu problema dimensiunilor microraionului ținem să precizăm conținutul noțiunii de teritoriu neto și bruto al microraionului.

În acest mod, vom considera că în componența teritoriului neto intră suprafața terenului aferent clădirilor de locuit, creșelor, grădinițelor și micilor puncte de deservire comercială. De asemenea, tot aici intră terenurile de joc, spațiile de odihnă pentru adulți, trecerile carosabile și aleile pietonale din preajma locuințelor și curțile gospodărești.

La rîndul său, teritoriul bruto cuprinde suprafața teritoriului de locuit neto, a grădinii microraionului, a străzilor și aleilor carosabile din limitele microraionului și a terenurilor aferente dotărilor social-culturale, comerciale, gospodărești și administrative.

Suprafața totală a microraionului rezultă asigurînd un raport just între regimul de construcție, pe de o parte, și suprafața locuibilă pe hectar, procentul de ocupare a solului, densitatea bruto pe hectar și densitatea neto pe hectar, pe de alta. Această corelație e reprezentată în tabelul următor:

Schema circulațiilor

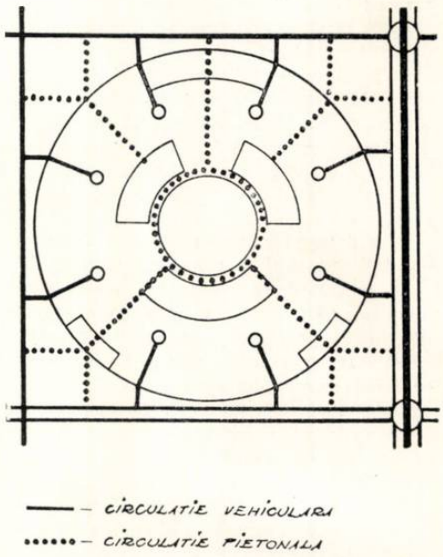

Raze de deservire și distanțe de parcurs maxime

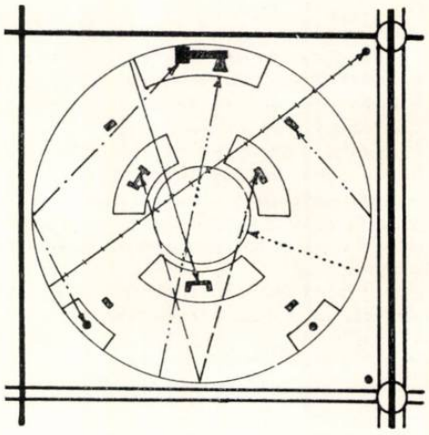
– 350m. – SCOALA
– 350m. – CRESA-GRADINITA
– 400m. – PUNCTE SI CENTRU COMERCIAL
– 200m. – ATELIER MECANIC
– 700m. – CLUB, CINEMATOGRAF, SALI DE ADUNARI, BIBLIOTECA RESTAURANT.
– 500m. – STATII DE TRANSPORT IN COMUN, GARAJE
– 400m. – GRADINA MICRORAIONULUI

Numărul de niveluri	2	3	4	5	6	7	8
Densitatea neto	270	380	420	470	520	560	600
Densitatea bruto	220	260	280	300	320	330	350
Suprafața locuibilă pe ha	2200	2800	3300	3800	4200	4500	4800
Procentul de ocupare a solului	26	25	24	23	20	18	16

Printre principiile de bază care trebuie respectate în organizarea planimetrică a microraionului se numără:

— zonificarea funcțională a teritoriului, utilizînd ca element compozițional de bază grupurile de locuințe;

— amplasarea cît mai judicioasă a clădirilor de locuit, ținînd cont, în primul rînd, de condițiile de însorire, sol și climă;

— dispoziția optimă a dotărilor în funcție de raza lor de deservire;

— rezolvarea circulațiilor interioare și exterioare microraionului, respectînd principiul separării circulației pietonale de circulația vehiculelor;

— continuitatea dintre spațiile verzi exterioare și cele interioare, creîndu-se un spațiu verde central;

— îmbinarea unor funcții de deservire prin crearea unui mic centru cu funcții administrative, comerciale, gospodărești de întreținere și social-culturale;

— amplasarea instituțiilor și dotărilor pentru copii și terenurilor sportive în directă legătură cu spațiul verde central.

Ca preocupare generală mereu prezentă în tratarea tuturor acestor probleme trebuie avută în vedere necesitatea de a considera acțiunea de microraionare în toată complexitatea ei, ținînd seama de celelalte elemente structurale urbanistice ale orașului.

*

Dacă adoptarea principiilor sus-menționate se poate face fără dificultăți în cazul unor noi ansambluri de locuințe ce se dezvoltă pe terenuri libere, neconstruite sau prost construite, unde nu se ține seamă de fondul construit existent, atunci în cazurile frecvent întîlnite de orașe și centre muncitorești care se dezvoltă, sau orașe noi ce apar pe lîngă complexe industriale, problema adoptării acestor principii în sistematizarea orașelor existente devine mult mai dificilă. Acestea au o structură istoricește formată, definită prin trama stradală și fondul construit existent, precum și prin numeroase alte elemente, care contribuie la menținerea înfățișării exterioare capitaliste și chiar feudale pe care o au încă unele orașe din țara noastră.

Acest aspect trebuie înlocuit pentru a face loc structurii urbane noi, corespunzătoare conținutului societății socialiste.

Ne dăm seama de la prima vedere că aplicarea principiilor microraionării în sistematizarea orașelor existente, acțiune care se desfășoară datorită însăși naturii problemei pe o perioadă de timp mai îndelungată, îmbracă toate aspectele specifice luptei ce se dă între « nou » și « vechi ».

De asemenea, în cazul orașelor existente trebuie să ținem cont de prezența cvartalelor. În virtutea acestui fapt, noțiunea de cvartal — cel puțin într-o primă perioadă — nu poate fi exclusă din rîndul unităților structurale urbanistice.

În consecință, sistematizarea localității împărțite în cvartale se va face printr-o restructurare a acestora, mergînd pe linia unificării și măririi lor, prin desființarea unor străzi și prin îmbunătățirea deservirii social-culturale a populației, ceea ce va duce cu timpul la transformarea cvartalelor în microraioane.

Trebuie subliniat că în aplicarea principiilor microraionării la orașele existente intervine cu toată greutatea, în primul rînd, factorul economic specific fiecărui oraș. De aceea microraionarea nu trebuie făcută dogmatic, ea necesitînd o cîntărire cu discernămînt a condițiilor specifice locale.

Apare deci indicat ca la rezolvarea problemelor de sistematizare a orașelor existente, în lumina principiilor microraionării, să se țină seamă de o serie de elemente care condiționează soluțiile propuse. Astfel:

a) *Mărimea orașului* ca întindere și număr de locuitori constituie un element determinant în stabilirea mărimii și numărului microraioanelor propuse prin sistematizare. În cazul așezărilor mici sau al centrelor muncitorești dezvoltate pe lîngă exploatări miniere (cum ar fi cazul celor din regiunile Baia Mare și Hunedoara), așezări care au o populație sub 10 000 de locuitori, întreaga localitate va corespunde unui microraion cu un grad de dotare mai avansat. În cazul orașelor mici, cu o populație depășind efectivul microraionului, tratarea zonelor de locuit conform treptelor enunțate va corespunde treptei a treia, adică raionului de locuit. La orașele mijlocii și la cele mari vor trebui să apară toate cele patru trepte ale deservirii populației. Diferențierea acestora și stabilirea numărului și mărimii raioanelor de locuit și a microraioanelor se vor face ținînd seamă de mărimea orașelor respective precum și de condițiile locale.

b) *Forma orașului existent* va influența legătura structurală între microraioanele propuse. Astfel, în orașele de tip adunat vor putea fi asigurate relativ ușor legăturile funcționale convergente spre centrul orașului, spre deosebire de orașele de tip alungit, desfășurate în lungul unor artere majore (de exemplu, Cîmpulung, Reșița), în care stabilirea legăturilor între microraioane și centrul raionului de locuit va pune probleme mai dificile.

c) *Structura tramei stradale existente și rezolverea circulației în cadrul acesteia* condiționează forma și structura raioanelor de locuit și a microraioanelor. Astfel, în funcție de trama stradală existentă vor putea fi propuse microraioane rectangulare în cazul unor orașe ca Turnu Severin, Oltenița, Arad, Constanța etc., altele avînd forma unor sectoare de cerc în cazul unei trame radial inelare (de exemplu Brăila, Baia-Mare, Timișoara etc.) sau altele care vor avea o formă și o compoziție liberă, corespunzînd unei trame stradale amorfe.

Pe de altă parte, rezolvarea circulației în cadrul tramei stradale existente (indiferent de tipul acesteia) intervine adesea cu un rol mult mai important chiar decît acela al formei tramei. În funcție de acest aspect se deosebesc două situații distincte. O primă situație corespunde unei trame stradale existente, în care apare o diferențiere a străzilor în raport cu importanța circulațiilor și în care delimitarea microraioanelor este ușurată prin existența acestor trasee.

În al doilea caz, trama stradală existentă apare nediferențiată și este necesar ca prin proiectul de sistematizare să se intervină în mod activ, propunîndu-se o diferențiere a străzilor în funcție de principiile microraionării, care trebuie armonizate cu cerințele unei rezolvări judicioase a nevoilor de trafic.

Aproape în toate cazurile va trebui să se recurgă la suprimarea unor străzi de importanță locală și transformarea lor în alei de circulație pietonală sau chiar la utilizarea lor pentru crearea centrelor de cartier.

d) *Regimul de construcție dominant, modul de repartizare a fondului construit pe teritoriul orașului și starea clădirilor existente* determină în cea mai mare măsură gradul de profunzime și modul în care se pot aplica principiile microraionării în sistematizarea orașelor existente. În cazul zonelor cu un fond construit valoros, dominant, problema cazării populației fiind pentru stadiul actual rezolvată, în etapa întîi se are în vedere numai satisfacerea cerințelor de deservire a populației cu rețele de dotări social-culturale, comerciale și cu spații plantate.

În cazul zonelor cu un fond construit lipsit de valoare se vor putea propune, cu condiția respectării factorilor economici, amplasamente pentru clădiri de dotare și locuințe. În acest scop se va trece și la demolarea clădirilor vechi, degradate sau necorespunzătoare.

Regimul de înălțime a construcțiilor intervine și el ca un element al definirii mărimii microraioanelor. Astfel, în zonele cu clădiri cu multe niveluri și cu densitate mare de populație se vor organiza microraioane cu suprafață redusă, în funcție de capacitatea de deservire minimă a dotărilor, în timp ce în zonele cu regim afînat și cu clădiri cu puține niveluri vor lua naștere microraioane mai mari, la limita razelor de deservire maxime admisibile a dotărilor.

e) *Gradul de dezvoltare a rețelelor de dotări social-culturale și de deservire*, precum și modul de distribuție a acestora pe teritoriul orașului existent trebuie avute și ele în vedere la delimitarea microraioanelor. Analiza modului de repartiție a dotărilor existente în funcție de numărul și de specificul lor poate necesita, de la caz la caz, completarea rețelelor cu clădiri noi, desființarea sau mutarea dotărilor excedentare, precum și schimbarea profilului anumitor dotări.

Amenajarea terenurilor de joc pentru copii și a terenurilor sportive necesare microraionului poate fi asigurată, fie prin rezervarea unor terenuri neconstruite, fie prin asanarea unor curți și funduri de proprietăți, înlăturîndu-se magaziile și construcțiile nelocuibile care le ocupă.

f) *Valoarea istorică a unor anumite zone ale orașului* sau ale unor grupuri de clădiri trebuie să influențeze alegerea soluțiilor de sistematizare ce se propun. Cazuri specifice întîlnim în orașele din Transilvania (de exemplu, Sighișoara, Sibiu, Bistrița etc.), în care importante ansambluri de clădiri sînt declarate, datorită valorii lor istorice și arhitecturale, monumente de arhitectură, ele trebuind să se bucure de o tratare deosebită în sistematizarea orașelor respective. Prin importanța lor, ele vor putea fi considerate dotări ale întregului oraș, fără a fi incluse în mod obligatoriu în structura unui anumit microraion.

Numai o examinare critică a orașului existent, în lumina aplicării principiilor microraionării și ținînd cont de toată complexitatea problemelor sale, poate duce la găsirea unei soluții de sistematizare corespunzătoare cerințelor actuale.

*

O altă problemă de prim ordin de care este strîns legată traducerea în fapt a principiilor microraionării și care constituie veriga de legătură între aspectul teoretic și cel practic al proiectării de sistematizare, o constituie etapizarea lucrărilor.

Această problemă se rezumă însă, în majoritatea proiectelor de sistematizare elaborate pînă în prezent, la recomandări făcute fără a ține cont de necesitățile social-politice ale vieții orașului. Aceste proiecte tratează exclusiv ordinea în care urmează să fie executate clădirile de locuit, dotările social-culturale, lucrările tehnico-edilitare etc., ținînd seama numai de condițiile locale și de factorii economici, fără însă a analiza posibilitățile de transformare a modului de viață al populației respective.

O dată cu proiectarea microraioanelor, acțiunea de sistematizare a orașelor existente capătă un conținut mult mai complex: proiectul de sistematizare nu mai poate lua în considerare numai o zonă de o lățime oarecare în lungul străzilor orașului sau numai anumite terenuri delimitate arbitrar. El va trebui să trateze teritoriul zonei de locuit în adîncime, pornind de la principiul organizării unei deserviri optime a populației prin intermediul creării de microraioane.

Astfel, se pot prevedea măsurile concrete care vor duce la modificarea structurală a orașului, nu numai din punct de vedere planimetric, dar și social.

În acest mod, proiectarea urbanistică își va putea aduce contribuția efectivă la acțiunea de îmbunătățire a condițiilor de viață a populației urbane și la crearea societății noi socialiste.

*

Notă: Norme și indicații în domeniul aplicării principiului microraionării sînt conținute în lucrările:

1. Reguli și norme de sistematizare (Pravila i normî planirovki i zastroiki gorodov) SN. 41-58. Editura de stat pentru construcții, arhitectură și materiale de construcții, Moscova, 1959.

2. Construcția microraioanelor de locuințe (Zastroika jilîh microraionov), Editura de stat pentru construcții, Moscova, 1959.

3. Construcția de locuințe în masă (Massovoe jilișcinoe stroitelstvo), Editura de stat pentru construcții și arhitectură a R.S.S.U., Kiev, 1960.

4. *V. Kucerenko:* « Despre situația și măsurile pentru îmbunătățirea construcției de orașe în U.R.S.S. », raport la Conferința unională pentru construcția orașelor, *Pravda*, nr. 160 din 8 iunie 1960.

5. *N. V. Baranov* — « Cu privire la situația și sarcinile în domeniul construcției orașelor și la introducerea metodelor avansate în sistematizarea centrelor populate », coreferat la Conferința unională pentru construcția orașelor, Goistroizdat. Moscova, 1960.

6. Arhitectura U.R.S.S. nr. 6/1958 (număr consacrat celui de al V-lea Congres al U.I.A.).

7. Rezultatele concursului pentru raionul de locuit experimental din sud-vestul Moscovei.

— Arhitektura U.R.S.S. nr. 10/1960.

— Stroitelstvo i arhitektura Moskvî nr. 12/1960.

— Arhitektura C.S.R. nr. 9/1960.

Ing. N. Mărgărit

PROBLEME PRINCIPALE DE CIRCULAŢIE ÎN ORAŞE ÎN LUMINA LUCRĂRILOR CONFERINŢEI DE TRANSPORT URBAN DE LA BUDAPESTA – 28-30.IX.1960

Între 28 şi 30.IX.1960, Asociaţia ştiinţifică pentru comunicaţii din R.P.U. a organizat o conferinţă pe ţară cu privire la problemele actuale ale transportului urban în R.P.U. şi cu deosebire ale celui din oraşul Budapesta. Conferinţa s-a ocupat atît de aspecte generale ale circulaţiei rutiere din marile centre urbane, cît şi de un număr de probleme de detaliu cu caracter tehnic şi organizatoric, cu privire în special la dezvoltarea reţelei stradale în perioada reconstrucţiei oraşelor şi la îmbunătăţirea sistemului de transport în comun.

La conferinţă au fost invitaţi şi delegaţi de peste hotare, ceea ce a permis ca alături de tehnicienii de specialitate din R.P.U. să participe la lucrări tehnicieni din R. P. Polonă, R. D. Germană şi R. F. Germană, precum şi un grup de delegaţi din ţara noastră.

Întrucît situaţia urbanistică de ansamblu a oraşului Budapesta şi a oraşelor din R.P.U. este în prezent asemănătoare în multe privinţe capitalei ţării noastre şi oraşelor noastre mai mari, îndeosebi sub raportul circulaţiei rutiere, participarea noastră la conferinţa organizată de colegii maghiari a constituit un fericit prilej de trecere în revistă a principalelor probleme care frămîntă pe specialiştii din ţara noastră cu preocupări în acest domeniu.

În articolul de faţă ne propunem a prezenta pe scurt principalele probleme de circulaţie rutieră şi de transport în comun ale oraşelor noastre şi a le analiza în lumina realizărilor pozitive constatate la Budapesta, precum şi a materialelor (referate şi intervenţii) produse în cadrul lucrărilor conferinţei.

*

În perioada care a urmat celui de-al doilea război mondial, majoritatea oraşelor, din Europa în primul rînd, s-au văzut asaltate, în genere, de două categorii de probleme: pe de o parte problemele reconstrucţiei legate de vindecarea rănilor lăsate de război, iar pe de altă parte, problemele reorganizării chemate să facă faţă creşterii intensităţii vieţii economice, sociale şi culturale care s-a manifestat pretutindeni ca o tendinţă firească după încetarea războiului.

Din punct de vedere urbanistic, ambele categorii de probleme au o legătură directă cu reţeaua de străzi şi artere de circulaţie. Prima, întrucît reconstrucţia ridică problema necesităţii unei restructurări a vechii reţele, atît ca tramă, cît şi ca anvergură; a doua categorie de probleme, întrucît creşterea generală a intensităţii de desfăşurare a vieţii în oraşe a dus la o creştere simţitoare a mobilităţii populaţiei şi mărfurilor şi a traficului rutier cu precădere.

În oraşul Bucureşti, ca şi în celelalte oraşe importante din ţara noastră, sînt sesizabile ambele aspecte. Din punctul de vedere al reconstrucţiei, ele au prezentat şi prezintă încă zone în care distrugeri cauzate de război se cer a fi lichidate. Golurile formate în frontul marilor artere de către bombardamente, se reumplu cu construcţii noi, moderne. Dar nu numai atît.

În condiţiile regimului democrat popular, încă de mulţi ani, din grija partidului şi guvernului, s-a trasat, de exemplu, pentru Bucureşti, sarcina reconstrucţiei socialiste şi a înfrumuseţării capitalei, pentru a satisface mai bine procesul de creştere continuă a condiţiilor de trai materiale şi culturale ale locuitorilor săi, pentru a ilustra prin noi şi noi dotări reprezentative, importantele succese ale oamenilor muncii din ţara noastră în construcţia socialismului. De aci a rezultat un vast program de acţiune în domeniul construcţiilor de locuinţe, social-culturale, administrative ş.a., care a antrenat masiv problemele restructurării reţelei stradale.

Pe de altă parte, în timp ce în anii care au urmat imediat după război parcul de vehicule în Bucureşti era relativ scăzut, iar volumul transportului public era de ordinul a 6,5 mil. km × locuri oferite pe zi (medie), în ultimii ani apare o importantă creştere exprimată mai ales de volumul transportului public cu peste 20,0 mil. km × locuri oferite pe zi (medie) şi de valoarea ridicată a coeficientului de mobilitate a populaţiei.

De aceea lucrările de elaborare a Planului general de sistematizare a oraşului Bucureşti au în centrul atenţiei lor problemele circulaţiei rutiere şi ale transportului în comun.

În ce constau în principal aceste probleme?

Principalele probleme rutiere care stau în faţa urbaniştilor noştri credem a fi în momentul de faţă următoarele:

1) stabilirea structurii de perspectivă a circulaţiei rutiere a oraşului (considerată complex şi pe întreg ansamblul oraşului);

2) elaborarea unui plan general de trafic pe întreg oraşul pe baza structurii de perspectivă admise;

3) stabilirea secţiunilor stradale care să corespundă traficului rutier viitor, pe tronsoane şi în raport cu capacităţile teoretice de transport admise;

4) elaborarea în raport cu secţiunile stradale stabilite, a profilelor transversale integrale ale străzilor şi arterelor, ţinînd seama de funcţiunile complexe ale acestora în vederea precizării noilor fronturi clădite ce intră în acţiunea de reconstrucţie şi a definitivării pavajelor;

5) elaborarea premiselor care să stea la baza rezolvării circulaţiei rutiere în marile intersecţii în mod raţional, în condiţii tehnico-economice acceptabile şi cu obţinerea unui grad de securitate a circulaţiei cît mai înalt;

6) soluţionarea problemelor ridicate de vehiculele care reclamă o staţionare mai îndelungată (dar de durată limitată) în timpul zilei (parcarea);

7) soluţionarea problemelor speciale ridicate de securitatea circulaţiei pietoniere;

8) dotarea complexă a sistemului general al circulaţiei rutiere: staţii de alimentare şi întreţinere, iluminatul, sistemul de dirijare şi control, asistenţa tehnică şi de prim ajutor medical etc. şi mai ales dotarea cu garaje.

Desigur că circulaţia rutieră într-un mare oraş ridică un extrem de mare număr de probleme, foarte diverse, şi care îşi păstrează fiecare importanţa, cum ar fi încă, de exemplu, problema naturii şi calităţii pavajelor, problema circulaţiei în perioada de iarnă, probleme legate de plantaţii, de salubritatea străzilor, probleme mai generale de estetică şi de cost ş.a. Cele enumerate mai sus trebuie însă considerate a fi problemele principale, care constituie în etapa actuală preocuparea de bază a urbaniştilor şi tehnicienilor noştri de specialitate.

*

Considerînd pe rînd cele opt probleme menţionate, trebuie arătate, după părerea noastră, următoarele în raport cu concluziile ce decurg din lucrările conferinţei de la Budapesta:

1. Fără a stabili *o structură de principiu a circulaţiei viitoare* este imposibil a face vreun pas înainte pe o bază ştiinţifică în problemele atît de complicate ale traficului rutier, mai ales într-un mare oraş modern.

Prin structura circulaţiei înţelegem liniile mari de organizare şi funcţionare a sistemului circulaţiei rutiere pe teritoriul unui oraş care să răspundă la:

— selecţionarea limitelor de acces a diferitelor categorii de vehicule pe teritoriul oraşului şi pe principalele direcţii de penetraţie şi de rocadă;

— modul de alcătuire a reţelei de transport public, de asemenea pe categorii de mijloace de transport;

— relaţiile majore cu celelalte căi de transport: feroviare, aeriene, de apă;

— principiile rezolvării intersectării dintre diferitele căi şi vehicule de transport, inclusiv circulaţia pietonieră majoră.

La aceasta trebuie adăugaţi, ca factori de bază, «gradul de motorizare» prezumat, exprimat în genere în vehicule per 1000 locuitori, şi structura mobilităţii populaţiei care determină mari fluxuri de circulaţie.

În această privinţă, aproape pretutindeni în lume ideile nu sînt încă fixate. Unele principii tind abia să se cristalizeze, ca, de exemplu, eliminarea transportului în comun cu cale fixă din inelul central al oraşului, limitarea accesului cu mijloace individuale la o anumită zonă de la care înainte transportul să fie preluat de reţeaua mijloacelor publice funcţionînd cu viteze cît mai mari, îndepărtarea traficului greu, de tranzit pe o rocadă cît mai depărtată de zona centrală a oraşului, crearea unei coordonări unice între toate mijloacele de transport ş.a.

Cea mai mare dificultate o prezintă preavizarea celor doi factori menţionaţi: gradul de motorizare şi caracteristica probabilă a deplasărilor populaţiei.

2. Rezolvarea, chiar numai cu caracter indicativ, a problemelor de mai sus trebuie să ducă la elaborarea *planului general al circulaţiei rutiere*, care devine astfel instrumentul de bază în rezolvarea corectă a diferitelor proiectări parţiale şi asigură coordonarea necesară pentru diferitele compartimente ale circulaţiei rutiere. Deşi pentru foarte multe dintre oraşele mari din lume elaborarea acestui plan general s-a şi efectuat, nici oraşul Bucureşti, nici Budapesta, nu dispun încă de o asemenea documentaţie.

Realizarea sa implică o desfăşurare laborioasă de forţe, care necesită o temeinică pregătire documentară, cadre cu calificare superioară de specialitate şi un timp de minimum doi ani. Pe baza directivelor superioare primite, colectivul de specialişti ai oraşului Budapesta a trecut în prezent la efectuarea unor cercetări ştiinţifice şi unor studii care se vor desfăşura timp de mai mulţi ani şi care urmează a constitui baza elaborării unui asemenea plan.

3. În momentul în care se va dispune de un plan general al circulaţiei pe întregul oraş se va putea stabili, pe o cale ştiinţific fundamentată, ampriza utilă a străzilor şi arterelor principale de circulaţie, care să corespundă unor capacităţi teoretice unitare de trafic.

În privinţa acestor capacităţi unitare nu există încă valori definitive, întrucît criteriile sînt încă în anumită măsură contradictorii, iar studiile şi cercetările abia în curs. Noi ne orientăm în prezent după o tabelă a Institutului GHIPROGOR din Moscova în care sînt precizate aceste valori după locul firului de circulaţie în profilul străzii şi după viteza vehiculelor, ştiut fiind că, datorită sporului necesar al distanţei de siguranţă între vehicule, o dată cu creşterea vitezelor peste o anumită limită, densitatea vehiculelor pe kilometru (şi, o dată cu ea, frecvenţa) scade. La valorile astfel obţinute mai trebuie introduşi anumiţi coeficienţi de corecţie subunitari, care să ţină seama de factorii de stînjenire a circulaţiei (intersecţii, treceri de pietoni, pătrunderi laterale, staţionare ş.a.) prin intermediul cărora se tinde la stabilirea unor valori cît mai aproape de condiţiile reale de desfăşurare a circulaţiei. Specialiştii maghiari au în vedere în prezent o anumită reconsiderare a acestor valori, în sensul că, pe baza unor observaţii sistematice şi a unor cercetări în curs de desfăşurare, au ajuns la părerea că, în măsura în care circulaţia va obţine distanţe sporite între punctele de întrerupere şi în care va apare tot mai accentuată obligaţia de a se parcurge marile artere cu viteze minimale o dată ce un vehicul s-a înscris într-o astfel de arteră, în aceeaşi măsură se va crea practic o «coloană» de vehicule circulînd compact cu mare viteză (şi cu distanţe de siguranţă reduse), ceea ce va duce la o anumită creştere a frecvenţei o dată cu creşterea vitezei şi nu la o scădere, şi ca atare la o densitate sporită o dată cu viteza. În felul acesta, în loc de a mai calcula cu frecvenţe reduse la vitezele de 40—50 km/h (considerate de specialiştii maghiari ca viteze medii plafon pentru interiorul oraşului) se vor putea lua în considerare frecvenţele echivalente vitezelor de 20—30 km/h (la care corespund valorile teoretice maxime).

Fig. 1 — Budapesta. Intersecţia b-dului Lenin (inelul rutier principal) cu b-dul Rakoczi

În privinţa traficului pietonier, calcule riguroase sînt mult mai dificil de realizat, ţinînd seama şi de caracterul foarte variabil al acestei circulaţii în benzile ce-i sînt rezervate.

4. De obicei, cunoaşterea dimensiunii benzilor carosabile, ca şi a categoriilor de trafic care intră în competiţie (inclusiv traficul greu, industrial, şi transportul public), nu este suficientă pentru alcătuirea judicioasă a întregului profil al unei artere. Considerarea complexă a tuturor factorilor de trafic care participă la desfăşurarea circulaţiei într-o secţiune dată, precum şi obţinerea unei înfăţişări urbanistice corespunzătoare, devin criterii decisive în procesul de elaborare definitivă a profilului, la marile artere îndeosebi.

La aceasta va mai trebui să se ţină seamă de modul real de desfăşurare a circulaţiei (atît în lungul arterei, cît şi în sensul transversal), de necesitatea asigurării staţionărilor (atît a celor ocazionale, cît şi a celor de oarecare durată), a circulaţiei lente de deservire a clădirilor care bordează artera, de poziţia şi modul de desfăşurare specific al circulaţiei mijloacelor de transport public, de poziţia, felul şi amplasarea plantaţiilor şi suprafeţelor verzi ce se prevăd. În fine, orice alte elemente şi construcţii care, eventual, prin prezenţa lor, mai pot determina o lărgire suplimentară.

Din acest punct de vedere, situaţia reţelei stradale şi de artere este la noi, în genere, nesatisfăcătoare: carosabile de dimensiuni insuficiente, mai ales acolo unde sînt prezente şi mijloace ale transportului public; lipsa unor posibilităţi normale de staţionare (fără stînjenirea circulaţiei curente); trotuare insuficiente, plantaţii şi spaţii verzi insuficiente etc. La Budapesta, am avut ocazia să constatăm, în condiţiile actuale, cînd volumele traficului sînt pe deplin comparabile (Budapesta cu cca. 30% mai mult decît la noi), că o parte din aceste deficienţe nu se manifestă. Acest lucru, aşa cum se poate vedea şi din figura 1, se datorează disponibilităţii unor carosabile mai largi (20—24 m) şi mai ales unei foarte bune alcătuiri a reţelei stradale majore, care determină repartizarea raţională a traficului, în timp ce la noi apar concentrări simultane ale traficului auto şi transportului public. Totodată, vecinii noştri practică frecvenţe mai reduse ale mijloacelor de transport în comun, dezvoltînd în schimb viteze superioare şi obţin prin aceasta o scădere a densităţii de trafic. Este, credem, interesant de semnalat că frecvenţele actuale utilizate în capitala R.P.U. sînt de ordinul a 40—50 vehicule/oră × sens pentru tramvaie, 50—60 pentru troleibuze şi 70—80 pentru autobuze, cu observaţia în plus că itinerariile troleibuzelor nu se suprapun decît în mică măsură cu cele ale autobuzelor, ceea ce nu provoacă nicăieri frecvenţe sufocante din partea mijloacelor de transport public.

La stabilirea anvergurii totale a străzilor au apărut în ultimul timp trei probleme încă foarte controversate şi care rămîn hotărîtoare (considerînd problema dimensionării carosabilului principal al străzii ca fiind rezolvată pe cale de calcul exact):

a) problema modului de înscriere în profil a mijloacelor de transport public cu cale fixă, în special a tramvaielor (în carosabil sau pe platformă proprie, axial sau asimetric etc.);

b) problema de a şti dacă este util sau nu a separa circulaţia lentă cu caracter local din faţa fronturilor clădite de circulaţia de mare viteză şi de tranzit şi prin urmare de a prevedea sau nu cîte o cale laterală de 6—8 m lăţime paralelă cu carosabilul central al arterei;

c) problema lăţimii juste a trotuarelor, ţinînd seama, atît de aspectul general urbanistic al străzii (nu numai de factorul funcţional care o determină), cît şi de introducerea sau nu în discuţie a fîşiilor verzi dintre trotuar şi fronturile cu locuinţe la parter.

În privinţa *primei probleme* (a), discuţia se poartă între formulele ce prevăd calea fixă înglobată în carosabil şi ca atare cu tramvaiul înscris în profilul propriu circulaţiei de tranzit, şi formulele cu cale fixă aşezată pe platformă proprie, total separată de carosabilul de mare viteză al arterei.

La noi nu există încă un punct de vedere definitiv. Există multe argumente pro şi contra în ambele soluţii, prima avînd de partea sa avantajul de a implica o ampriză mai restrînsă. Nu putem dezvolta aci mai mult această problemă, care, ca şi cea următoare, ar putea oferi singure suficient material pentru o prezentare de sine stătătoare.

O menţiune este de făcut cu privire la metroul de mică adîncime, la construcţia căruia se reflectă la Budapesta, însă ca o acţiune care ar putea să urmărească numai de la un moment dat înainte, acţiunea de refacere a reţelelor tehnico-edilitare care au depăşit limita de vîrstă.

A doua problemă (b) este discutată, pe de o parte, între părerea că circulaţiile laterale nu sînt necesare (funcţiunile la care ele ar răspunde putînd fi preluate de străzile ce intră în organizarea terenului din spatele clădirilor) şi că scumpesc costul arterelor şi pe de altă parte, părerea că aceste laterale asigură o funcţiune mult mai complexă, fiind indispensabile, atît în prima etapă, cît şi în final.

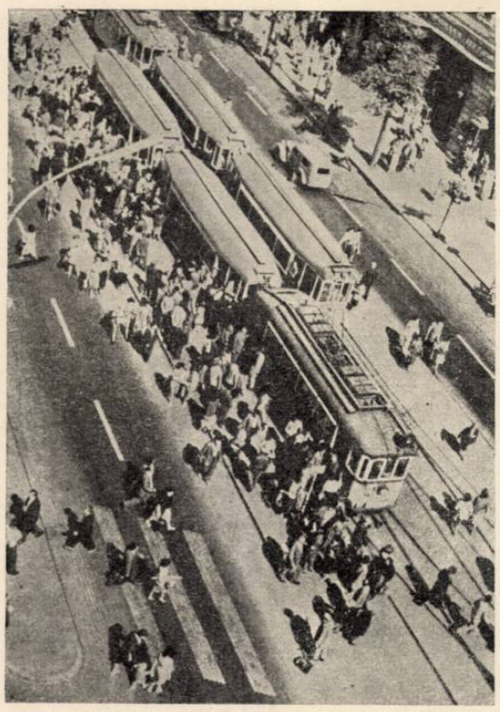

Fig. 2 — Budapesta. Marcajul unei treceri de pietoni în dreptul unei stații de tramvai

În fine, *problema a treia* (c) este legată de controversa mai puțin ascuțită între părerea care susține dimensionarea funcțională și cea care susține supradimensionarea constructivă pe considerente de efect arhitectural.

La noi, pentru proiectarea privind problemele capitalei, toate cele trei probleme se află încă în discuții contradictorii. Din cele constatate cu ocazia conferinței de la Budapesta sînt de observat următoarele:

— În problema (a), specialiștii maghiari tind a așeza tramvaiul în axa arterelor (cu șina înglobată la nivel în carosabil), dar pe bulevardele de chei și în zona exterioară inelului central, acolo unde ei dispun în genere de spațiul necesar, tramvaiul este instalat pe platformă proprie.

Acest lucru se face însă fără a se crea o zonă verde aferentă acestei platforme. În schimb, se caută izolarea zonei locuințelor printr-o fîșie verde cît mai consistentă, de partea centrală a arterelor care îmbracă din ce în ce mai mult un caracter strict tehnic și care poartă încă un important număr de nocivități (în primul rînd zgomot și gaze de eșapament).

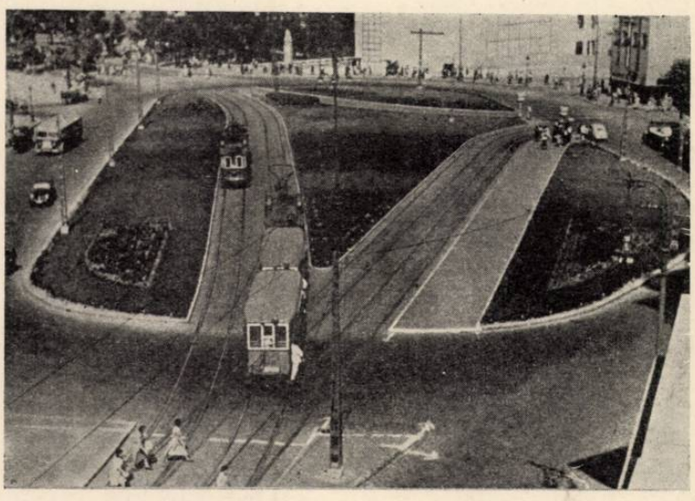

Fig. 3 — Budapesta. Piață de circulație cu trafic intens; rezolvare cu trecerea tramvaielor prin giratie amplă printr-o pastilă centrală

— În problema (b), căile de circulație laterală apar atît în profilele unor artere vechi, cît și acolo unde se dispune de spațiu suficient în alcătuirea profilelor noi. Utilitatea lor este evidentă și de aceea ele sînt menținute în profilele vechi; în cîteva locuri am observat chiar o tendință de supralărgire a lor, pentru a servi, nu numai circulației lente, dar și staționărilor de mai lungă durată (parcajelor).

— În problema (c), exceptînd zona centrală, unde profilele sînt oarecum definitiv închegate și unde nu mai rezultă decît unele posibilități limitate de creare de portice pentru traficul pietonier, am observat că dimensiunea trotuarelor nu este de loc exagerată, iar banda destinată circulației propriu-zise ni s-a părut în multe cazuri chiar prea îngustă față de posibilitățile ce existau între limita terenurilor și bordură.

5. Dificultatea cea mai serioasă în cadrul unui sistem de circulație al unui mare oraș o constituie, desigur, intersecțiile între diferitele direcții de mișcare ale traficului, canalizate prin marile artere.

Întreruperile cauzate de necesitatea liberării alternative a traficului într-o direcție și în cealaltă, necesitatea creării posibilității de trecere de pe o direcție pe alta (în genere acele « treceri către stînga » care intersectează sensul de circulație contrar), obținerea securității maxime a pietonilor sînt principalele puncte care fac problema intersecțiilor foarte complicată și dificilă atîta timp cît o soluție nu poate fi obținută prin denivelare pentru separarea radicală a căilor.

Problema constituie o preocupare deosebită pentru noi, nu numai întrucît crearea de pasaje denivelate încă din prima etapă a reconstruirii orașului București ar angrena modificări ample asupra rețelei edilitare, dar și pentru că în unele cazuri noi nu putem întrezări nici în viitor posibilitatea unei asemenea soluții, din lipsa amprizei necesare.

La noi, dirijarea circulației în intersecții nu se desfășoară încă satisfăcător.

Specialiștii maghiari au făcut în această privință, după părerea noastră, serioase progrese. În primul rînd, trebuie arătat că, în pas cu indicațiile literaturii mondiale de specialitate, la Budapesta, toate intersecțiile beneficiază de un marcaj amplu al poziției și manevrelor vehiculelor în intersecție, care permite o desfășurare foarte precisă a circulației. În al doilea rînd, se fac cu stăruință experimentările necesare introducerii curente a sistemului « undei verzi » pe inelul rutier magistral și pe celelalte cîteva artere prin-

Fig. 4 — București. Vedere aeriană a pieței Unirii

cipale care străbat zona centrală aglomerată din Pesta. Aceasta va reduce simțitor întreruperile, care sînt o sursă de congestionări ale circulației și de accidente. În fine, trecerile de pietoni sînt indicate printr-un marcaj foarte clar (prin benzi transversale și nu prin marcaje marginale în lungul trecerii, — vezi fig. 1 și 2) ceea ce prezintă avantaje față de alte sisteme, în special la intersecțiile importante.

În principalele piețe de circulație (în care acced mai mult de 4 direcții majore de trafic), la noi, problema nu apare încă satisfăcător rezolvată. Dovadă, situația circulației din piața Unirii (fig. 4). Mai ales interferența dintre vehiculele transportului public și celelalte vehicule apare deosebit de stînjenitoare. Nu putem spune că, în general, se poate ajunge, într-o circulație la același nivel, la soluții deplin satisfăcătoare și că sistemul prin giratie poate fi considerat în mod general și definitiv ca un sistem acceptabil într-un mare oraș modern. Sub acest raport ni s-a părut că metoda giratiei, utilizată aproape generalizat în capitala R.P.U., este greoaie. Totuși, față de sistemul existent la noi în piața Unirii, am remarcat la Budapesta superioritatea modului de a trece tramvaiele direct prin pastila de giratie, cu funcționarea unor stopuri pentru celelalte vehicule la intersecțiile giratiei cu firele de tramvai (fig. 3). Sistemul este aplicat și în cazuri cu mai multe ramificații în intersecție, oferind în orice caz o securitate sporită în desfășurarea circulației, fără cauzarea unor întîrzieri prea mari, mai ales în raport cu volumul actual al traficului.

6. *Problema parcajului* este o problemă a viitorului pentru capitala țării noastre și în mare măsură ea nu este încă nici la Budapesta o problemă de stringentă actualitate. Totuși, și acolo și la noi, fenomenul care a sufocat atîtea orașe mari din alte țări, și anume staționarea masivă a vehiculelor pe străzi, începe să devină o preocupare.

La noi, problema este abia în studiu, iar soluționările practice se obțin de la caz la caz. Un prim pas în București îl constituie ansamblul din jurul noii săli a Palatului R.P.R. care este dotat cu spațiile de parcare necesare etapei actuale. Mai sînt însă centre de convergență lipsite de această dotare,

în formă și dimensiune corespunzătoare, ca de exemplu: piața Gării de Nord, Palatul radiodifuziunii, unele ministere și principale instituții de stat ș.a.

Problema parcării a fost atinsă numai în treacăt în cadrul conferinței de la Budapesta. Majoritatea parcajelor se fac la Budapesta în lungul trotuarelor, în zona centrală în special (vechiul cartier comercial și administrativ al orașului) chiar de-a lungul arterelor.

Uneori căile laterale au fost în parte lărgite și amenajate în acest scop (ca, de exemplu, pe b-dul Rakoczi în două puncte). O metodă încercată cu succes a fost aceea de a utiliza, prin amenajarea parțială în acest scop, pastilele sau fragmente din pastilele de giratie de la marile intersecții.

7. *Circulația pietonieră* este o problemă cheie. Aproape pretutindeni principalele eforturi se fac în direcția obținerii unei securități maxime a pietonului, traficul pietonier fiind foarte intens.

Deocamdată, în orașul București nu dispunem de pasaje denivelate pentru pietoni. Cîteva puncte cu circulație foarte intensă, ca de exemplu la Gara de Nord peste calea Griviței, la Universitate peste b-dul Bălcescu, la sala Patria etc., ne fac să reflectăm foarte serios la necesitatea introducerii unor asemenea treceri denivelate, dar rețeaua edilitară din substructura arterelor respective ridică probleme foarte dificile.

Nici în orașul Budapesta nu am văzut treceri denivelate pentru pietoni peste marile artere din zona centrală. În urma creșterii simțitoare a vitezelor tehnice ale traficului pe aceste artere, specialiștii maghiari se pregătesc să înceapă în viitorul aproapiat cîteva lucrări. Cu deosebire că, aflați în aceeași situație din punct de vedere edilitar, ei reflectează la instalarea temporară a unor pasaje aeriene tratate cît mai avantajos posibil din punct de vedere plastic. Ni se pare a fi, în orice caz, o sugestie de reținut pentru perioada de tranziție de la noi.

La Budapesta am remarcat că încă mai există gărzi (din lanțuri pe stîlpișori de metal) la marginea trotuarelor, în anumite puncte unde traversările pietonilor trebuie interzise.

Este de apreciat însă disciplina pe care o arată în genere pietonii la Budapesta, lucru care ușurează în mare măsură munca organelor de miliție în dirijarea și supravegherea circulației.

În sensul măsurilor de securitate a pietonilor am observat în capitala R.P.U. lățimea mare și anvergura refugiilor la stațiile de tramvai, precum și modul eficient în care ele sînt semnalizate, constituind astfel efectiv puncte de sprijin în desfășurarea circulației pietoniere (fig. 2).

8. Problema ultimă, aceea a dotărilor sistemului circulației rutiere a orașului, se află la noi într-o serioasă rămînere în urmă. În afara iluminatului — care a realizat o serie de progrese calitativ superioare — ni s-a părut că celelalte capitole menționate la început sînt deficitare.

Între acestea, două ni se par de o importanță deosebită, și anume:

a) garajele,

b) punctele de haltă la marginea orașului (pe arterele de penetrație) pentru transportul greu.

Garajele devin din ce în ce mai mult o lacună, mai ales în zona centrală a orașului, unde nici măcar nu mai avem deocamdată posibilitatea să creăm garaje de cvartal (construcții de sine stătătoare), ca pe terenurile pe care putem să construim liber. Faptul că, în general, construim blocuri lipsite de subsoluri sau fără a se prevedea garaje la subsol lasă să planeze asupra noastră riscul de a vedea într-o zi blocate spațiile carosabile îndată ce gradul de motorizare va crește ceva mai mult sau vom asista la o garare haotică sub cerul liber, cu toate consecințele urbanistice și economice pe care le implică.

Problema acestui tip de dotări ar trebui să intre în preocuparea tuturor factorilor de răspundere, cel puțin pentru formarea unui punct de vedere de principiu unitar pe baza căruia să se asigure unele rezerve necesare în organizarea urbanistică a teritoriului și în tema-program a unora dintre obiecte.

În ceea ce privește punctele de haltă, acestea trebuie să aibă caracterul unor stații complexe servind garării, eventualelor lucrări de întreținere curentă, curățirii și alimentării autovehiculelor, precum și cazării personalului, cu asigurarea hranei și a posibilității de procurare pe loc a unor articole de consum de folosință curentă. Prin aceasta s-ar crea condiții ca vehiculele transportului greu să nu mai pătrundă în capitală la orice oră și în orice stare și să ajungă să efectueze operații de întreținere pe străzi. Aceste stații ar permite reținerea la intrarea în oraș a vehiculelor grele, care ar sosi, de exemplu, după orele 20.

*

Am trecut mai sus în revistă, pe scurt, principalele probleme actuale ale reorganizării rețelei stradale și a circulației rutiere în genere și cu anumită privire la orașul București.

Seriozitate și complexitatea acestor probleme nu pot scăpa nimănui. Ele explică amploarea cercetărilor ce se întreprind în întreaga lume, precum și volumul mare al publicațiilor și periodicelor de specialitate care sînt dedicate acestor probleme. De asemenea, explică numărul mare al asociațiilor științifice și profesionale de specialitate care se preocupă de obținerea unor măsuri de continuă ameliorare și de generalizare a lor.

Fig. 5 — București — Vedere aeriană a pieței M. Eminescu

Fig. 6 — București — Intersecția b-dului N. Bălcescu cu b-dul Republicii — Vedere aeriană

În fine, este de subliniat aportul masiv, în alte părți, al cadrelor științifice de calificare superioară și al instituțiilor de învățămînt superior.

La noi în țară, și îndeosebi pentru orașul București, abordarea acestor probleme la un nivel tehnic mai ridicat se află abia la început. Aceasta nu înseamnă că specialiștii noștri și factorii administrativi care poartă răspunderea rezolvării acestor probleme nu sînt asaltați de nenumărate cazuri concrete, care, cu fiecare zi, reclamă rezolvări prompte. În condițiile actuale, noi răspundem însă acestor solicitări fără a beneficia de acea documentație de bază care am arătat că ar fi de absolută necesitate și sîntem siliți să ne bizuim, în soluțiile pe care le propunem, pe intuiție și să apelăm de multe ori la metode empirice. De aceea, discutarea proiectelor de specialitate se face în condiții foarte anevoioase și provoacă încă discuții furtunoase în contradictoriu.

Credem că ar trebui sprijinită ideea constituirii grabnice a unui nucleu de specialitate care să pornească și la noi aprofundarea acestor probleme, să ajungă la cunoașterea temeinică a experienței înaintate de peste hotare și să treacă fără întîrziere la elaborarea documentațiilor de bază care să servească orientării și desfășurării viitoare a proiectării concrete.

Recenta conferință de la Budapesta a demonstrat încă o dată utilitatea deosebită pe care vizitele reciproce între specialiștii diferitelor țări o pot avea mai ales în acest domeniu în care nenumărate aspecte păstrează un caracter greu de sesizat altfel decît prin constatări nemijlocite.

Ne îngăduim să sperăm că viitorul apropiat va face să crească importanța ce trebuie acordată acestei probleme, că schimbul de experiență cu instituțiile și specialiștii din alte țări va putea să fie lărgit și că tehnicienilor noștri li se va oferi tot mai des prilejul de a cunoaște celelalte capitale și orașe mari din lume.

Mai înainte de a încheia, credem necesar a resublinia, însă, caracterul esențial urbanistic al problemei și că justa rezolvare a diferitelor aspecte va trebui căutată, nu în măsuri de strictă specialitate, ci în considerări complexe, urbanistice, ale acestora.

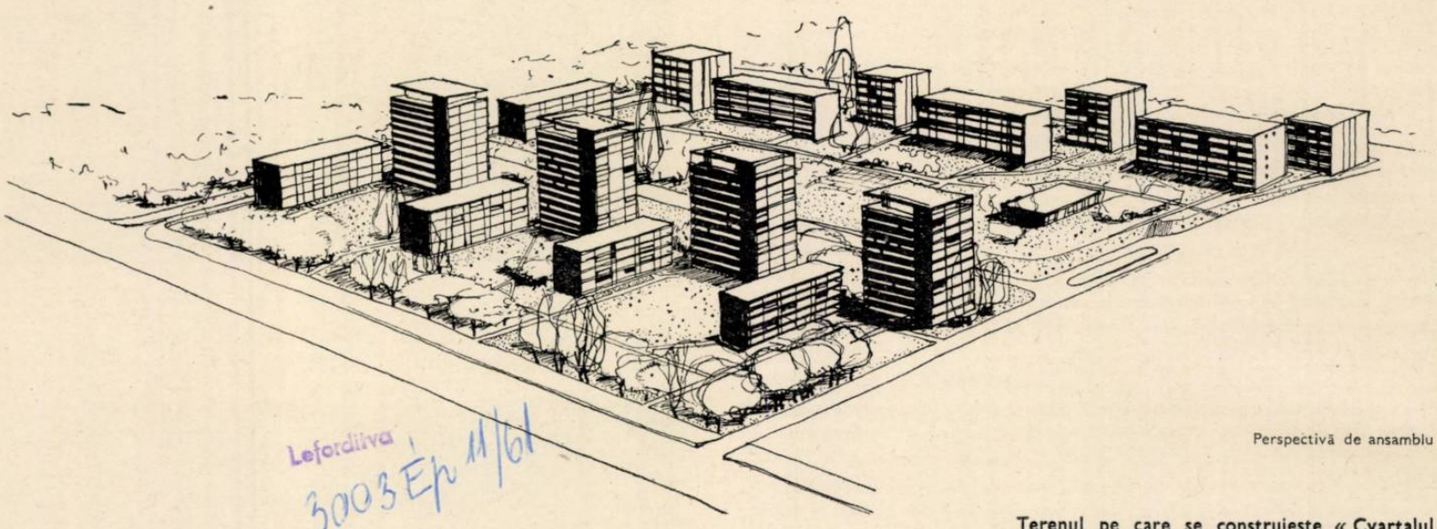

Perspectivă de ansamblu

Lefordiiva
3003 Ep 11/61

CVARTALUL 23 AUGUST-IAŞI

Autori: arhitecţii G. Hussar, A. Mureşan
Coautor: arh. Sulamita Cleja

Colaborator pentru rezistenţă: ing. A. Boverman

Intocmitori de la D.S.A.P.C. Iaşi pentru blocurile «A» şi «C», arhitecţii M. Lupu, Draga Marinescu şi Monica Staadeker

Plan de situaţie

1 — Bloc punct C (p+4) — 2. Bloc liniar D (p+4)
3 — Bloc punct B (p+8)
CG — Creşă şi grădiniţă

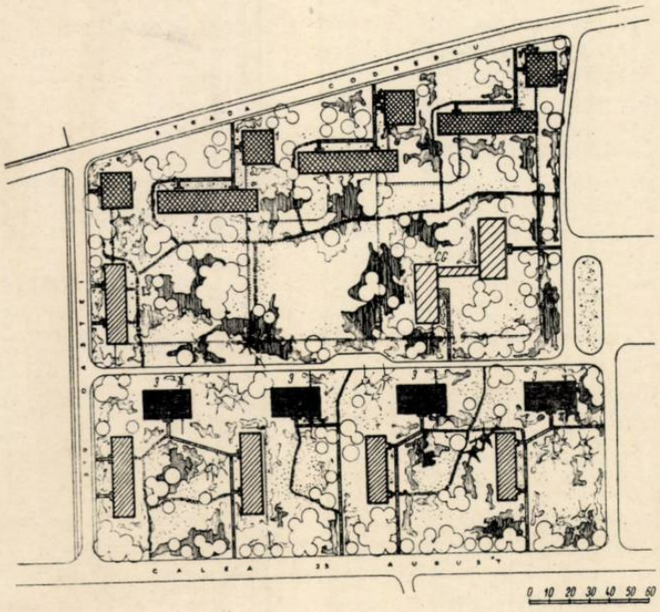

Terenul pe care se construieşte « Cvartalul 23 August» în suprafaţă de cca. 6 ha, este situat în zona terasei superioare a dealului Copou şi are o pantă continuă de aproximativ 10%.

Cele patru fronturi ale cvartalului sînt determinate de trei străzi existente — 23 August, Oastei, Codrescu — şi o aleie proiectată, care separă terenul cvartalului de locuinţe de complexul social-studenţesc din vecinătate, proiectat tot de I.S.C.A.S. şi în curs de realizare.

Frontul principal al cvartalului este orientat către calea 23 August, arteră importantă a oraşului, constituind şi o zonă de agrement, deoarece este puternic înverzită.

Compoziţia de ansamblu a urmărit integrarea cvartalului în caracterul zonei şi al construcţiilor existente: Universitatea A. I. Cuza, Institutul politehnic şi spitalul Dr. C. I. Parhon.

Frontul dintre aceste clădiri reprezentative este alcătuit din alveole formate din blocuri p+3, perpendiculare pe stradă şi blocuri punct p+8, retrase la 60 m de artera de circulaţie.

Spre strada Codrescu s-au amplasat blocuri liniare cu p+4 niveluri, alternate cu blocuri punct de aceeaşi înălţime.

Investiţia în valoare totală de 27 800 000 lei, cuprinde: locuinţele (472 apartamente în trei blocuri liniare p+3 tip A, patru blocuri punct p+4 tip C, proiectate de D.S.A.P.C. Iaşi, patru blocuri punct p+8 tip B şi trei blocuri liniare p+4 tip D proiectate de I.S.C.A.S. Bucureşti) precum şi dotările social-culturale (magazine, dispensare, o creşă de 80 de locuri, o grădiniţă de 100 de locuri), centrala termică provizorie şi lucrările de amenajare exterioară.

Lucrările de construcţii pentru clădirile de locuit au intrat în faza finală. Blocurile tip C, tip D şi A_3 sînt date în folosinţă.

Panta destul de accentuată a necesitat importante lucrări de sistematizare verticală, care au dus la crearea unei succesiuni de terase, cu scări şi alei, şi a determinat compoziţia spaţiilor cu diverse destinaţii.

Dispoziţia blocurilor permite realizarea unei insule de verdeaţă în interiorul cvartalului, legată prin punctele verzi ale alveolelor de zona înconjurătoare de grădini.

Parcul din interiorul cvartalului cuprinde spaţii de odihnă, spaţii pentru jocuri de copii şi masive de verdeaţă.

Pentru punctele gospodăreşti s-au utilizat proiectele tip ale I.S.C.A.S. Amplasamentul lor a fost ales astfel ca ele să fie cît mai uşor accesibile din blocuri şi mascate total de verdeaţă.

Pentru accesul în cvartal şi deservirea blocurilor p+8 s-a proiectat o aleie carosabilă, care deserveşte şi două dotări — grădiniţa şi creşa — precum şi centrala termică provizorie prevăzută pînă la realizarea termoficării oraşului Iaşi.

Din punct de vedere plastic s-a căutat obţinerea unor volume simple; pentru agrementare s-a preconizat utilizarea culorilor diferite pe faţade, la balcoane şi loggii. S-au prevăzut tencuieli exterioare cu terasit colorat.

Sistemul constructiv. Cvartalul fiind compus din două tipuri de construcții radical deosebite — blocuri p+3 și p+4 și blocuri p+8 — a fost necesară alegerea unor soluții constructive deosebite.

La blocurile punct p+8 se folosesc ziduri portante de beton groase de 15 cm. Zidurile se toarnă în panouri de cofraj de inventar din placaj special de construcție de tip «Tego» lipit cu film. La exterior se prevăd stîlpi și grinzi cu zidărie de umplutură din cărămidă eficientă de 30 cm.

Pentru blocurile p+3 și p+4 se prevede un sistem constructiv cu zidărie portantă din cărămidă obișnuită și planșee din beton monolit și prefabricat (fîșii cu goluri) la blocurile liniare D.

Terenul fiind macroporic, la blocurile punct p+8 niveluri s-a prevăzut compactarea solului cu piloți de pămînt.

Toate construcțiile vor avea învelitori în terasă, elementul termohidroizolator prevăzut fiind praful hidrofob. În cadrul acestui proiect sînt remarcabile, din punct de vedere economic și constructiv, blocurile punct p+8 realizate după o secțiune proiectată în atelierul Iași din I.S.C.A.S. Această secțiune are șase apartamente la scară (în total 53 de apartamente pe bloc), cu ascensor, cameră pentru evacuarea gunoiului și trei uscătorii peste nivelul terasei. La parter s-au prevăzut spații pentru cărucioare și biciclete; evacuarea

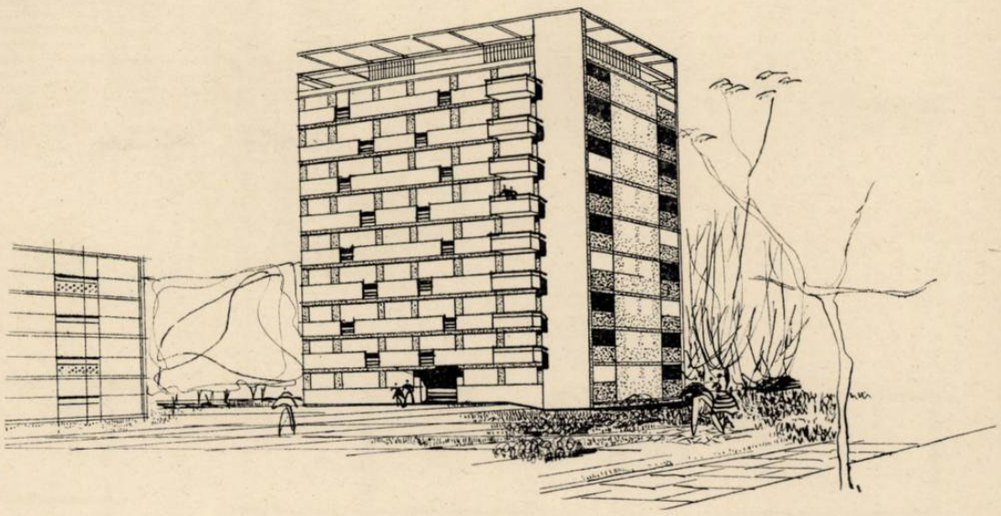

1

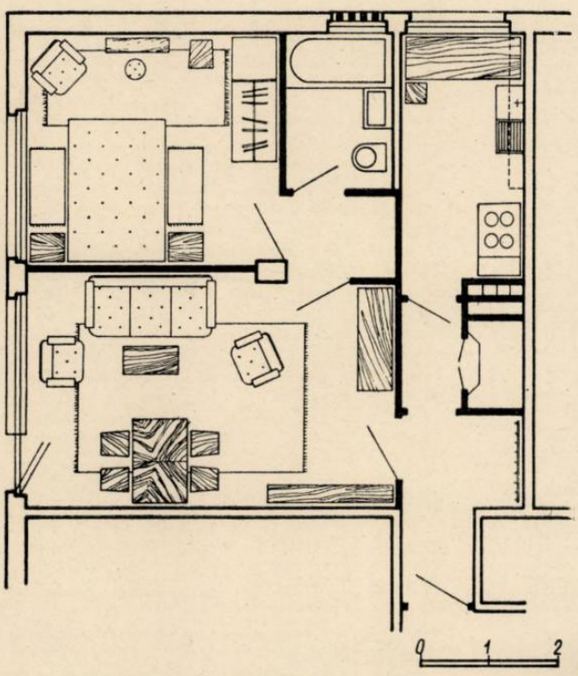

2

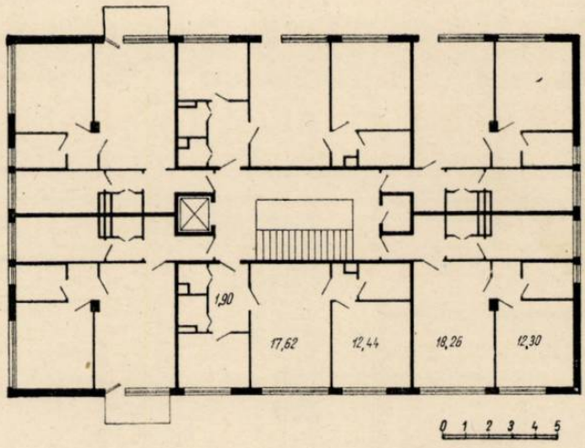

3

1 — Perspectiva blocului B
2 — Bloc punct B — Detaliu de apartament
3 — Bloc punct B — Plan etaj curent
4 — Vedere de pe șantier
5 — Bloc punct C — Plan etaj curent

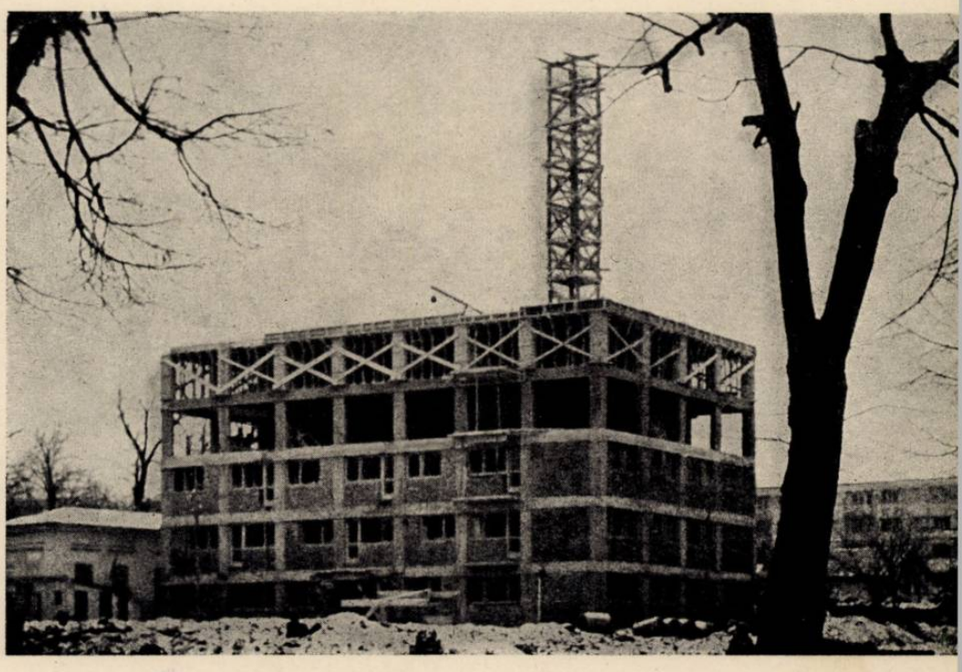

4

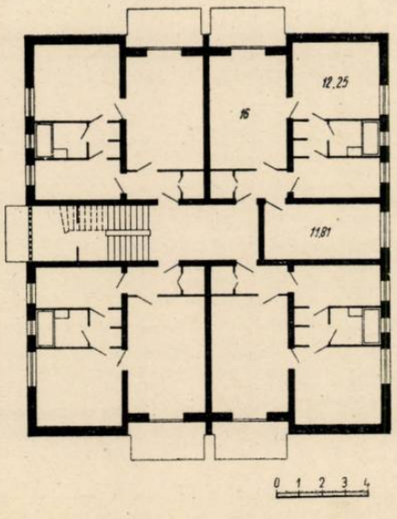

5

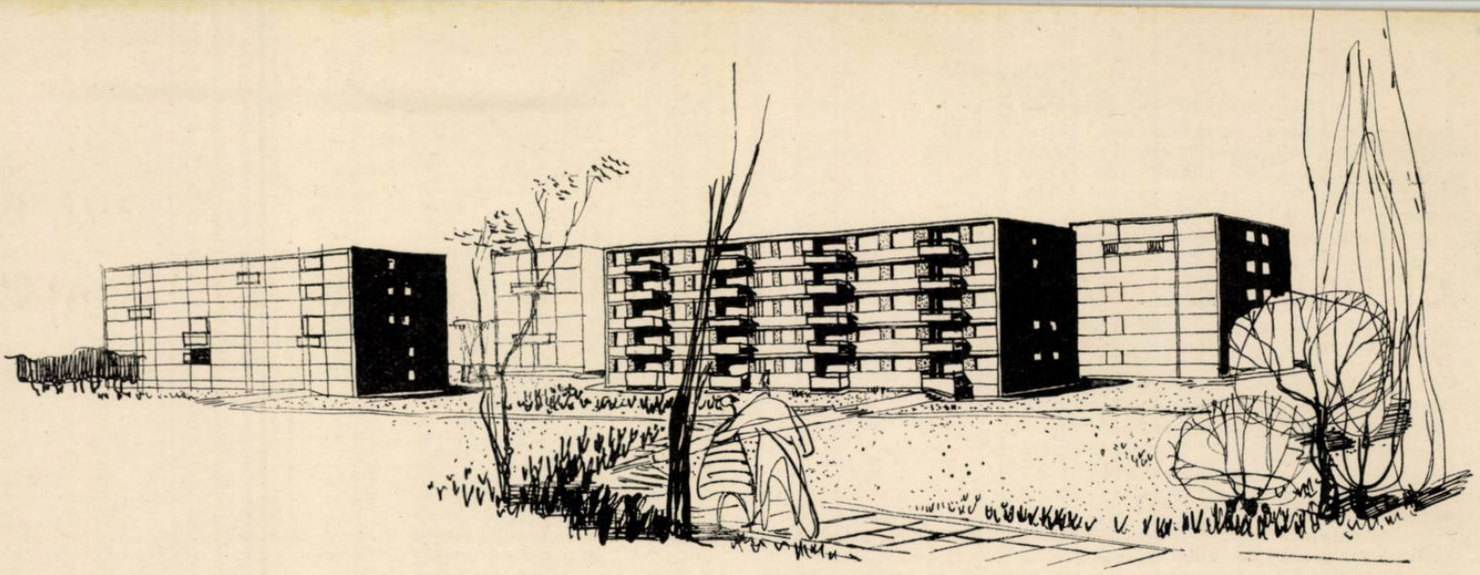

1

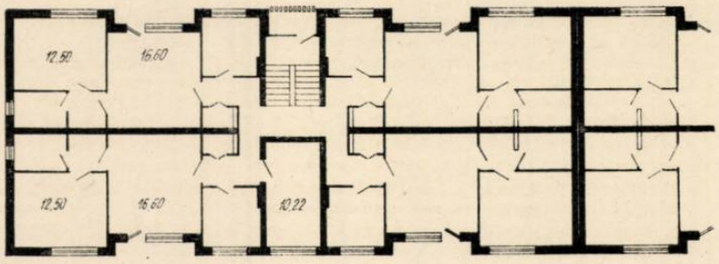

2

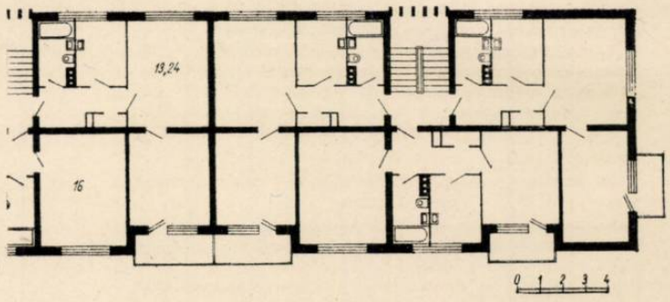

3

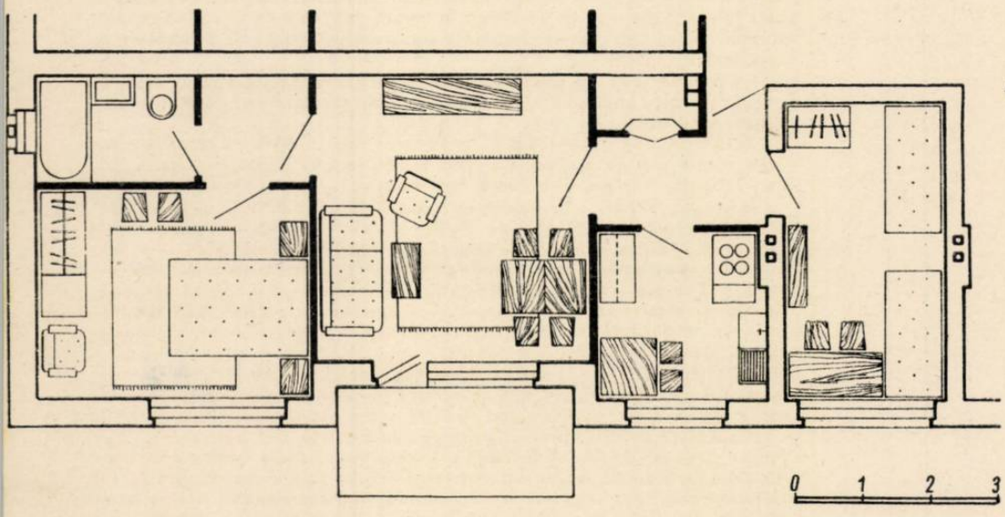

4

1 — Perspectivă blocuri D
2 — Bloc liniar D — Plan etaj curent
3 — Bloc liniar A — Plan etaj curent
4 — Bloc D — Detaliu de apartament
5 — Vedere de pe şantier

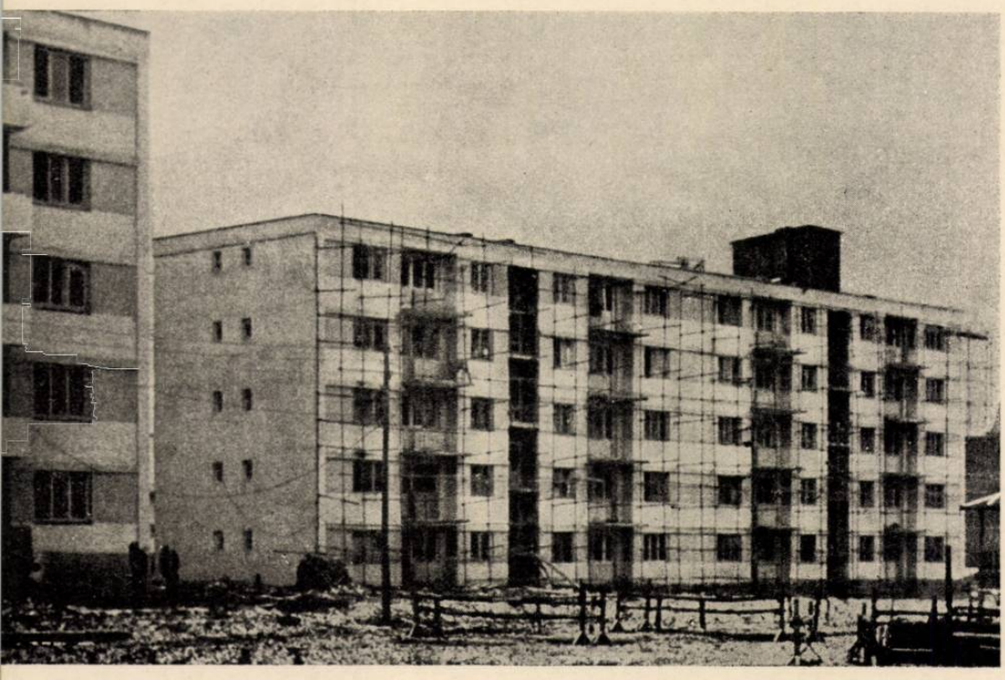

5

gunoiului se face direct la exterior, printr-un canal subteran.

Soluţia arhitecturală şi constructivă fiind foarte economică, s-au putut prevedea în cadrul preţului-plafon o serie de îmbunătăţiri ale finisajelor, menite să ridice confortul apartamentelor, precum şi aspectul exterior al clădirilor.

Printre acestea sînt: folosirea faianţei în băi şi bucătării, executarea de dulapuri.

Suprafaţa apartamentelor de două camere este de 30,68 m², iar a celor de trei camere, 41,98 m².

Indicii de consum realizaţi la fier-beton, ciment şi material lemnos sînt deosebit de favorabili, după cum rezultă din tabelul alăturat.

Material	Indici limită aplicaţi	Indici realizaţi	Diferenţe realizate %
Beton	0,275	0,243	11,2
Ciment.....	80	74	7,5
Oţel-beton ..	21	16,7	20,2
Lemn ecarisat	0,018	0,0099	45
Lemn rotund	0,004	0,000243	94

În urma rezultatelor bune obţinute, secţiunea a fost preluată şi de celelalte ateliere din cadrul institutului.

Arh. A. MUREŞAN şi arh. SULAMITA CLEJA

CONCURSUL DE PROIECTE TIP PENTRU CĂMINE CULTURALE ŞI CASĂ RAIONALĂ DE CULTURĂ

În cursul anului 1960, Ministerul Învăţămîntului şi Culturii împreună cu Uniunea Arhitecţilor din R.P.R. au organizat un concurs pentru proiecte tip de: cămin cultural cu sală de spectacole de 300 locuri, cămin cultural cu sală de spectacole de 400 locuri şi casă raională de cultură cu sală de spectacole de 400 locuri.

Concursul s-a bucurat de interes din partea arhitecţilor, fiind prezentate 71 de proiecte.

Juriul de judecată, format din arhitecţii: Gh. Trifu (preşedinte), Aurelia Teodorescu, M. Malhasovici, Ig. Şerban şi D. Boriga, a atribuit următoarele premii:

CĂMIN CULTURAL DE 300 LOCURI

Premiul I şi II ex aequo — Hudiţă Horia
— Spirescu Spiridon şi Moraru Sebastian
Premiul III — Streja Aristide
Menţiuni — Costin Alexandru
— Tănăsoiu A. şi Tănăsoiu R.
— Perianu S. şi Svoboda P.
— Enescu Mihai şi Popescu-Necşeşti A.
— Slătineanu C. şi Constantinescu Horia

CĂMIN CULTURAL DE 400 LOCURI

Premiul I — Popescu E. şi Strulovici L.
Premiul II — Popescu-Necşeşti A. şi Enescu Mihai
Premiul III — Hudiţă Horia
Menţiuni — Popescu-Necşeşti A. şi Enescu Mihai
— Bucur Mariana
— Marinescu C., Miclescu S., Milicescu R., Oancea C., Patrulius R., Polizu Gh., Popescu R., Smighelschi R., Stănescu A., ing. Bucur N.
— Costin Alexandru
— Hofmann Miron

CASĂ DE CULTURĂ RAIONALĂ DE 400 LOCURI

Premiul I — Popescu E. şi Strulovici L.
Premiul II — Costin Alexandru
Premiul III — Costin Alexandru
Menţiuni — Romaşcanu N. şi Borcea C.
— Achim Coman
— Bucur Mariana
— Machedon E. şi Mihăilescu P.
— Hofmann Miron

La 29 noiembrie 1960 a avut loc la Casa Arhitectului din Bucureşti o şedinţă consacrată discutării rezultatelor obţinute în urma acestui concurs.

Luînd cuvîntul din partea juriului de judecată, arh. Gh. Trifu a spus în cadrul acestei şedinţe:

« Juriul prezintă în faţa dv. o serie de aprecieri asupra unor criterii principale, care au determinat rezultatele concursului.

Juriul consideră că în acest concurs au apărut în unele proiecte o serie de idei şi de elemente care vor putea fi folosite în proiectarea de noi tipuri de cămine culturale şi case raionale, îmbogăţind astfel seria de proiecte tip existente.

Criteriile principale de judecată au fost:
— funcţionalitate în condiţiile temei;
— sisteme şi posibilităţi constructive corespunzătoare;
— economicitate maximă;
— aspectul plastic corespunzător temei.

Din punctul de vedere al temei-program pentru căminul cultural de 300 locuri, juriul apreciază că ea nu a putut prilejui soluţii variate şi noi de plan, deoarece nu permitea obţinerea unui echilibru între piesele club şi sală de spectacole, astfel încît să poată crea condiţii bune de rezolvare funcţională, implicit economică şi plastică. Celelalte două teme au fost mai echilibrate din acest punct de vedere, de aceea rezultatele au oglindit acest lucru, prin varietatea soluţiilor şi prin calitatea lor.

Juriul a apreciat acele proiecte unde s-a urmărit şi realizat o ambianţă adecvată funcţiunilor, atît separat, cît şi în ansamblu.

Condiţia separării celor două funcţiuni a fost luată în considerare numai la căminul cultural de 400 locuri şi la casa raională.

Juriul consideră că pentru sala de 300 locuri nu era necesară pardoseala în pantă; de asemenea, consideră că la căminele culturale de 300 şi 400 de locuri, date fiind condiţiile locale legate de o manoperă şi materiale tradiţionale, soluţiile valabile sînt acelea care se prezintă cu formele cele mai simple posibile a fi acoperite cu învelitori ceramice. Acest criteriu a făcut ca juriul să nu poată considera valabile unele proiecte, cu toate că rezolvarea lor funcţională era corespunzătoare.

Pentru casa raională, care se va realiza în oraşe, în condiţiile prevăzute de temă, s-au considerat valabile şi învelitorile terasă.

S-au apreciat proiectele care, în funcţie de posibilitatea de execuţie, au căutat deschideri raţionale în acoperirea sălilor de spectacole.

În general, proiectele s-au încadrat în indicii ceruţi de temă, ceea ce dovedeşte valabilitatea acestor indici.

S-a considerat că nu numai indicii spaţiali sînt cei care dau economicitatea soluţiei, ci şi felul judicios al asamblării elementelor funcţionale.

Lipsa de echilibru între elementele compoziţionale ale căminului cultural de 300 de locuri s-a reflectat şi în plastica neconvingătoare obţinută.

La celelalte două teme, plastica a putut fi rezolvată, în cea mai mare măsură, cu încadrarea în tematică ».

În completarea celor spuse de tov. arh. Gh. Trifu, tov. arh. Aurelia Teodorescu a arătat că rezultatele acestui concurs nu sînt suficiente pentru a se putea trece imediat la o tipizare. Dintre cele trei concursuri, rezultatele de la « Casa raională » sînt cele mai reuşite, mai echilibrate.

Răspunzînd unor întrebări din sală, tov. arh. Aurelia Teodorescu a adus o serie de precizări:

« La casa de 400, sala de spectacole nu serveşte decît pentru spectacole. Tema specifică clar acest lucru, atît pentru căminul cultural de 400, cît şi pentru casa raională. Ideea pe care s-a mers în trecut, ca în sala respectivă să se facă şi reuniuni sau dans, n-a dat rezultate din cauza condiţiilor de evacuare şi a deteriorării mobilierului.

S-a considerat ca sala de şedinţe să fie folosită astfel pentru a putea forma o singură încăpere împreună cu foaierul, iar sala de spectacole să rămînă numai pentru spectacole.

Realizarea unei terase implică executarea unui planşeu de beton armat, ceea e este mai scump; tema a cerut întrebuinţarea mijloacelor locale. La casa raională, în oraşe, acest lucru este posibil.

În general, criteriile de întocmire a temei (făcută de M.I.C. şi avizată de C.S.C.A.S.) nu au fost atît de rigide pentru a se obţine soluţii mai variate. S-a indicat la încăperile importante funcţional numărul de persoane la care trebuie să facă faţă, lăsîndu-se fiecărui proiectant libertatea dimensionării. S-au pus aceste limite de suprafaţă şi volum, pentru a încadra soluţia funcţional corespunzătoare. Concursul a demonstrat valabilitatea acestor plafonări, majoritatea proiectelor înscriindu-se în aceste plafoane; în unele cazuri, plafoanele au fost însă depăşite.

Caracterul arhitecturii nu s-a specificat, pentru ca tema să fie cît mai largă, fiecare avînd posibilitatea să rezolve în orice caracter, ţinînd seama numai de aspectul reprezentativ. Aceasta a fost singura precizare.

Proiectanţii trebuie să ştie să găsească soluţiile cele mai potrivite şi mai reuşite, ceea ce impune o deosebită pricepere. Nu trebuie ignorate realităţile de la ţară, dar lucrul cel mai important pentru aceste cămine este ca să răspundă activităţii culturale şi în al doilea rînd reuniunilor. Acesta este motivul pentru care în temă s-a cerut ca, fără să se strice sala de spectacole, să poată fi folosită şi ca sală de reuniuni. Ea trebuie să asigure desfăşurarea turneelor teatrale, reprezentaţiilor cinematografice, echipelor artistice. Acestea sînt criteriile care au stat la bază la întocmirea temei, la desfăşurarea proiectării, la raţiunea de a tipiza unele proiecte, criterii pe care trebuie să le aibă în vedere proiectanţii cînd întocmesc asemenea proiecte ».

CARACTERIZAREA PROIECTELOR PREMIATE ŞI MENŢIONATE

Din caracterizările făcute de juriu proiectelor prezentate la concurs, publicăm caracterizările proiectelor recompensate.

I. CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE SPECTACOLE DE 300 LOCURI
PROIECTUL NR. 5 — PREMIUL I ŞI II EX AEQUO

Funcţionează în condiţii bune, cu toate că intrarea este comună pentru sală şi club. Anexele scenei bine rezolvate. Încărcarea şi evacuarea sălii, bune. Complexul de proiecţie bine rezolvat. Volumul folosit şi partiul permit rezolvarea unei arhitecturi reprezentative prin tratarea peristilului pe 2 niveluri. Vestibulul pe 2 niveluri reprezintă o scădere a proiectului; poate fi raţional transformat prin introducerea unui planşeu, creîndu-se astfel locul adecvat pentru plasarea bibliotecii. În locul bibliotecii ar apare o piesă în plus pentru club. Scena prea puţin adîncă, poate fi uşor mărită. Sistemul constructiv, simplu şi economic.

PROIECTUL NR. 12 — PREMIUL I şi II EX AEQUO

Proiectul prezintă în general o bună funcţionalitate, mai ales că reuşeşte a separa accesele club — sală spectacole. Anexele scenei bine rezolvate. Încărcarea şi evacuarea sălii se efectuează în bune condiţii. Complexul cabinei de proiecţie nerezolvat, dar suprafaţa totală acordată permite o rezolvare satisfăcătoare. Aspectul plastic, prin faptul că foloseşte faţada înaltă pentru intrare, poate fi îmbunătăţit. Sistemul constructiv simplu permite realizarea unei construcţii economice.

PROIECTUL NR. 4 — PREMIUL III

Prezintă posibilitatea de separare a intrărilor la sala de spectacole și club, cu toate că intrarea clubului nu este satisfăcător rezolvată. Panta sălii prezintă dificultăți la încărcare și evacuare. Intrarea simetrică permite rezolvarea unei plastici reprezentative. Construcția complexului de proiecție dificilă, dată fiind lățimea mare a sălii. Sala insuficient încălzită cu două sobe. Acoperișul neeconomic și nefavorabil plastic.

PROIECTUL NR. 44 — MENȚIUNE

Proiectul prezintă un volum rațional folosit. Complexul de proiecție, bine rezolvat, nu necesită planșee de beton armat. Anexele scenei bine rezolvate. Soluția constructivă rațională și economică. Din punct de vedere plastic, cu toate ameliorările ce s-ar putea aduce, este problematică obținerea unei expresii arhitecturale corespunzătoare.

PROIECTUL NR. 7 — MENȚIUNE

Proiect cu o funcționalitate bună. Scena funcționează bine, cu toate că depozitul de decoruri este incomod plasat. Intrarea pe fațada laterală înaltă permite realizarea unei plastici cu caracter reprezentativ. Cu toate că volumul și suprafețele folosite depășesc limitele temei, există posibilitatea ca, reducîndu-se, să se păstreze celelalte calități ale proiectului. A doua ieșire la cabina de proiecție este dificil de rezolvat.

PROIECTUL NR. 25 — MENȚIUNE

Proiect clar, cu funcțiuni și aspect general plastic, cu toate că prezintă un caracter puternic regional, cu caracteristică a construcțiilor în lemn. Bufetul și biroul administrației incomod plasate în fluxul sălii de spectacole. Anexele scenei nu sînt rezolvate; pot fi însă ușor remediate prin suprapunerea cabinelor pe o singură parte a scenei, lăsînd în cealaltă parte depozitul pentru decoruri. Nu se prevede cea de a doua ieșire a cabinei de proiecții, posibil de remediat prin folosirea lucarnei. Se remarcă prezentarea deosebit de îngrijită a proiectului.

PROIECTUL NR. 8 — MENȚIUNE

Proiectul prezintă în general o bună funcționalitate. Intrarea plasată pe fațada joasă, ocupată în plus cu o polată, nu poate corespunde unei plastici corespunzătoare obiectului. Tratarea ferestrelor bibliotecii în fațada laterală, nerațional exprimată. Lipsește cea de a doua ieșire a cabinei de proiecție, care însă poate fi realizată.

PROIECTUL NR. 3 — MENȚIUNE

Proiectul rezolvă separarea clubului de sala de spectacole, asigurînd însă participarea sălii de lectură la sala de spectacole. Sala de spectacole se încarcă și se evacuează în bune condiții. Scena este bine rezolvată, cu excepția accesului la cabinele pentru actori, care se face din hol-vestibul. Este posibilă remedierea. Prin inversarea grupului de proiecție se poate obține cea de a doua ieșire. Prezența fundului sălii în fațada principală a clădirii face ca această fațadă, cu toate ameliorările ce i s-ar putea aduce, să nu ajungă la o formă satisfăcătoare.

II. CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE SPECTACOLE CU 400 LOCURI

PROIECTUL NR. 36 — PREMIUL I

Proiect valoros din punct de vedere funcțional, constructiv și economic. Prezintă mici deficiențe ușor remediabile, cum ar fi: accesul la administrație prin tamponul cabinei de proiecție, accesul incomod la cabina de proiecție, scara clubului nerezolvată satisfăcător, fațada laterală a sălii nesincer exprimată (ferestre oarbe). Expresia plastică este corespunzătoare tematicii.

PROIECTUL NR. 20 — PREMIUL II

În afară de o funcționalitate foarte bună, modul de rezolvare duce la crearea unei ambianțe corespunzătoare unui cămin cultural. Cu toate că intrarea este comună (club și sală), despărțirea funcțională între încăperile clubului și ale sălii de spectacole este bine asigurată. Volumul este bine folosit. Sistemul de cadre în sala de spectacole este în contradicție cu N.P.C.I., micșorează colateralele de circulație. Accesul la radioficare nu este corespunzător. Soluția generală, prin folosirea de altfel justă a volumelor, nu permite o variație a plasticii.

PROIECTUL NR. 13 — PREMIUL III

Proiect cu funcționalitate satisfăcătoare, cu volum regulat și închegat; permite un sistem constructiv normal. Este lipsit de ambianța dorită între cele două funcțiuni (sala de cursuri nu poate participa la reuniuni). Intrarea unică (club și sală) nesatisfăcător rezolvată. Pentru a se realiza o circulație normală este necesară inversarea complexului de proiecție și plasarea scării în partea opusă. Legătura bună între cabinele de actori și sala de cursuri (necesară pentru ansambluri mari). Vestibulul sălii de spectacole, dispus pe 2 niveluri, este neeconomic (vezi și proporția sa). Nu adîncește problemele de plastică la un nivel corespunzător.

PROIECTUL NR. 37 — MENȚIUNE

Proiectul se prezintă cu o funcționalitate acceptabilă, deși nu poate crea ambianța necesară din cauza amplasării întregului club la nivelul 2. Intrarea clubului insuficient marcată (ascunsă sub portic); fațada laterală, considerată principală (intrarea la sala de spectacole), este măcinată, compusă cu elemente lipsite de scară, neconcludentă. Lățimea mare a sălii de spectacole creează dIficultăți constructive.

PROIECTUL NR. 39 — MENȚIUNE

Din punct de vedere funcțional, proiectul prezintă calități (o ambianță posibilă). Accesul la sala de lectură și cursuri defectuos rezolvată. Din punct de vedere economic și constructiv, proiectul prezintă deficiențe: lățimea exagerată a sălii, supraînălțarea aproape generală de la sol, suprafața mare a complexului de proiecție, inclusiv tratarea constructivă. Cele 3 volume componente nu compun un ansamblu organic, fapt care a dus la o insuficientă expresie plastică.

PROIECTUL NR. 56 — MENȚIUNE

Proiectul se prezintă cu o funcționalitate la limită. Clubul, dispus pe 2 niveluri, plasează defectuos sala de cursuri la etaj. Cu toate că accesul este comun, totuși clubul nu participă la foaierul sălii de spectacole. Depozitul bibliotecii este neluminat, iar scara și holul clubului se pot lumina numai prin lucarnă. Nu se creează cea de a doua ieșire la cabina de proiecție. Accesul la cabina pentru actori se face de pe scenă (se poate ușor remedia). Volumul general bine folosit, însă expresia plastică necorespunzătoare.

PROIECTUL NR. 41 — MENȚIUNE

Proiectul prezintă o serie de calități funcționale, cum ar fi: despărțirea celor două funcțiuni, legătură bună cu sala de cursuri, legătură bună între scenă și intrarea la club, foarte bine rezolvat complexul de proiecție. Deschiderea mare a sălii (14,60 m) creează dificultăți constructive și economice. Soluția de plan duce la o expresie plastică minoră și neexpresivă, chiar dacă prin studiu s-ar mai putea aduce îmbunătățiri.

PROIECTUL NR. 52 — MENȚIUNE

Cu toate că se separă funcțiunile clubului (sala de cursuri) proiectul prezintă totuși o funcționalitate satisfăcătoare. Sala foarte lungă (22,00 m) poate fi ușor scurtată și creată partea necesară asigurării vizibilității. Nu este rezolvată ieșirea a doua la cabina de proiecție. Volumele bine folosite, fără însă a ajunge la o expresie plastică corespunzătoare.

III. CASĂ DE CULTURĂ RAIONALĂ

PROIECTUL NR. 45 — PREMIUL I

Proiect cu o funcționalitate foarte bună, constructiv, volum unitar, cu expresia plastică corespunzătoare. Se constată unele deficiențe remediabile, cum ar fi: poziția bufetului, scara la club, gruparea în comun a cabinelor de artiști cu clubul, indicarea accesului la fosă, recondiționarea depozitului de cărți al bibliotecii.

PROIECTUL NR. 43 — PREMIUL II

Proiect cu funcționalitate bună, volum închegat constructiv și cu posibilități de a se obține o plastică corespunzătoare. Se remarcă o serie de inabilități în exprimare (legătura între foaier și sala de ședințe, rezalitul format de depozitul de decoruri, tratarea intrării la sala de spectacole etc.).

PROIECTUL NR. 42 — PREMIUL III

Reușește a cuprinde funcțiunile bine rezolvate într-un volum compact. Defalcă funcțiunile, însă participarea sălii de ședințe la foaier nu este directă. De remarcat buna legătură între cabina de actori și sala de ședințe pentru ansambluri. Grupurile sanitare ale clubului și accesul la grupul sanitar de la subsol, necorespunzător rezolvate. Din punct de vedere constructiv, soluția este satisfăcătoare, cu excepția zidăriei portalului scenei, care nu are corespondență cu fosa de orchestră. Volumul simplu și dispoziția pieselor dau posibilități de rezolvare plastică valabilă, nerealizată însă prin proiectul prezentat.

PROIECTUL NR. 15 — MENȚIUNE

Soluția încearcă o rezolvare cu accesul la sala de spectacole pe partea latâ a clădirii. Defalcă prin intrări separate cele două activități; bună participare a sălii de ședințe la hol-foaier. Garderoba bine rezolvată. Distribuirea la etajul I a încăperilor clubului, necorespunzătoare. Scara la club insuficient rezolvată. Grupuri sanitare peste normă la club. Volumul rezultat este închegat, constructiv, ar permite o plastică acceptabilă. Expresia plastică a proiectului, așa cum este prevăzută, este necorespunzătoare.

PROIECTUL NR. 18 — MENȚIUNE

Proiectul, bazat pe ideea de separare netă a funcțiunilor, grupate pe corpuri de clădiri în jurul unei platforme, prezintă o serie de aspecte pozitive de rezolvare funcțională. Totuși, în ansamblu, este inabil rezolvat și nu poate valorifica avantajele partiului.

Apendicele cu bufetul, îngustimea intrărilor în sala de spectacole, cabina de proiecție cu scara în fluxul de circulație al publicului și fără a doua ieșire, aspectul necorespunzător al intrărilor la sală și la club, lipsa indicațiilor acceselor la fosa orchestrei și insuficientele indicații referitoare la evacuarea sălii de spectacole, etc. reprezintă scăderi, în cea mai mare parte remediabile. Cu aceeași inabilitate este tratată plastica, ducînd la o expresie necorespunzătoare.

PROIECTUL NR. 40 — MENȚIUNE

Proiectul este axat pe o idee valabilă, aceea de a «împacheta» volumul sălii pe toate fețele, realizînd celelalte piese ale clubului în anexe, scenă pe un singur nivel, cu înălțimi raționale. Reușește separarea celor două funcțiuni, asigură favorabil participarea sălii de cursuri la foaierul sălii. Deși garderoba comună este bine amplasată, spațiile de intrare, de degajare în jurul garderobei, intrările în sală sînt necorespunzătoare, cu toate că există posibilitatea de a se soluționa satisfăcător. Complexul sălii de lectură necesită o radicală restructurare. Spațiul garderobei cu intrările neluminate, deși cu ușurință se poate rezolva prin luminator. Accesul la fosa de orchestră prin scenă rezolvat necorespunzător (posibil prin anta mărită a portalului). Legătura coridorului centralei termice cu depozitul de decoruri, contrară N.P.C.I. Coșul caloriferului și scara cabinei de proiecție inabil rezolvate. Expresia plastică posibilă pentru tema dată.

PROIECTUL NR. 54 — MENȚIUNE

Proiectul diferențiază funcțiunile și permite participarea sălii de ședințe la foaier. Volumul rezultat, deși greu de rezolvat plastic (fațada laterală a sălii), poate fi acoperit cu învelitoare ceramică. Proiectul prezintă însă o serie de deficiențe greu a fi remediate: încercarea forțată de simetrizare a spațiului foaier — sală de ședințe (subdimensionată), holul de la etaj și camera de radioficare neluminate direct, inabil soluționat accesul la sala de lectură, centrala termică fără lumină directă și ventilație (N.P.C.I.). Expresia plastică rezultată nu este corespunzătoare.

PROIECTUL NR. 50 — MENȚIUNE

Proiectul încearcă o rezolvare nouă funcțională, creînd atît ca funcțiuni, cît și ca plastică un volum reprezentativ în cadrul tematicii, legînd organic și spațial cele două funcțiuni în jurul foaierului (foarte favorabil pentru reuniuni). Este posibilă defalcarea celor două funcțiuni, prin tratarea corespunzătoare a scării. Bine rezolvate încărcarea și evacuarea sălii și vizibilitatea. Se remarcă următoarele deficiențe: luminarea holului (posibilă prin luminator), încorsetarea fosei de orchestră de cele două instalații centrale, plasate sub sală și scenă (deficiență ușor remediabilă prin mutarea lor sub foaier), rezolvarea deficientă, dar remediabilă, la grupul bibliotecii.

Redacția revistei invită pe cititori a-și spune părerea asupra problemelor ridicate de autorul acestui articol.

Arh. Ig. Șerban

PE MARGINEA CONCURSULUI DE CĂMINE CULTURALE

În urma încheierii « Concursului de cămine culturale și case raionale de cultură » am fost solicitat, ca membru în juriul de judecată, să scriu despre acest concurs.

Am fost tentat să fac, după cum este obiceiul, o relatare a felului cum s-au desfășurat concursul și judecata și o analiză a proiectelor premiate.

Pînă la urmă am renunțat la acest sistem de analiză și am preferat să expun unele considerente și concluzii de ordin teoretic și practic care sînt de desprins în urma aprofundării acestor probleme. Este posibil ca cele arătate mai jos să nu fie împărtășite de colegii mei din juriu, așa încît ele trebuie să fie considerate ca o poziție pur personală.

Voi porni de la o serie de idei ce pot fi puse în discuție în urma concursului.

Proiectarea tip de clădiri social-culturale, respectiv de cămine culturale și case de cultură, are drept scop principal asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea activităților culturale menite să desăvîrșească revoluția culturală din țara noastră.

Desigur că toți sîntem de acord cu această idee, însă în încercarea de a o aplica în proiecte ajungem adesea să pierdem din vedere acest scop. Astfel, încercăm să considerăm ca scop, prin ponderea pe care o acordăm în judecăți, suma aritmetică a unor rezultate ce derivă din analiza strictă a funcționalității, economicului, constructivului și unor parametri foarte elastici în ceea ce privește sistematizarea.

Și atunci ajungem să definim un bun proiect tip social-cultural acel proiect care întrunește atîtea calități încît să fie bun oriunde, oricînd și în orice condiții, oricum îl așezi, orice acoperire îi faci, să fie ușor adaptabil la denivelări, să fie perfect în orice condiții de amplasament, să fie foarte ieftin etc.

pr. 5

Proiectul nr. 5 — Premiul I și II ex aequo
Autor, arh. H. Hudiță
Proiect cu echilibru funcțional, studiat cu intenția de realizare a unui volum « reprezentativ »

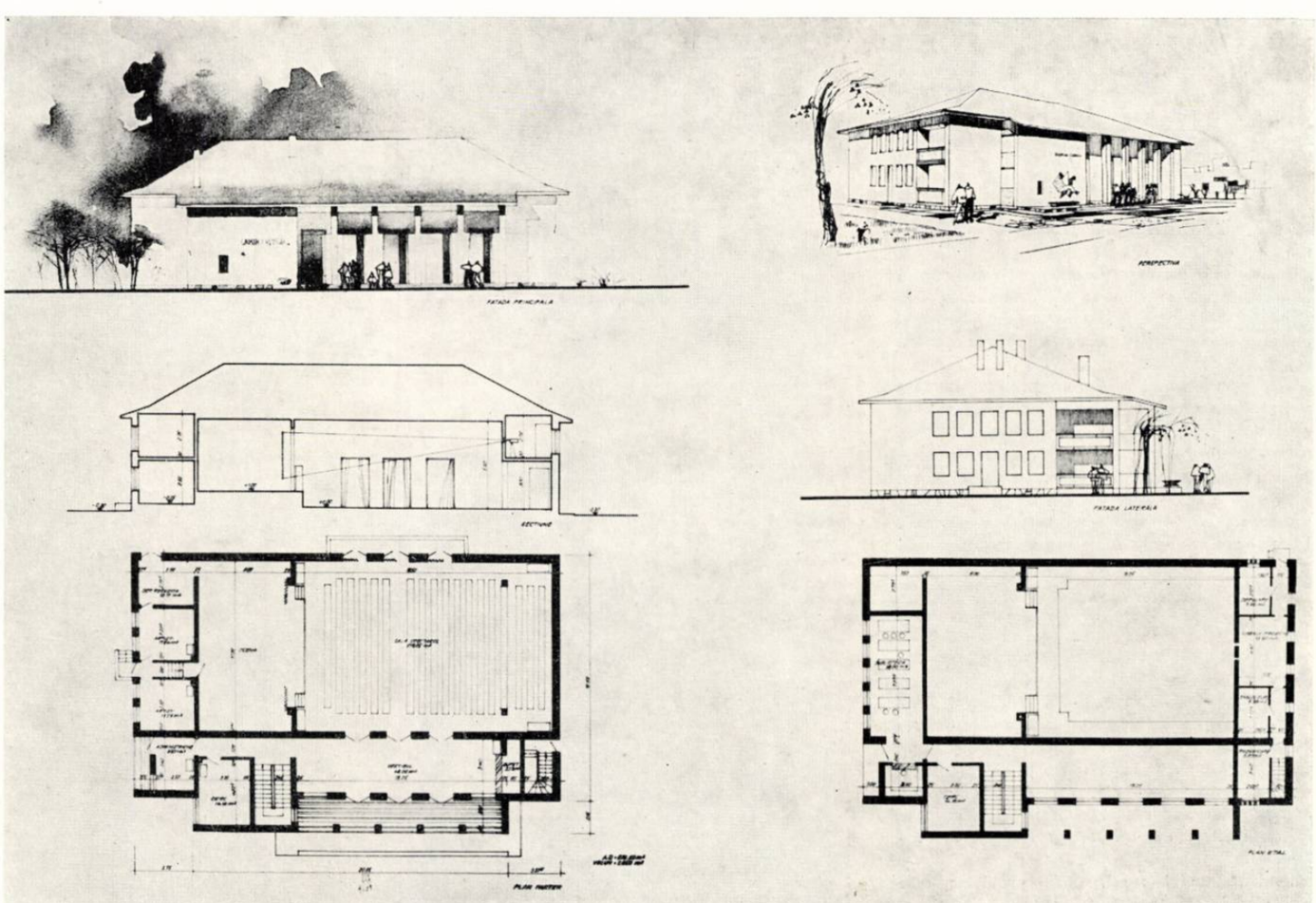

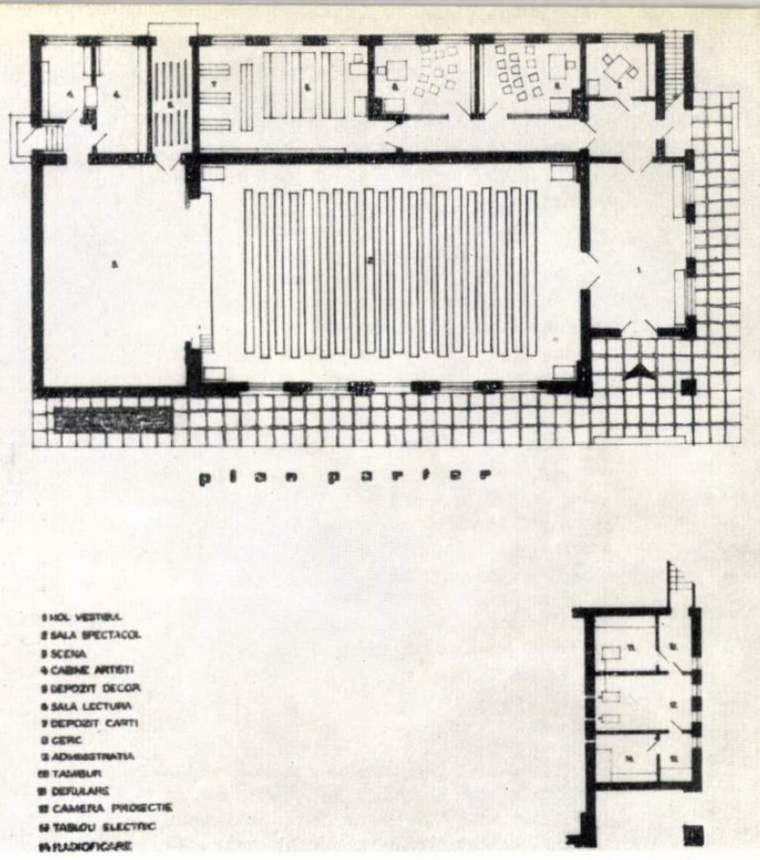

pr. 12

pr. 4

Pentru a atinge această poliutilizare, sîntem în pericol să sacrificăm uneori un lucru foarte important, și anume atmosfera plăcută, ambianța prielnică educației, instruirii, strîngerii relațiilor între oameni prin intermediul culturii.

Sîntem gata să realizăm o mașinărie perfectă, bună la toate, din care eliminăm însă creația și, implicit, omul pentru care creăm.

Se pune atunci întrebarea: cum trebuie să fie un proiect tip de clădire social-culturală spre a-și atinge scopul principal? Oare proiectarea tip privită astfel nu contrazice scopul activității creatoare de arhitectură?

Sînt convins că proiectarea tip poate rezolva contradicția aparentă dintre realizarea unor parametri tehnici și scopul proiectării în general. Nu numai că *poate* rezolva această contradicție, dar se poate afirma că în condițiile dezvoltării societății socialiste către gradul cel mai înalt de cultură umană, această dezvoltare presupune ca metodă generală de proiectare, proiectarea tip.

Esențialul în rezolvarea acestei probleme este să nu considerăm proiectarea tip ca un scop «în sine», ci ca un mijloc pentru a se ajunge la scopul de atins: crearea de condiții optime pentru activitatea culturală.

Dar cum trebuie să fie un proiect tip spre a-și atinge scopul? În primul rînd, proiectul tip reprezintă o clădire care se construiește într-un ansamblu dintr-o regiune dată, care are o serie de caracteristici și de parametri materiali și spirituali, obiectivi și subiectivi, pe care un proiect «bun la toate» nu le poate satisface. De aici rezultă realizarea unor teme-program și a unor proiecte tip valabile în general pentru condițiile ansamblului. Este greu de crezut că în centrul unor microraioane, avînd construcții cu p + 4 sau p + 1—2, ar putea să se integreze un club sau cămin tip clădit numai parter sau p + 1, cu o «atmosferă» plastică «pitorească» sau «monumentală». Este însă mult mai sigur de realizat această integrare, dacă pentru o serie de ansambluri cu date tehnice asemănătoare se va proiecta un club tip avînd o utilizare desigur mai redusă de 3—4 ori, dar cu o eficacitate morală și materială mai ridicată, proiect care să fie realizat de cei ce proiectează tot ansamblul.

Pentru mediul rural, unde problema este mai complicată, trebuie începute o discuție și

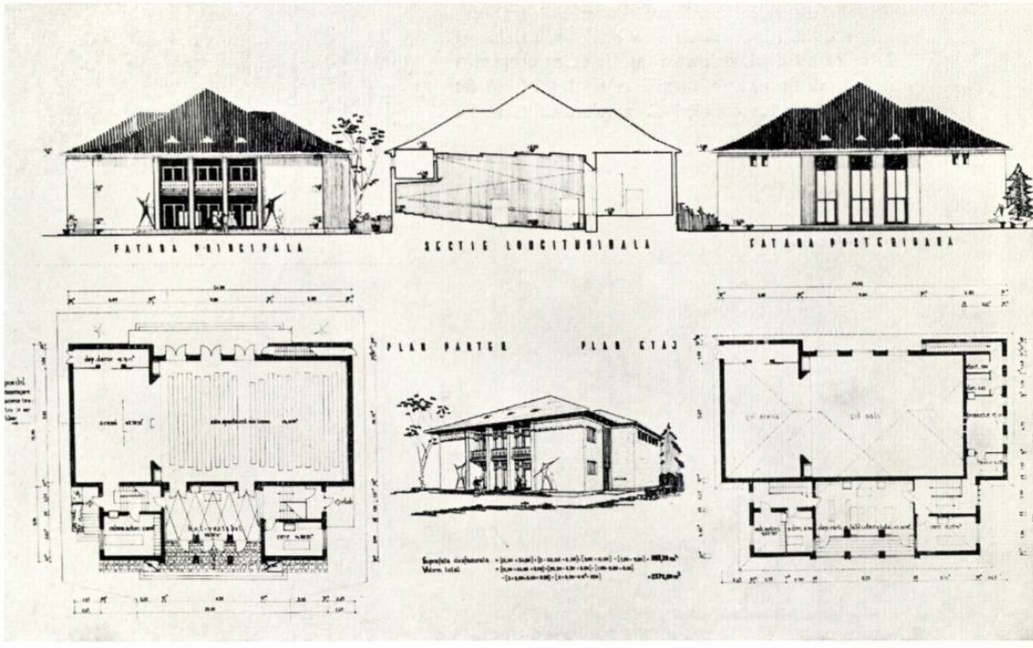

pr. 25

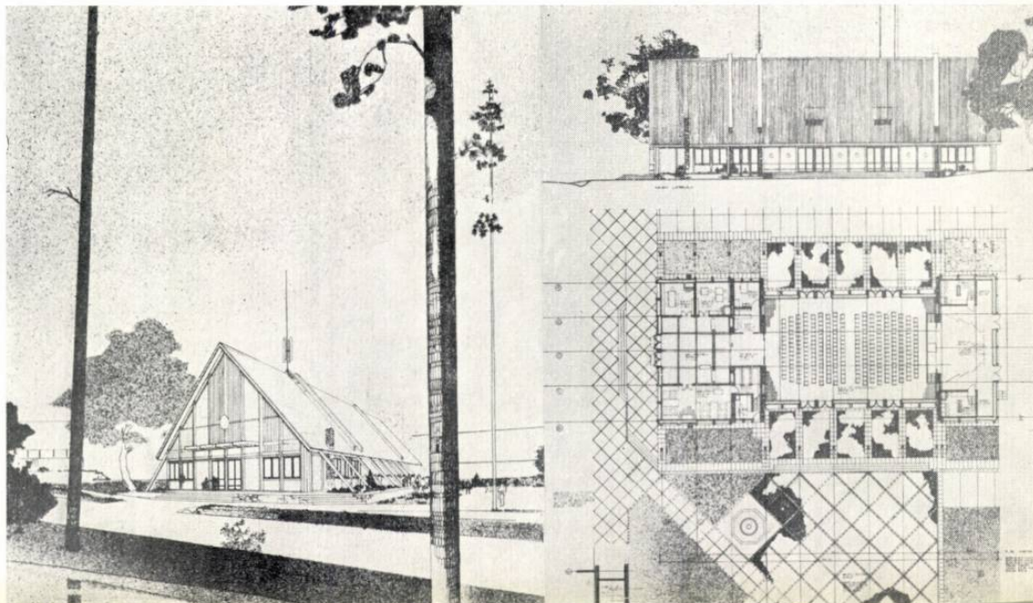

CĂMIN CULTURAL CU SALA DE SPECTACOLE DE 300 LOCURI

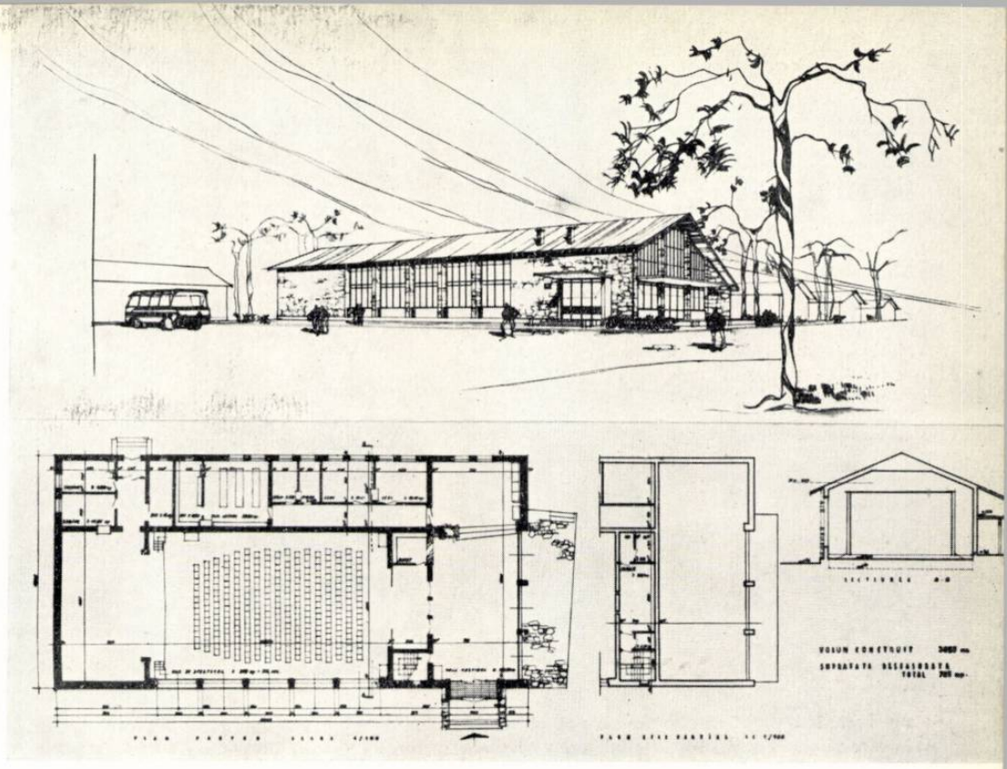

Proiectul nr. 7 — Menţiune
Autori, arhitecţii A. Tănăsoiu şi R. Tănăsoiu. Proiect rezolvat funcţional cu o plastică ordonată, dar rece

pr. 7

Proiectul nr. 12 — Premiul I şi II ex aequo
Autori, arhitecţii S. Spirescu şi S. Moraru
Proiect cu claritate funcţională, economic, cu unele calităţi plastice

pr. 8

Proiectul nr. 8 — Menţiune
Autori, arhitecţii Mihai Enescu şi Al. Popescu-Necşeşti
Aceeaşi caracterizare cu cea a proiectului nr. 7

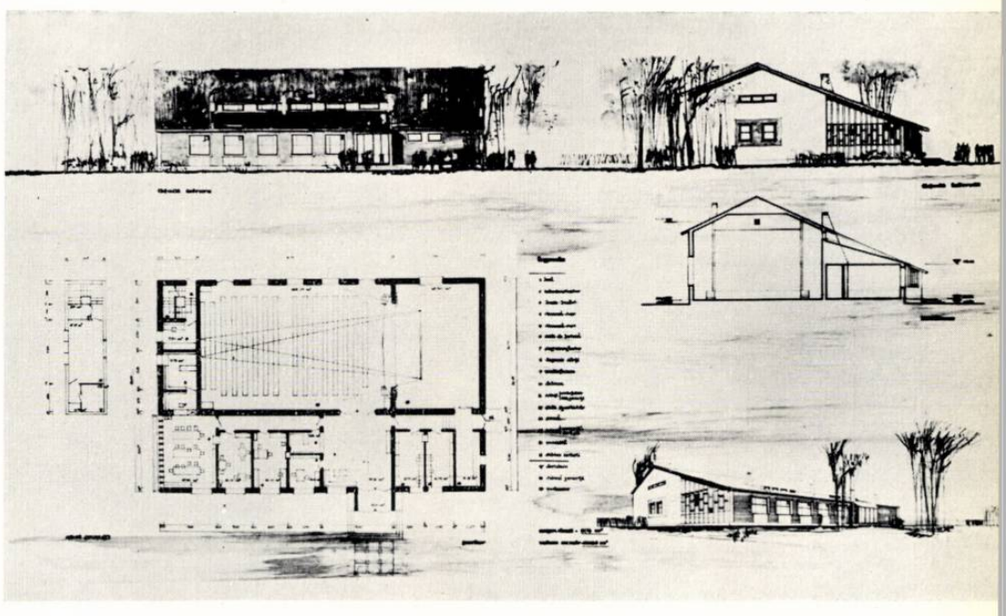

Proiectul nr. 4 — Premiul III
Autor, arh. A. Streja
Proiect cu calităţi şi defecte asemănătoare proiectului nr. 5

pr. 44

Proiect nr. 44 — Menţiune
Autor, arh. Al. Costin
Proiectul realizează cu o funcţionalitate bună economii de suprafeţe, volum şi cost.

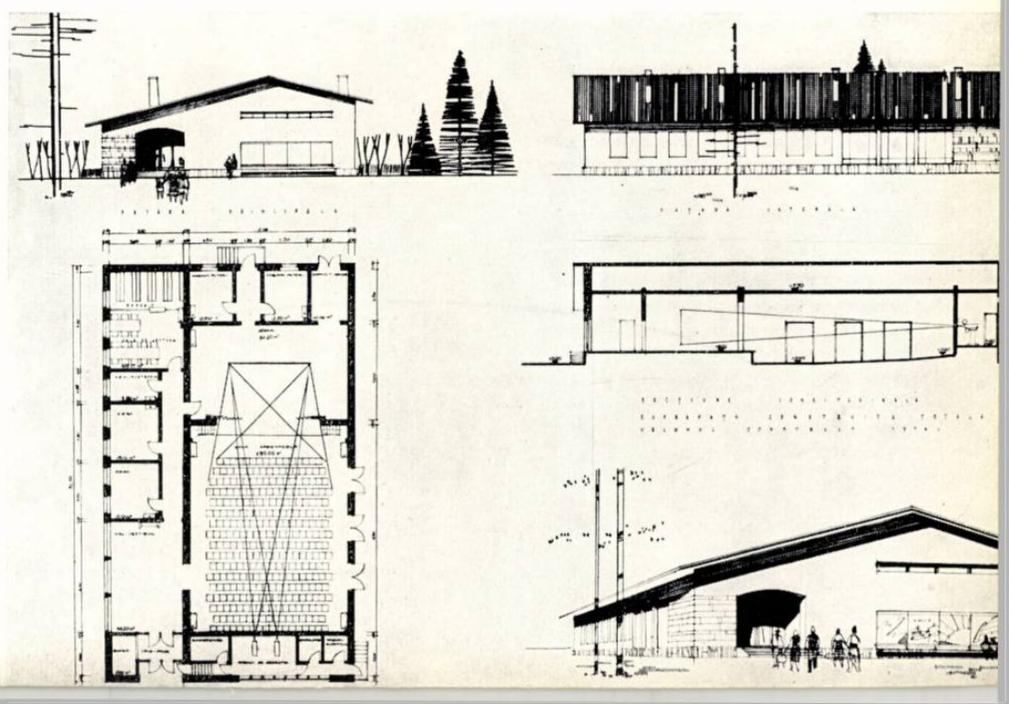

Proiectul nr. 25 — Menţiune
Autori, arhitecţii S. Perianu şi P. Svoboda
Proiect care încearcă să creeze o oarecare ambianţă interioară şi exterioară, de regionalism prea bine definit şi desenat cu migală

CĂMIN CULTURAL CU SALA DE SPECTACOLE DE 300 LOCURI

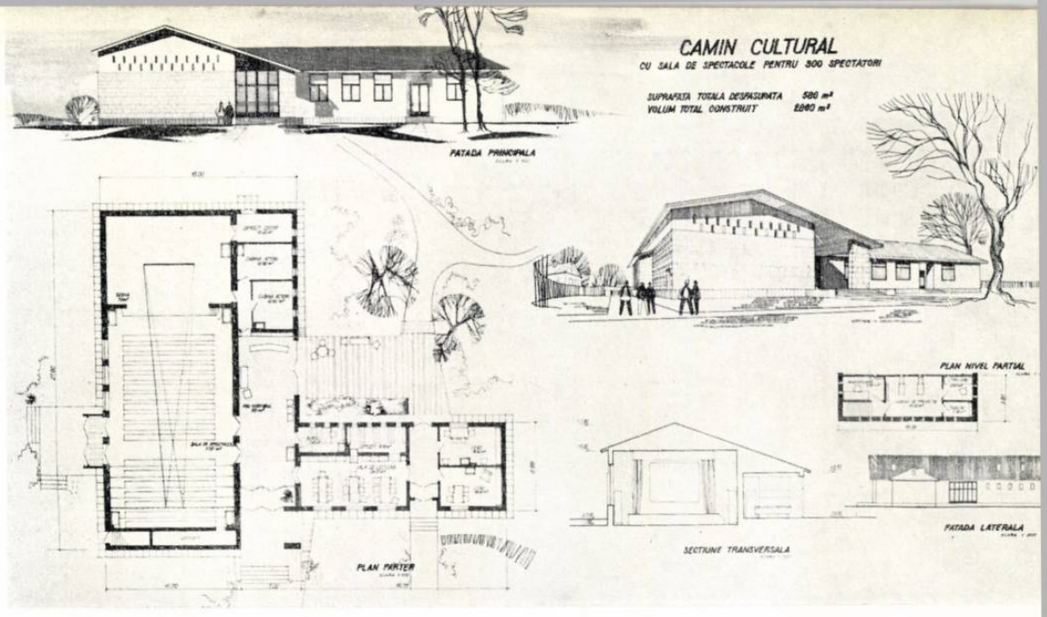

pr. 3

un studiu în legătură cu tradiționala piață sătească în care se pun numai clădirile « reprezentative », deci și căminul cultural. Nu s-a studiat suficient această problemă, și este de pus sub semn de întrebare întreaga idee actuală a sistematizării satelor, cînd, în eventualitatea realizării unor clădiri de locuințe sătești p + 1 și chiar p + 2, acest caracter așa-zis « reprezentativ » al unui cămin cultural va dispare în masa de locuințe mai înalte sau egale cu el. Să ne gîndim că o clădire de cămin — așa cum o facem noi astăzi — poate rezista 100—150 de ani. Avînd în vedere această imagine a viitorului nu prea îndepărtat, nu ar fi posibil de făcut cămine culturale așezate mai adecvat cu funcțiunea lor, cu soluții funcționale care să-l facă mai de grabă agreabil decît reprezentativ, cu camere de club la parter care să comunice cu exteriorul, legat prin terase cu un frumos parc, cu spații luminoase, aerate. Sau dacă, totuși, o anumită situație cere crearea unui spațiu reprezentativ, nu ar fi cazul realizării unor comasări cu alte funcțiuni ale ansamblului, pentru a se crea volumul corespunzător? Deci, iar problema legăturii cu ansamblul și cu sistematizarea în perspectivă a centrului sătesc.

Sînt însă necesare — pentru verificarea economicității soluțiilor și pentru exemplificarea diverselor fluxuri funcționale — indicarea unor gabarite de proiecte directive pe mai multe soluții și variante, precum și întocmirea unui catalog de detalii tehnice specifice clădirilor social-culturale (tratament acustic, izolare fonică, uși speciale etc.), cu prețuri unitare, pentru uzul proiectanților de clădiri social-culturale.

Față de considerentele arătate mai sus, socotesc că programul actualului concurs poate fi valabil numai pentru niște proiecte directive și nu pentru proiecte tip. O dată adoptat acest punct de vedere, se pot admite soluțiile cele mai diferite. Din păcate, juriul nu s-a orientat în întregime în acest sens, așa încît o serie de proiecte — meritorii după mine — nu au întrunit voturile juriului.

Proiectele premiate la căminul cultural cu 400 de locuri și la casa raională cu 400 de locuri (ca proiectele nr. 45, 36, 20, 43) sînt de o calitate remarcabilă din toate punctele de vedere. Căminul cultural cu 300 de locuri nu a dat proiecte foarte bune și acest lucru se datorește în primul rînd temei de proiectare, care prin numărul foarte redus de încăperi nu a permis să se realizeze un echilibru volumetric valabil între diversele funcțiuni. Cred că beneficiarul și C.S.C.A.S. ar trebui să studieze o oarecare amplificare a temei program.

În analiza proiectelor prezentate am urmărit o serie de calități și în primul rînd pe cele care realizează scopul corespunzător unui cămin

pr. 10

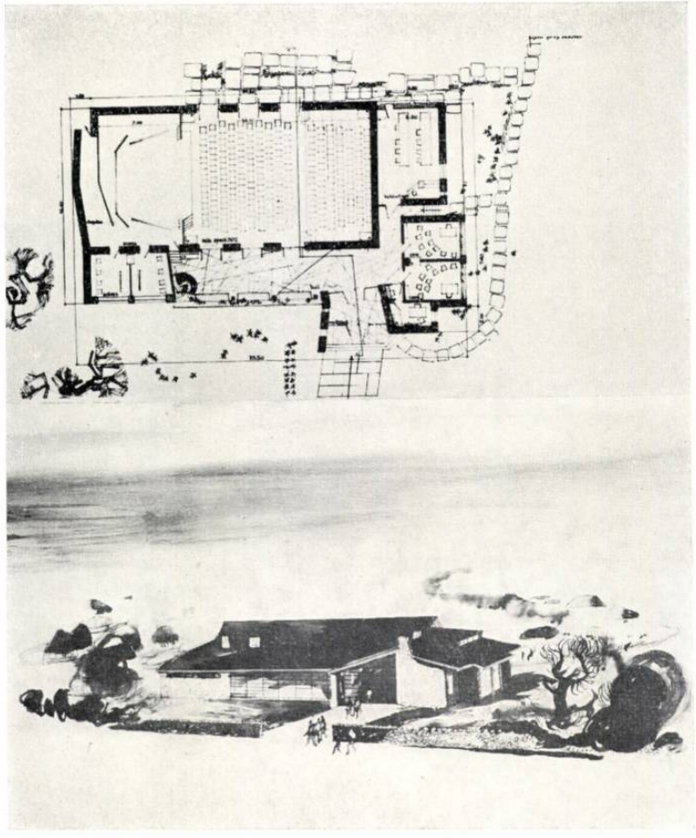

pr. 32

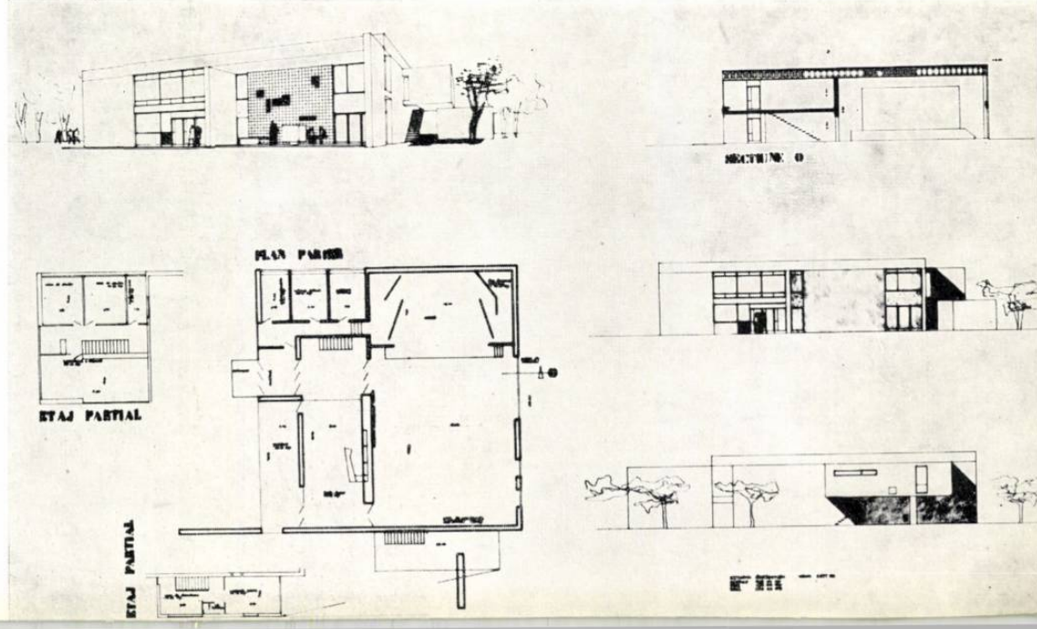

CĂMIN CULTURAL
CU SALA DE SPECTACOLE
DE 400 LOCURI

Proiectul nr. 3 — Menţiune
Autori, arhitecţii C. Slătineanu şi H. Constantinescu
Proiectul încearcă separarea funcţiunilor în volume diferite cu rezultate bune funcţionale şi mai puţin bune din punct de vedere plastic

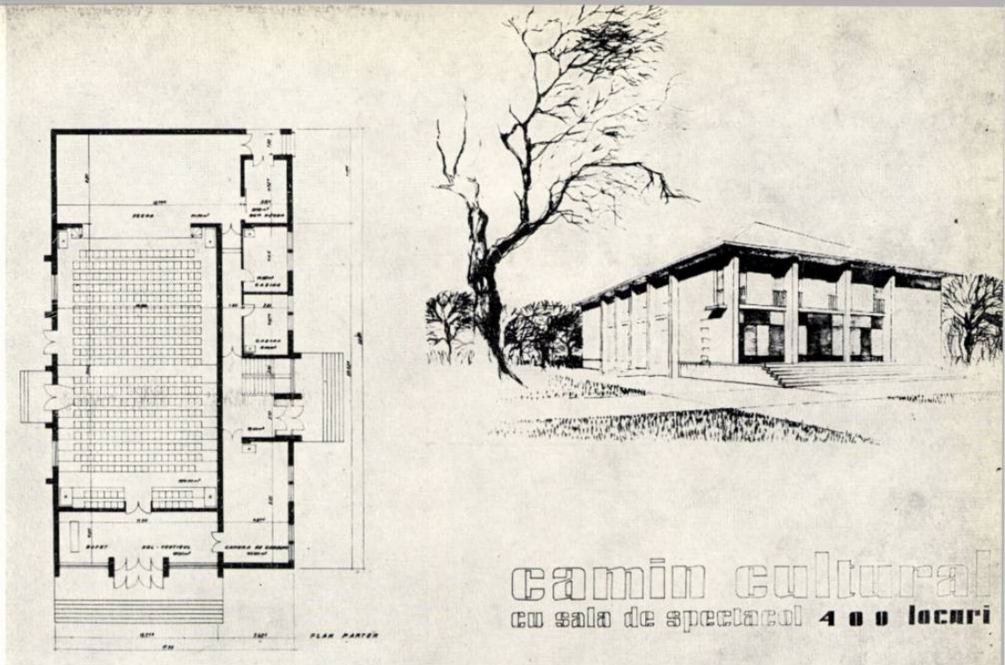

Proiect nr. 10 — Nepremiat
Proiect cu încercări valoroase de a crea o arhitectură mai atrăgătoare, cu un caracter strict regional, valabil într-o ipoteză de aşezare diferită de cea care se practică astăzi

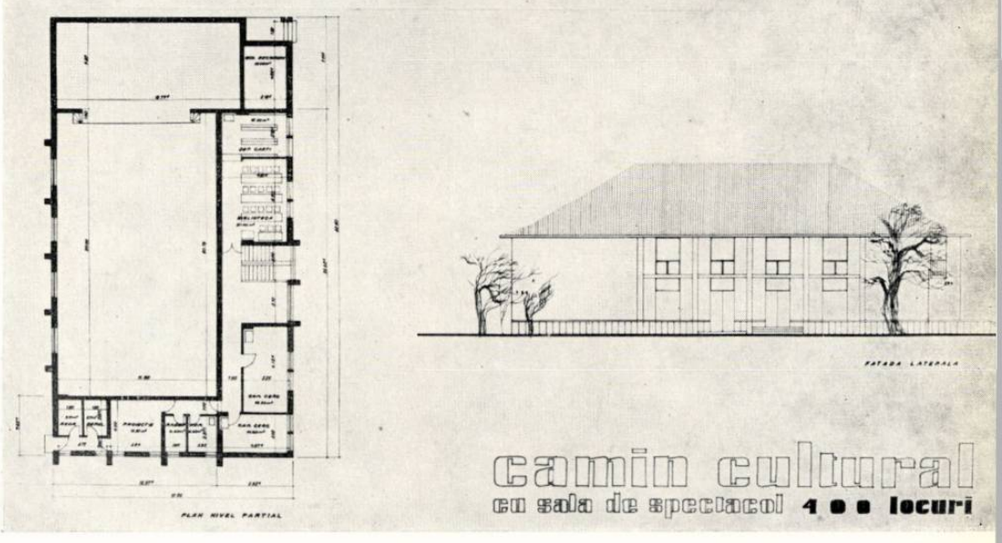

Proiectul nr. 36 — Premiul I
Autori, arhitecţii E. Popescu şi L. Strulovici
Proiect valoros, care are serioase calităţi funcţionale, constructive, economice şi plastice

pr. 36

pr. 20

Proiectul nr. 20 — Premiul II
Autori, arhitecţii Mihai Enescu şi Al. Popescu-Necşeşti
Proiectul rezolvă, poate cel mai bine din soluţiile prezentate, funcţiunea şi plastica, legătura între cele două funcţiuni şi legătura interiorului cu exteriorul

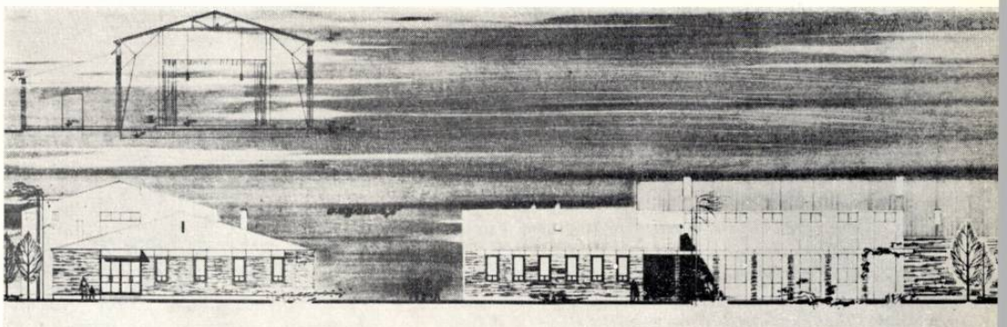

Proiectul nr. 32 — Nepremiat
Proiect valoros, cu o funcţionalitate bună, ambianţă plăcută, însă complet neadecvat pentru sate în condiţiile actuale

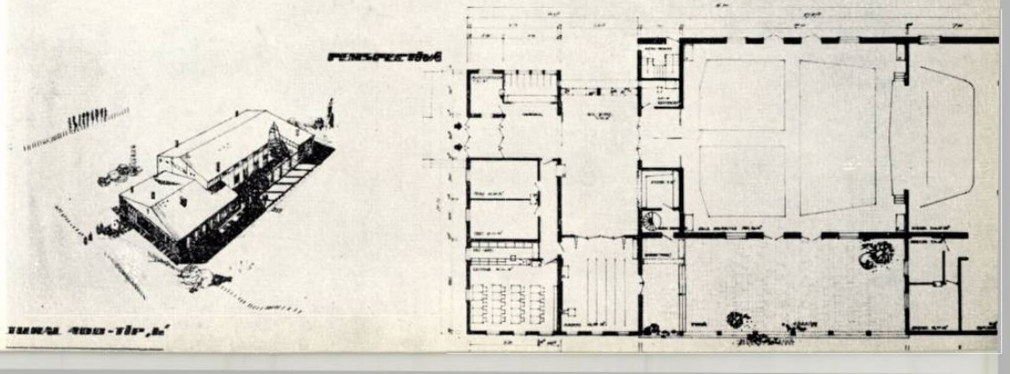

CĂMIN CULTURAL CU SALĂ DE SPECTACOLE DE 400 LOCURI

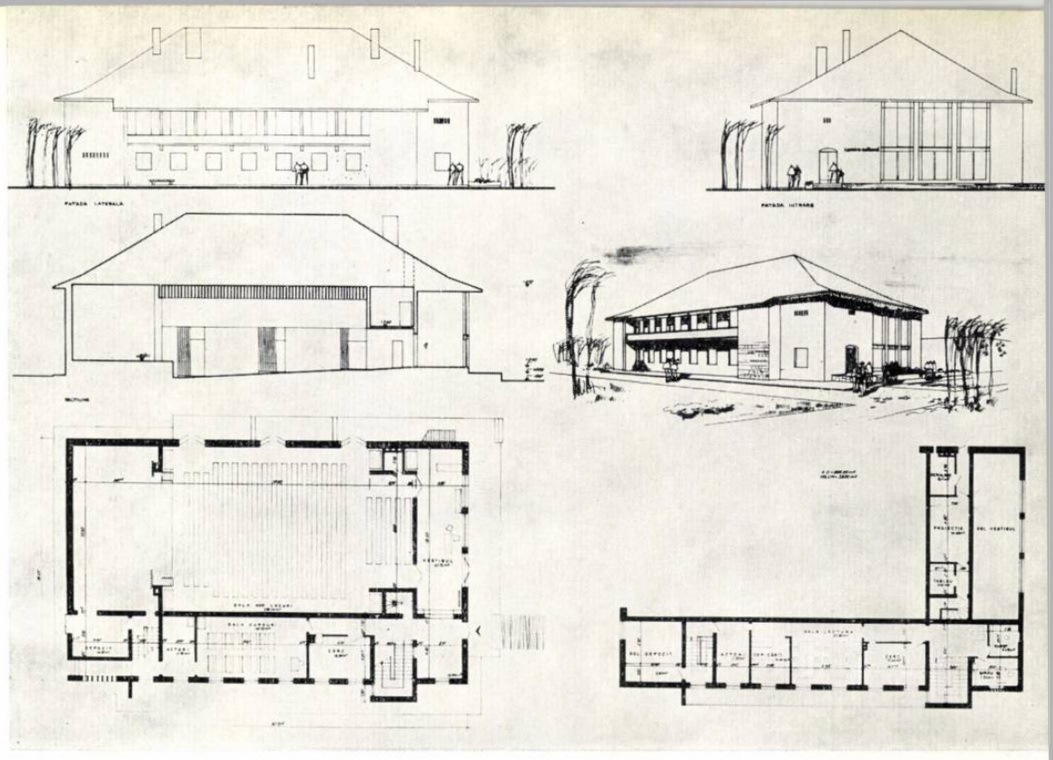

pr. 13

pr. 39

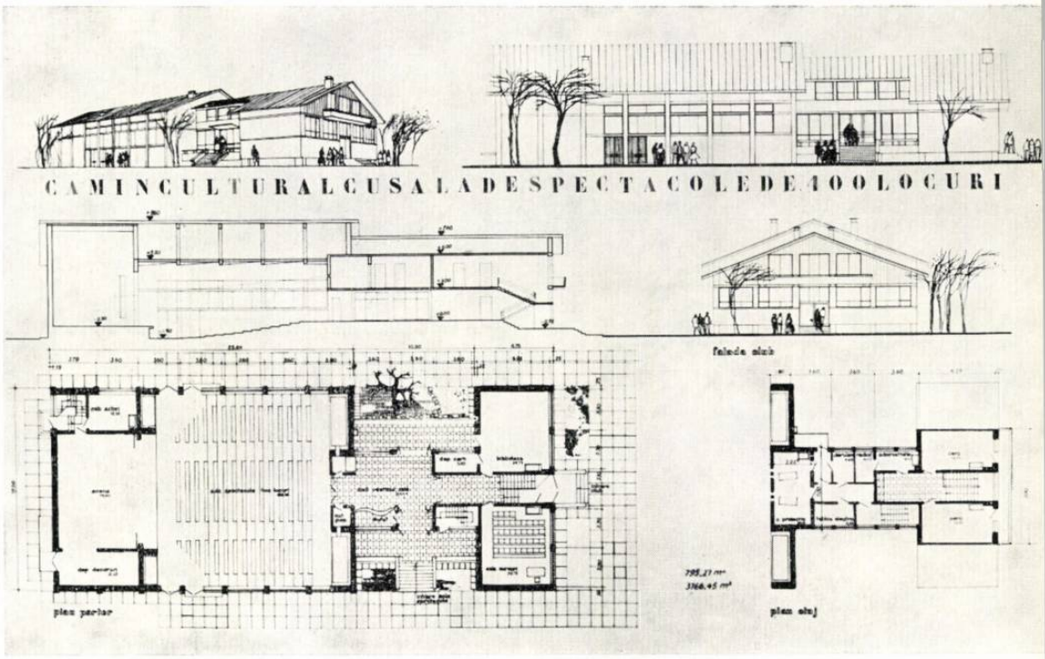

pr. 37

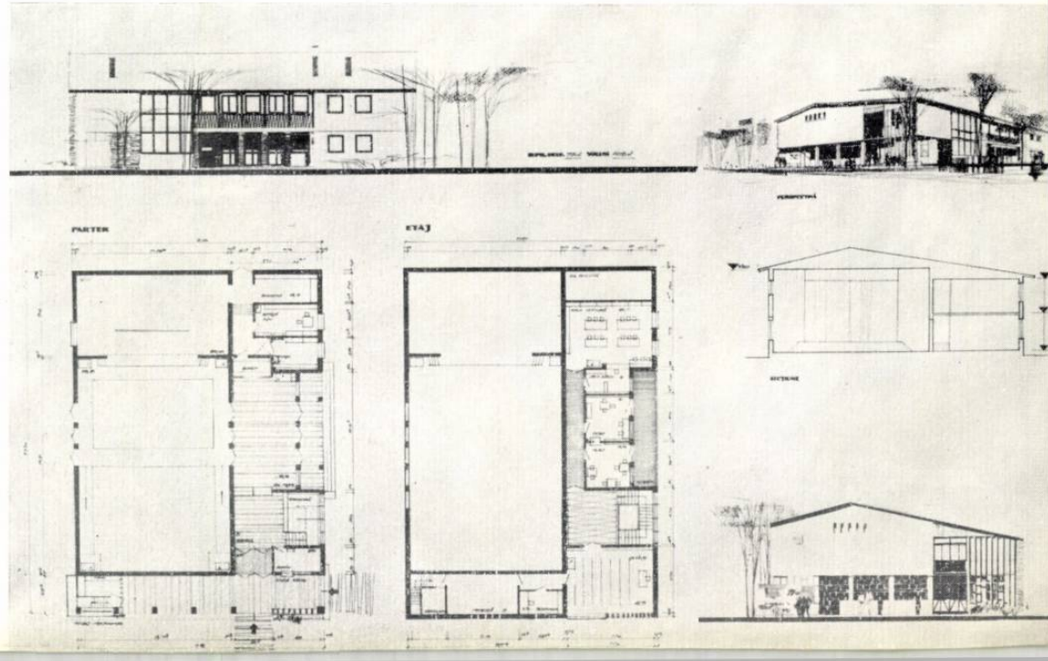

cultural sau casă de cultură: realizarea unor spații astfel dimensionate și grupate funcțional încît să creeze ambianța necesară de club, atît ca legături interioare, cît și ca legătură între interior și exterior.

Puține proiecte au realizat sau au încercat să realizeze această ambianță. Sînt de remarcat, la căminul cultural cu 300 de locuri, proiectele nr. 25, nr. 32 (nepremiat, avînd o funcționalitate bună, dar neîndeplinind unele condiții de temă importante).

La căminul cultural cu 400 de locuri și la casa raională și tema a prilejuit încercări în acest sens. Cel mai interesant — și, după părerea mea, cel mai bun proiect din expoziție — este proiectul nr. 20, apoi încercările din proiectele nr. 50, 40, 45 și 43 și din cele nepremiate 31, 16, 21.

La un mare număr de proiecte, chiar dintre cele menționate, clubul a fost rezolvat administrativ, pe un coridor mai mult sau mai puțin luminat, legătura cu cealaltă funcțiune — cea de spectacol — fiind realizată doar din punctul de vedere al circulației (proiectele nr. 12, 7, 8, 44, 52, 23, 15, 42 etc.).

Dacă pentru căminul cultural cu 300 de locuri separarea accesului în sală nu este necesară, la celelalte două teme această separare este obligatorie; proiectele care nu au respectat această dată de temă nu au fost selecționate de juriu. Au căzut pe acest considerent unele proiecte interesante, ca de exemplu cel cu nr. 31.

Studiul sălii căminului cultural sau a casei de cultură este dificil, deoarece această sală este polivalentă. Ea trebuie să cuprindă spectacole de teatru, estradă, dansuri, concerte, ședințe festive, cinema și să participe împreună cu clubul la festivități ocazionale. Apare de rezolvat problema vizibilității și a transformărilor ușoare pentru diferitele feluri de spectacole. Aici era de analizat unde era de proiectat pantă, gradene mici sau largi, sau unde se putea renunța la pantă. Cred că la căminul cultural cu 300 de locuri nu era necesară panta, ci unul sau două gradene. Aici, sala joacă un rol însemnat la festivități, deoarece partea de club și spațiile comune sînt foarte restrînse. La căminul cultural cu 400 de locuri, aproape aceeași situație, cu mărirea numărului de gradene corespunzător unei bune vizibilități. La casa de cultură, sala putea fi tratată cu pantă, deoarece spațiile clubului corespund ca dimensiuni în caz de festivitate.

Proiectul nr. 41 — Menţiune
Autor, arh. A. Costin
Proiectul încearcă în limitele temei o soluţie mai deosebită, realizează o bună funcţiune, dar scopul principal de creare a unei ambianţe atrăgătoare de la care a pornit autorul, nu este atins

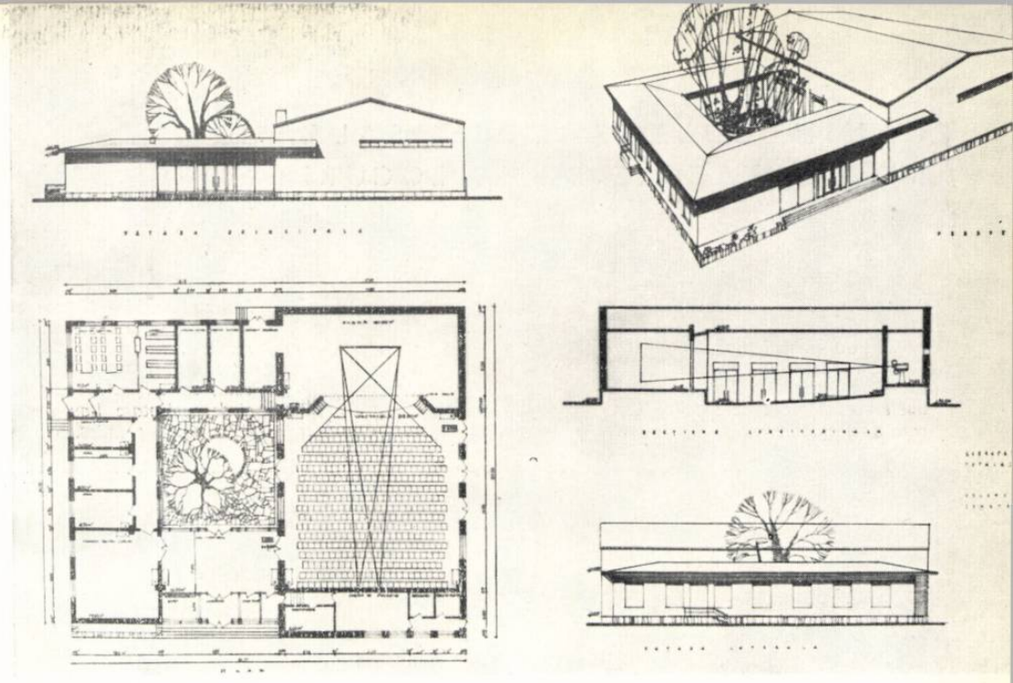

pr. 41

Proiectul nr. 13 — Premiul III
Autori, arhitecţii H. Hudiţă
Proiect corect la toţi parametrii tehnici ceruţi de program

pr. 52

Proiectul nr. 52 — Menţiune
Autor, arh. N. Hofmann
Tema a fost perfect cuprinsă în acest volum, care este foarte economic, dar rezolvat simplist ca plastică

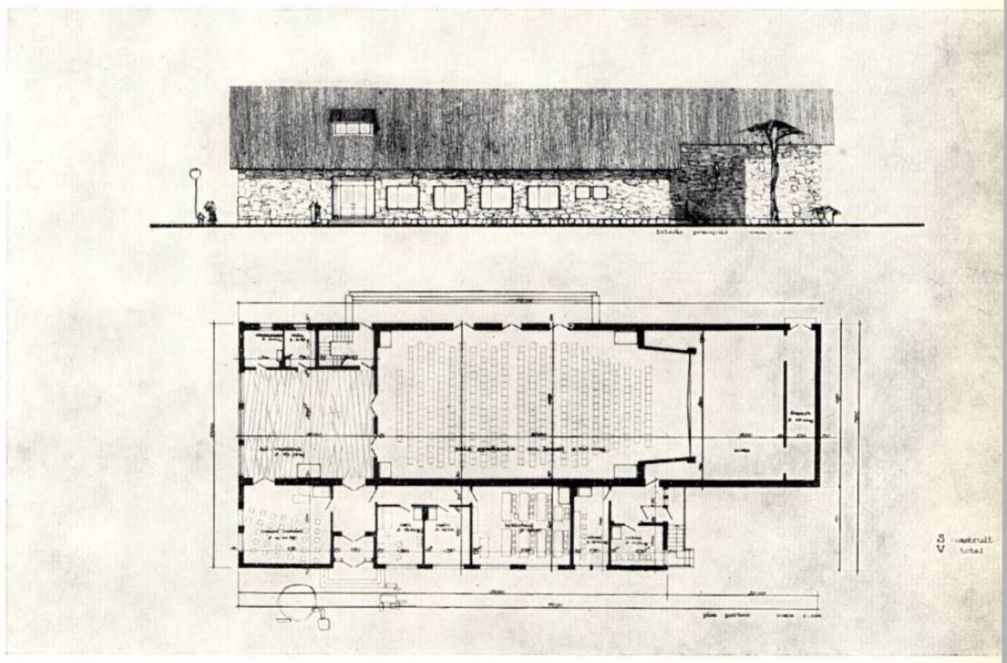

Proiectul nr. 39 — Menţiune
Autor, arh. Mariana Bucur
Se încearcă, în limitele temei, a se ieşi din rigiditatea unei soluţii obişnuite

pr. 56

Proiectul nr. 56 — Menţiune
Autori, arhitecţii C. Marinescu, S. Miclescu, R. Milicescu, C. Oancea, R. Patrulius, Gh. Polizu, R. Popescu, R. Smighelschi, A. Stănescu, ing. N. Bucur
Proiect simplu, clar, economic, dar lipsit de idei

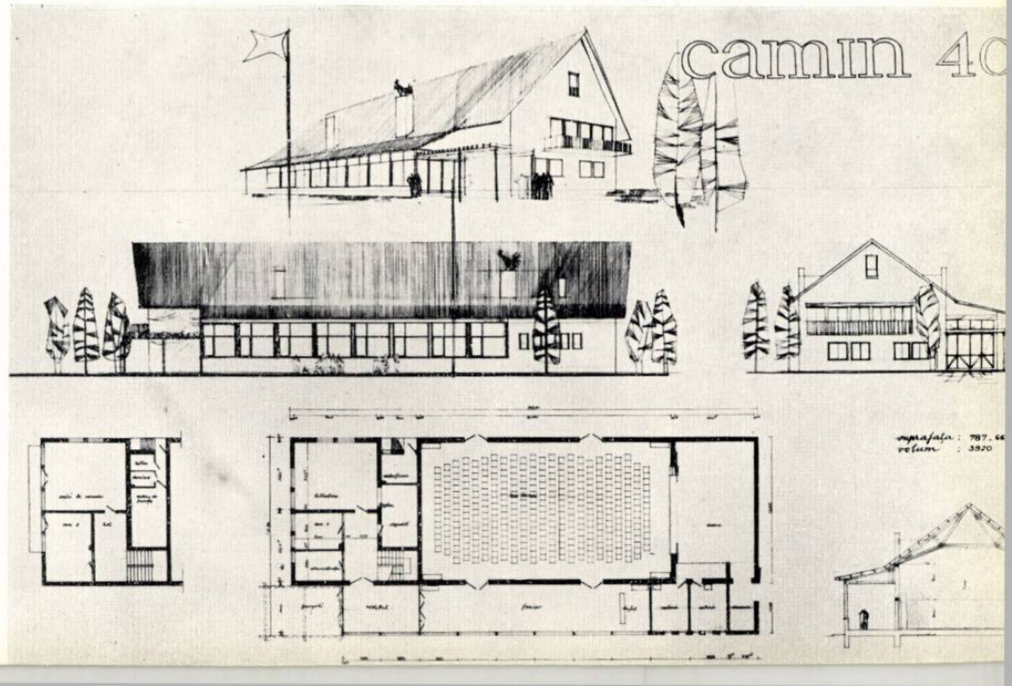

Proiectul nr. 37 — Menţiune
Autori, arhitecţii Al. Popescu-Necşeşti şi Mihai Enescu
Proiect rezolvat economic şi funcţional, dar cu o plastică discutabilă

CĂMIN CULTURAL CU SALA DE SPECTACOLE DE 400 LOCURI

Proiectul nr. 31 — Nepremiat
Are o idee valoroasă de exprimare a acestui program, dar din păcate irealizabilă astăzi în mediul rural și cu unele greșeli grave de separare a funcțiunilor

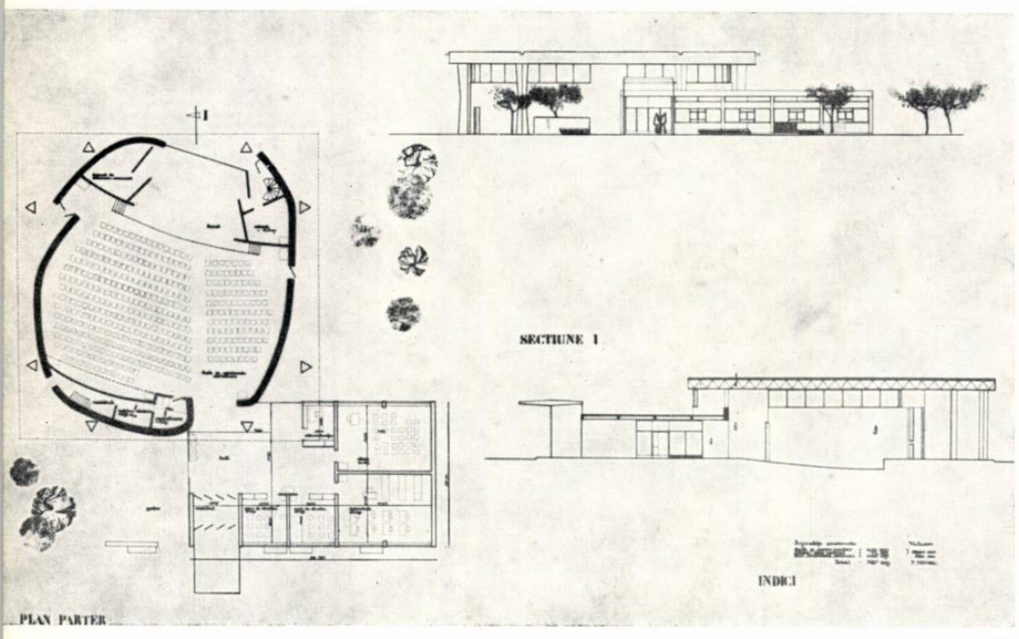

pr. 31

→

Proiectul nr. 16 — Nepremiat. Incearcă, și în bună măsură reușește, să creeze o plastică interioară și exterioară plăcută; unele lipsuri funcționale și de exploatare l-au împiedicat să fie premiat.

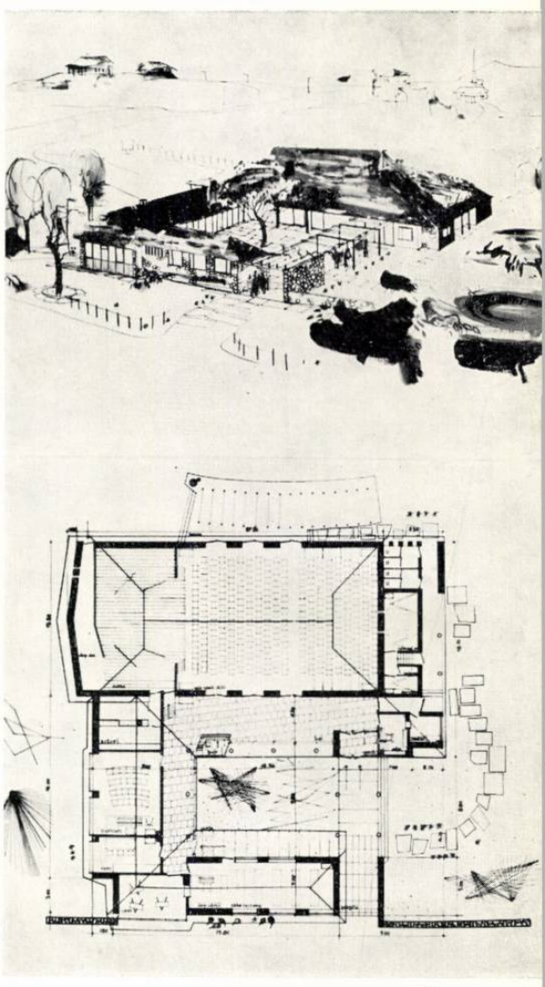

pr. 16

CASA RAIONALĂ DE CULTURĂ CU SALA DE SPECTACOLE DE 400 LOCURI

pr. 45

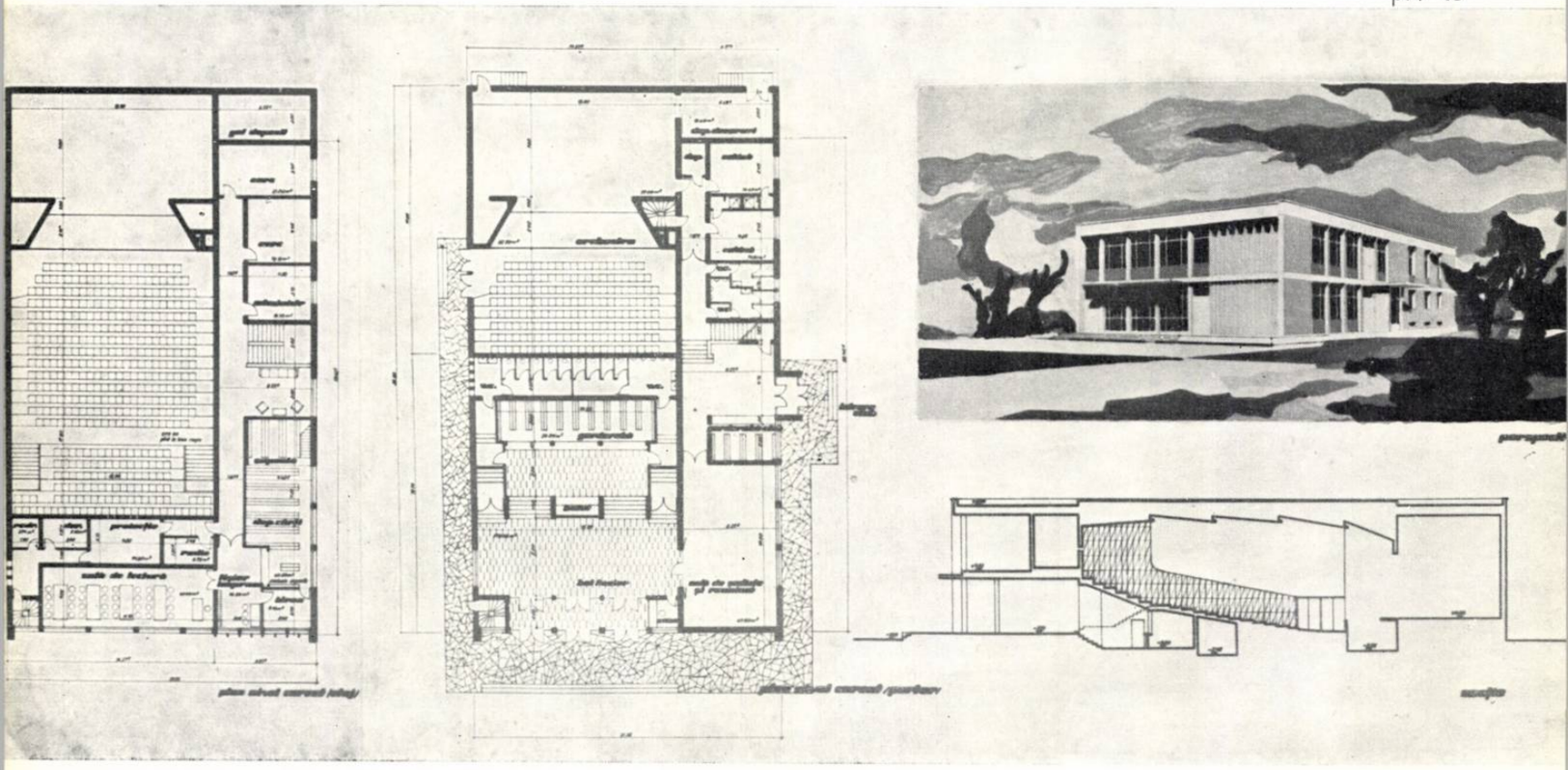

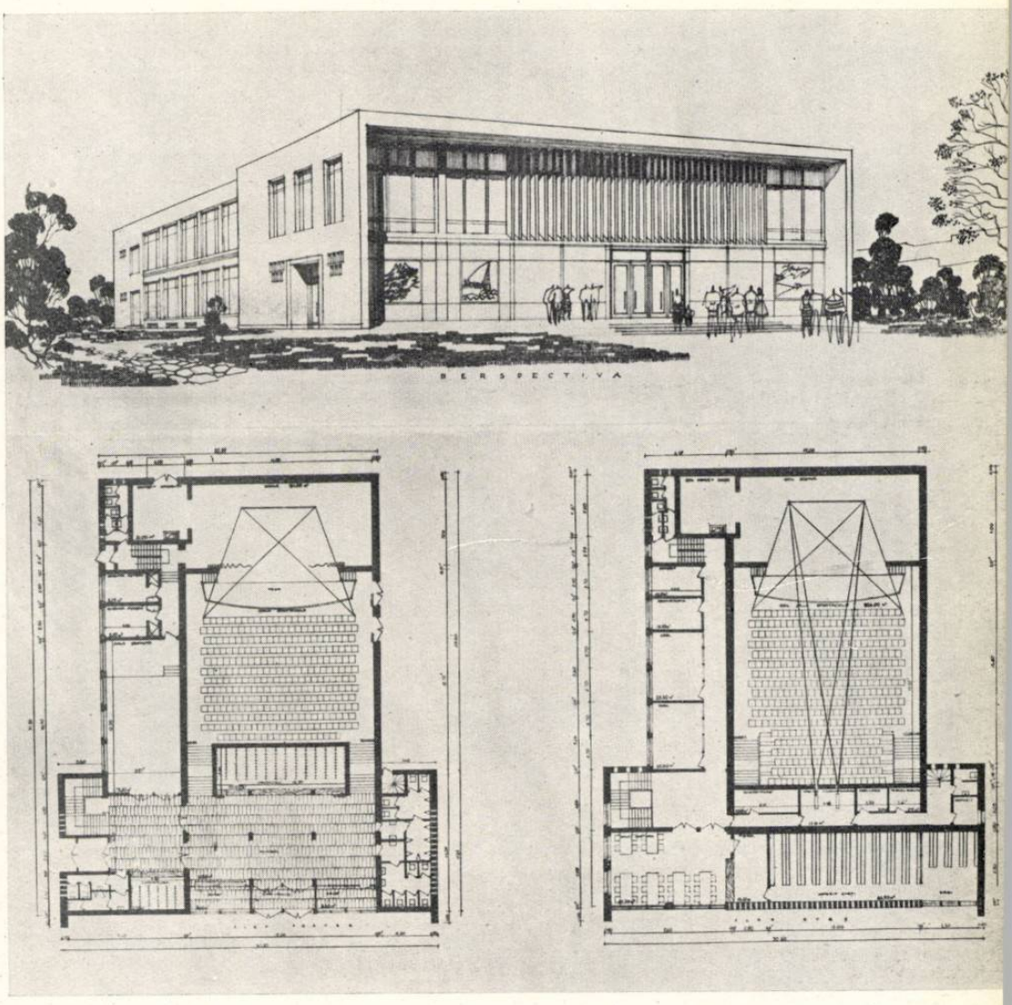

Proiectul nr. 43 — Premiul II
Autor, arh. A. Costin
Bine rezolvat funcțional, plastica exterioară primitoare și caldă

pr. 43

O serie de probleme de discutat se ridică în jurul tratării învelitorii: cu două sau patru pante, ori cu terasă.

Toți membrii juriului au fost de acord că învelitoarea cu pante rămîne încă mulți ani obligatorie pentru clădirile din mediul rural. De aceea au fost scoase din discuție proiecte care nu prevedeau folosirea învelitorii cu pante și la care aceasta nici nu se putea adapta ulterior, prin modificarea ușoară a proiectului. Majoritatea concurenților s-au încadrat în lățimi de corpuri între 16 și 19 m, pentru a nu ajunge la învelitori oneroase. De aceea, nici soluțiile de plan nu au fost mai diverse, ele înscriindu-se în forme de bară sau de T.

Proiectul nr. 32, care rezolvă bine funcțiunile, nu poate fi acoperit cu învelitoare cu pante, avînd un plan pătrat cu latura de 22 m; aproape în aceeași situație se găsesc și proiectele nr. 24 și 31.

Din cauza neechilibrării volumului sălii cu cel al clubului, în majoritatea cazurilor învelitoarea are două pante și polată; această polată, de obicei către fațadă, ca la proiectele nr. 44, 8, 52, 56, 37, nu a prilejuit rezolvări de fațadă reușite.

Totuși, rezolvarea cu două pante este constructivă și ea poate da rezultate plastice valoroase, ca la proiectul nr. 20.

La casa raională, unde învelitoarea cu terasă este indicată, s-au încercat puține soluții care să fie mai libere, eliberate de constrîngerile datorate unei forme de plan impuse de învelitoarea cu pante.

Unele soluții specifice învelitorii în terasă prevăd proiectele cu nr. 50, 18, 43, 40 și proiectul nepremiat nr. 31.

Înainte de a încheia este necesar să arătăm că, în general, proiectele s-au încadrat în indicii

Proiectul nr. 42 — Premiul III
Autor, arh. A. Costin
Proiectul soluționează corect tema dată

pr. 42

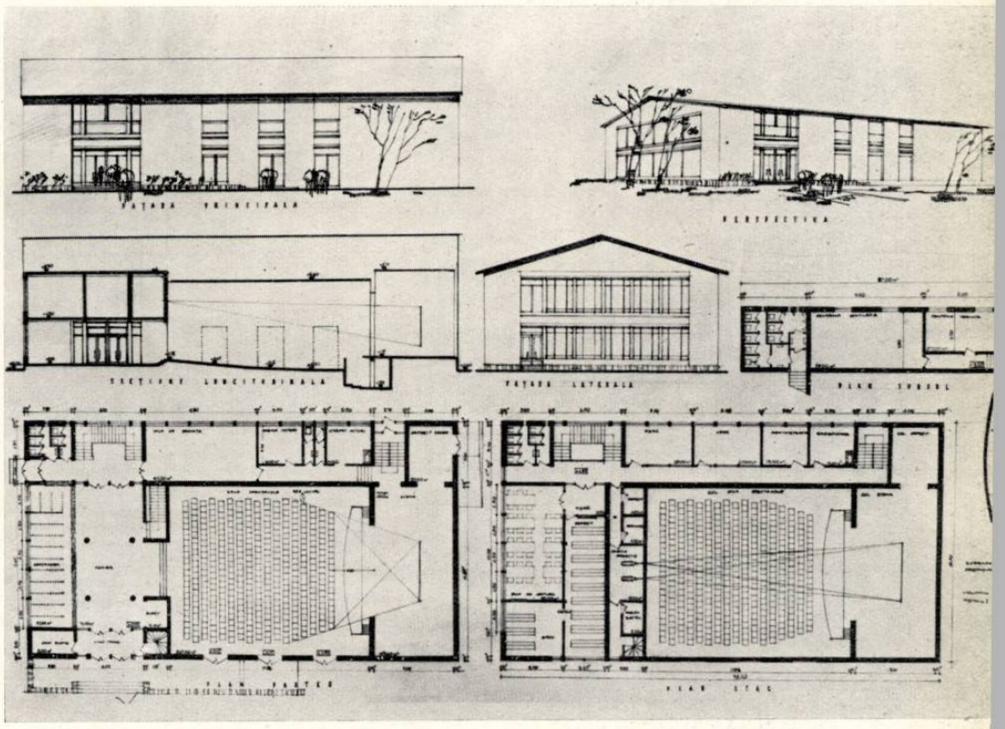

←
Proiectul nr. 45 — Premiul I
Autori, arhitecții E. Popescu și L. Strulovici
Proiect deosebit de valoros din toate punctele de vedere

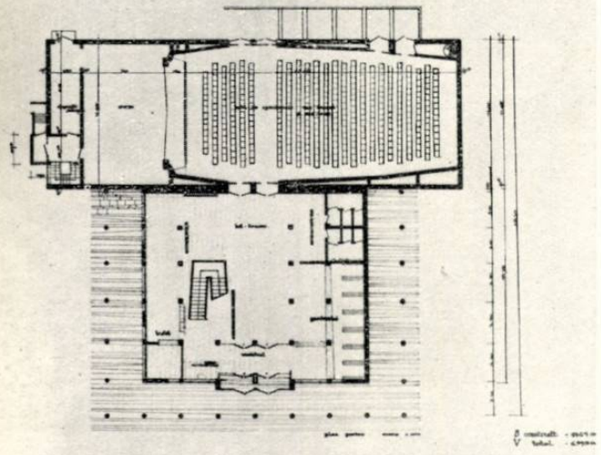

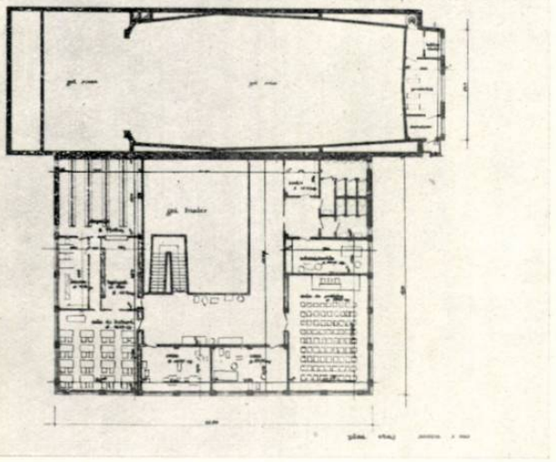

pr. 50

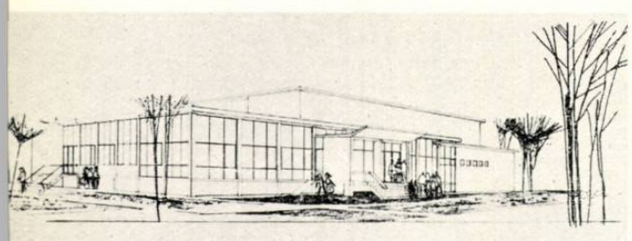

pr. 40

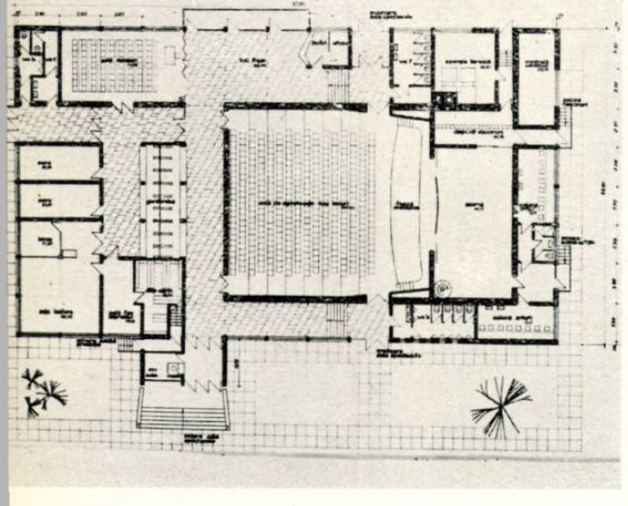

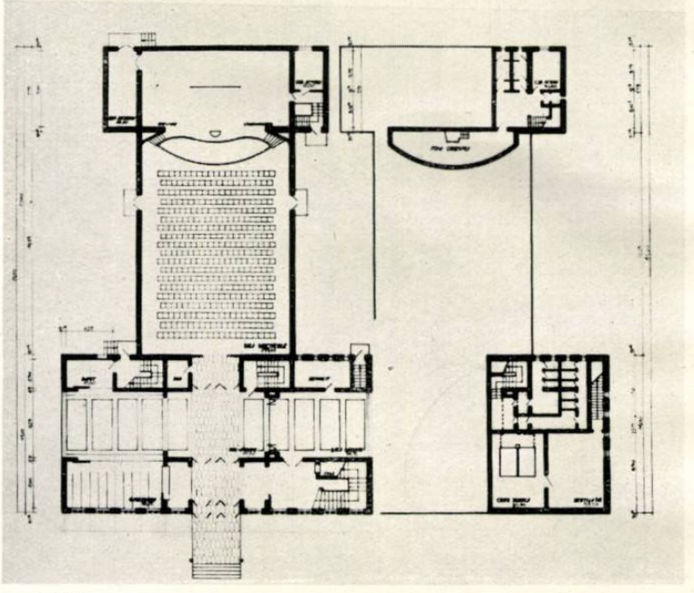

pr. 54

pr. 18

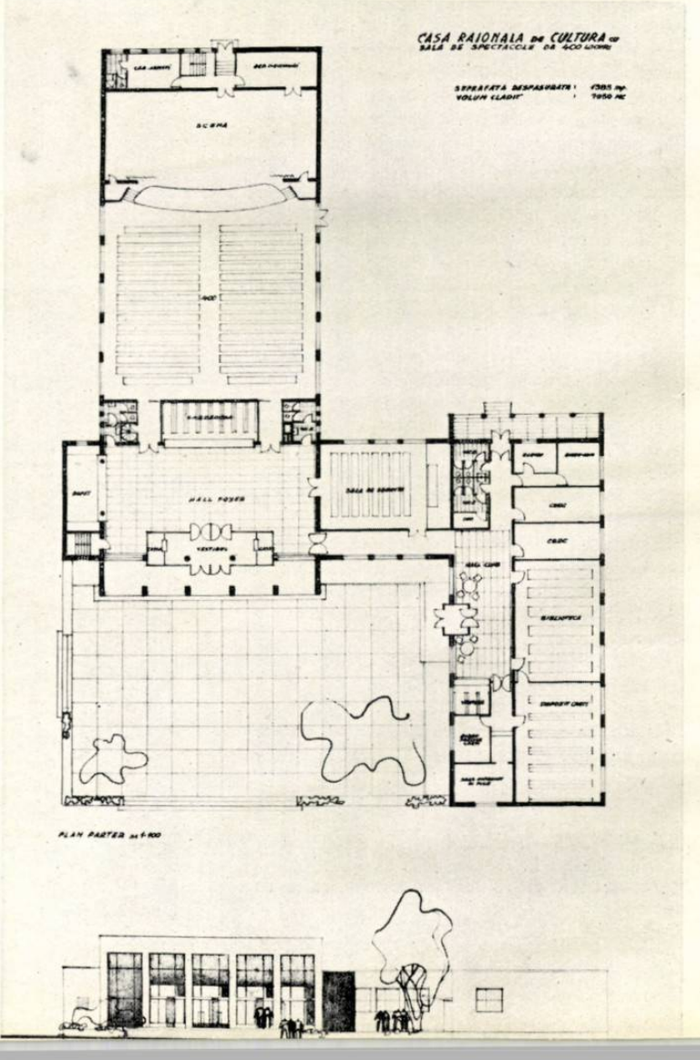

spațiali ceruți de program, care dau o economicitate bună acestor tipuri de clădiri.

Deși realizarea unui aspect plastic exterior corespunzător a fost o preocupare a concurenților, totuși rezultatele nu pot fi considerate satisfăcătoare.

Este desigur foarte greu să judeci fațade, factorul subiectiv avînd o mare pondere.

Cred că proiectantul unei clădiri social-culturale trebuie să-și facă o « idee » despre caracterul pe care trebuie să-l aibă clădirea respectivă: să fie impozantă, intimă sau neutră; însă, în orice caz, rezultatul plastic să deservească direct scopul pentru care se face clădirea respectivă. Această idee nu are valoare decît dacă este în legătură și derivă dintr-o serie de date reale, legate de parametri materiali actuali. Ideea se exprimă în formă artistică, îmbracă și deservește conținutul material și spiritual al oricărei opere de arhitectură.

Puține proiecte au avut această idee, care să fie exprimată în forme plastice adecvate.

Aceasta era de urmărit de către juriu în judecarea aspectului plastic: încercarea de exprimare valabilă și creatoare, artistică, a conținutului. Era un lucru aproape obiectiv, chiar dacă subiectiv rezultatul obținut îți plăcea personal sau nu.

Asemenea încercări există și între proiectele premiate (nr. 20, 36, 50, 40) și la unele nepremiate (ca nr. 32, 31, 10, 16, 21).

Rezultatul concursului se poate aprecia ca folositor producției, o serie de proiecte valoroase putînd fi ușor prelucrate și date ca proiecte directive sau tip proiectării și cred că unele concluzii trase vor contribui, desigur, la o luare de poziții în problema temelor-program și a noțiunii de proiect tip pentru clădiri social-culturale.

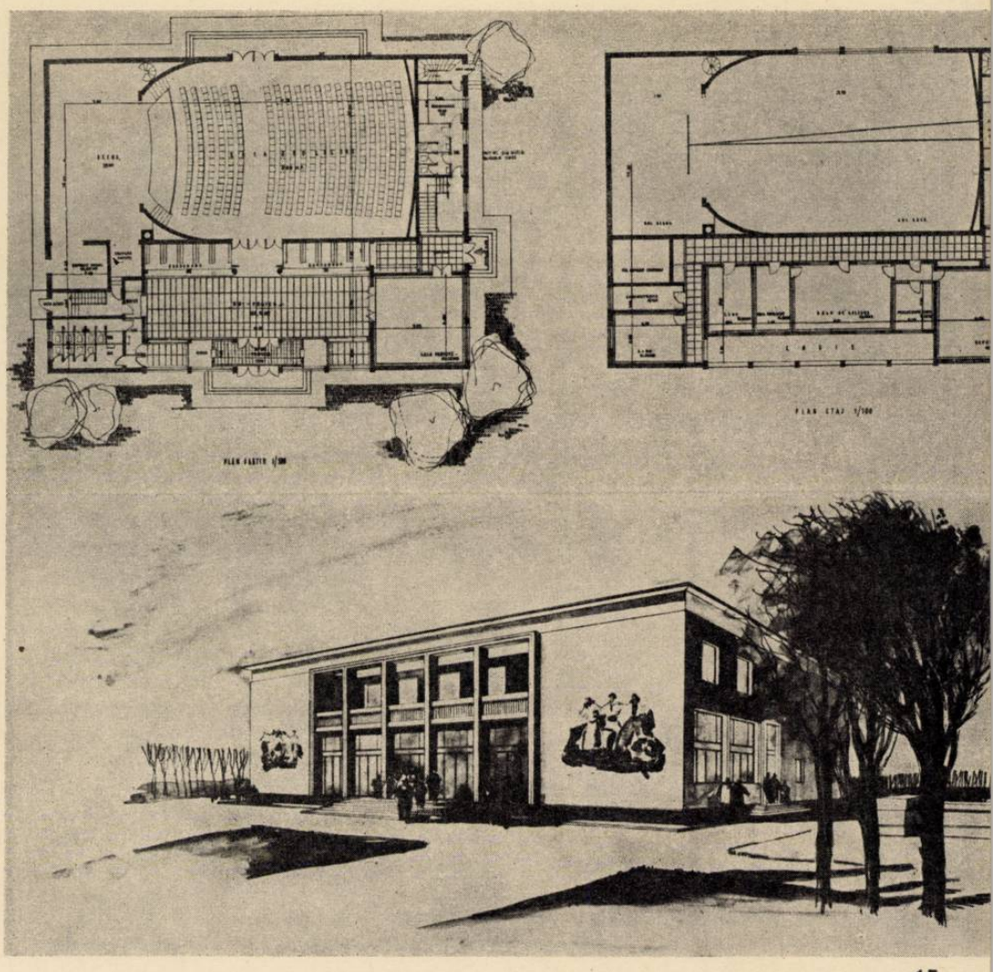

pr. 15

Proiectul nr. 15 — Mențiune
Autori, arhitecții N. Romașcanu și C. Borcea
Rezolvare corectă funcțională, însă cu lipsuri în expresia de arhitectură interioară și exterioară

Proiectul nr. 50 — Mențiune
Autor, arh. M. Hofmann
Idee funcțională valoroasă: încearcă să creeze o unitate spațială interioară între partea de club și cea de spectacole

Proiectul nr. 40 — Mențiune
Autor, arh. Mariana Bucur
Proiectul încearcă o soluționare mai nouă a acestei teme. Ideea pare bună, însă trebuie aprofundată

Proiectul nr. 54 — Mențiune
Autori, arhitecții E. Machedon și P. Mihăilescu
Planul, rezolvat funcțional, este rigid, iar fațadele urmează aceeași linie ca și planul

Proiect nr. 18 — Mențiune
Autor, arh. Achim Coman
Deși prezintă o serie de aspecte pozitive de rezolvare funcțională, în ansamblu este inabil rezolvat, atît în plan, cît și în tratare plastică

Proiectul nr. 21 — Nepremiat
Se încearcă o expresie plastică care să dea un caracter acestei clădiri. Încercarea este interesantă, iar rezultatele obținute le consider valabile. Are un caracter pregnant de unicat, din cauza acceselor

pr. 21

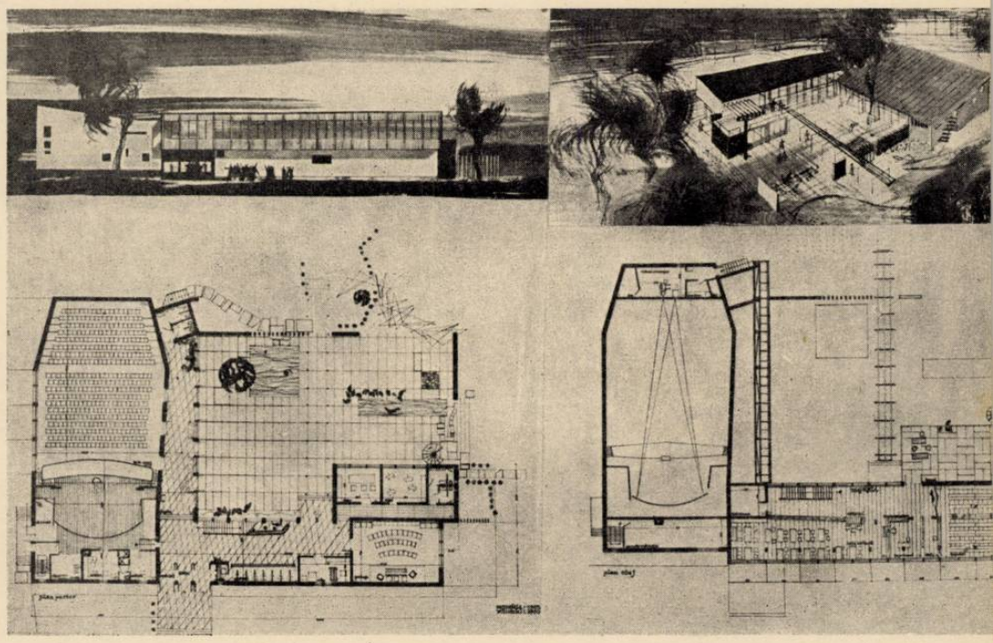

Arh. M. Melicson

UNELE PROBLEME ALE CONŢINUTULUI ŞI FORMEI ÎN ARHITECTURĂ

(I)

Lămurirea problemei conţinutului şi a formei în arhitectură şi a raporturilor dintre ele are o deosebită importanţă pentru elaborarea unei teorii ştiinţifice a arhitecturii. Aceasta este de fapt una dintre problemele de a cărei rezolvare depinde însuşi procesul creaţiei arhitecturale.

Într-adevăr, de modul în care arhitectul înţelege conţinutul operei sale — expresie a necesităţilor societăţii — şi concepe raporturile dintre forma operei şi acest conţinut, depinde în primul rînd dacă această operă va satisface necesităţile sociale care au chemat-o la viaţă.

Astăzi, cînd în efortul constructiv ce se desfăşoară în ţara noastră încep să se cristalizeze formele unei noi arhitecturi, exprimînd noul conţinut, socialist, al societăţii noastre, această problemă este deosebit de actuală. Clarificarea ei teoretică poate duce la o înţelegere mai profundă a sarcinilor arhitecturii, răsfrîngîndu-se în mod pozitiv în activitatea de creaţie.

Problema este însă dificilă şi complexă, iar abordarea ei nu este posibilă atîta timp cît o serie de noţiuni de bază nu sînt clarificate şi nu capătă un sens precis. Din păcate, teoria arhitecturii se găseşte la noi în urma practicii arhitecturale, ceea ce face ca o serie de probleme esenţiale ale arhitecturii să nu fi fost încă studiate şi lămurite suficient. Printre aceste probleme se găseşte în primul rînd însăşi definiţia arhitecturii şi stabilirea locului ei în cadrul fenomenelor sociale. Aceasta implică lămurirea raporturilor dintre arhitectură şi producţie, bază, suprastructură, stabilirea naturii şi specificului arhitecturii, analizarea metodelor sale specifice de creaţie, cercetarea genezei formelor arhitecturale, a rolului tehnicii şi al materialelor în această geneză etc.

De aceea — înainte de abordarea unora dintre problemele conţinutului şi formei în arhitectură — ne vedem siliţi să precizăm cîteva dintre aceste noţiuni şi, în special, modul în care înţelegem însuşi termenul de arhitectură, aflat încă în dezbaterea celor ce se ocupă cu teoria arhitecturii.

Aceste precizări, fără pretenţie de definitiv şi susceptibile de oricîte completări, au doar scopul de a stabili accepţiunea în care noţiunile vor fi folosite în discutarea problemelor în articolul de faţă.

1. PENTRU O DEFINIŢIE A ARHITECTURII

Trebuie să arătăm de la început că înţelegem noţiunea de arhitectură în cel mai larg înţeles al ei: aceasta pentru a nu cădea în obişnuitele confuzii de termeni, prin arhitectură înţelegîndu-se în mod curent, cînd activitatea de proiectare, cînd obiectul propriu-zis, cînd numai forma exterioară a construcţiei etc.

În studiul de faţă înţelegem prin arhitectură *întregul* proces de organizare şi creare a cadrului arhitectural, pornind de la concepţie şi proiectare şi terminînd cu obiectul finit sau cu spaţiul organizat.

Prin aceasta, în sfera noţiunii de arhitectură cuprindem activitatea de creaţie şi de proiectare — atît a clădirilor unicale, cît şi a ansamblurilor urbanistice şi a oraşelor — precum şi activitatea de materializare a lor, rezultatul final fiind *arhitectura societăţii respective*.

În acest sens, *considerăm arhitectura ca o activitate socială complexă şi distinctă, al cărei scop este organizarea spaţiului şi a cadrului arhitectural în care se desfăşoară viaţa şi activitatea oamenilor.*

Arhitectura este o activitate socială specifică, distinctă şi complexă, care interesează nu un anumit domeniu, limitat, al societăţii, ci întreaga societate, cu multiplele sale necesităţi, atît materiale, cît şi spirituale. În rezolvarea sarcinilor sale, ea foloseşte în acelaşi timp metode ştiinţifice, tehnice şi artistice, făcînd apel la numeroase ramuri ale cunoaşterii umane.

Arhitectura s-a născut o dată cu societatea umană; animal social, omul n-a putut să trăiască şi să-şi desfăşoare activitatea decît în cadrul unui mediu artificial, clădit şi organizat, care să-l apere de mediul natural, de cele mai multe ori ostil şi neprielnic. De la primele sale începuturi, arhitectura a constituit o activitate de producţie îndreptată spre crearea acestui mediu artificial, format din construcţii şi complexe arhitecturale; ea a realizat aceasta transformînd materialele şi mediul natural, folosind uneltele de producţie, cunoştinţele ştiinţifice şi tehnica pe care societatea le-a avut la dispoziţie într-un moment istoric dat.

Arhitectura a fost întotdeauna o activitate practică, productivă, creatoare de bunuri materiale de importanţă primordială pentru societate, chiar dacă deseori în evoluţia ei a slujit interesele limitate ale unei minorităţi.

Arhitectura a avut o îndelungă evoluţie; ea a crescut şi s-a desăvîrşit o dată cu societatea. Fiecare epocă, fiecare orînduire socială a ridicat în faţa arhitecturii probleme noi, tot mai complexe, punîndu-i în acelaşi timp la dispoziţie mijloace tehnice tot mai perfecţionate. Ea şi-a format cu încetul mijloace proprii de exprimare, prin nenumărate încercări şi experienţe, caracteristice fiecărei epoci, fiecărui sistem social, fiecărei regiuni, fiecărui popor. De-a lungul întregii istorii, arhitectura şi-a păstrat însă, ca sarcină principală, pe aceea de *a satisface necesităţile societăţii, organizînd spaţiul necesar desfăşurării proceselor de trai, muncă şi cultură.*

Fiecare orînduire şi-a croit arhitectura după chipul ei. Mai bine poate decît în alte ramuri ale culturii materiale, în arhitectură se oglindeşte realitatea socială; ea arată în mod *nemijlocit* necesităţile de trai şi modul în care fiecare societate a înţeles şi a reuşit să-şi rezolve aceste necesităţi.

Trebuind să satisfacă necesităţile unei societăţi anumite, în conformitate cu ideile ei, arhitectura exprimă în mod complex această societate. Arhitectura este prin excelenţă o operă colectivă, expresie a năzuinţelor şi măiestriei atinse de un popor.

2. ARHITECTURĂ, PRODUCŢIE, ARTĂ

Care sînt elementele ce apropie şi cele care diferenţiază arhitectura de alte activităţi sociale, ca de pildă producţia sau arta? Care sînt caracterele sale specifice, ce-i fixează locul în societate?

Pentru a răspunde la aceste întrebări trebuie să analizăm specificul fiecăreia dintre aceste categorii, elementele lor esenţiale, determinante. În cadrul studiului de faţă nu e posibilă decît enumerarea sumară a problemelor, adîncirea lor necesitînd un spaţiu mult mai amplu.

Vom începe prin a analiza raporturile dintre arhitectură şi producţie.

Marx arată că... «*pentru a putea «face istorie» oamenii trebuie să fie în stare să trăiască. Pentru a trăi este însă nevoie înainte de toate de mîncare şi băutură, de* **locuinţă** (sublinierea noastră), *îmbrăcăminte şi de o seamă de alte lucruri. Primul act istoric este, aşadar, producerea mijloacelor pentru satisfacerea acestor nevoi, producerea vieţii materiale însăşi*»[1]. Locuinţa este deci un produs indispensabil vieţii omului, iar producţia de locuinţe, o parte a producţiei materiale, şi anume a producţiei mijloacelor de subzistenţă.

Dar nu numai atît. După cum ştim, dintre mijloacele de muncă ale societăţii fac parte şi construcţiile care adăpostesc procesele de producţie şi fără de care aceste procese nu se pot desfăşura.

Marx arată: «*Într-un sens mai larg, procesul de muncă numără printre mijloacele sale (...) şi toate condiţiile materiale care sînt în general necesare pentru ca procesul să aibă loc (...) Mijloace de muncă de acest fel, obţinute prin intermediul muncii sînt, de exemplu,* **clădirile de fabrică** (sublinierea noastră) *canalurile, drumurile etc.*»[2].

Prin urmare, producţia construcţiilor industriale este de asemenea o parte a producţiei materiale şi anume a producţiei mijloacelor de muncă.

[1] K. Marx-Fr. Engels, Ideologia germană, ESPL, 1956, p. 24.
[2] Karl Marx: Capitalul, vol. I, ESPL, 1957, p. 210.

Volumul construcțiilor de locuințe și al celor industriale, precum și al altor categorii de construcții indispensabile existenței societății, reprezintă o parte covîrșitoare a volumului total construit în societate. Prin urmare, putem afirma că arhitectura reprezintă în primul rînd o activitate de producție materială, de producție a unor importante mijloace de muncă și de subzistență, fără de care viața oamenilor în societate nu se poate desfășura. Aceasta înseamnă că arhitectura ascultă de legile economice proprii fiecărui mod de producție, că se dezvoltă în conformitate cu aceste legi economice.

Procesul de construcție a mediului arhitectural fiind un proces de producție materială, asupra acestui proces acționează legile economice ale societății. Potrivit acestor legi s-au stabilit în decursul istoriei: volumul de construit, mijloacele materiale și umane puse la dispoziție, cantitatea de unelte și felul uneltelor disponibile, precum și gradul de dotare și de confort al construcțiilor respective (în raport cu funcția lor socială), modul de folosire (« consum ») și de repartizare a volumului construit, între diversele clase ale societății.

Schimbarea mijloacelor de producție influențează în mod direct arhitectura, poate determina schimbări în structurile constructive, care să ducă la schimbări importante ale formei arhitecturale.

*

În ceea ce privește raporturile dintre arhitectură și artă, problema este mult mai dificil de abordat.

După cum știm, arta este una din formele conștiinței sociale, un mijloc de cunoaștere a realității, reflectînd realitatea sub forma imaginilor artistice.

O primă diferență între arhitectură și artă constă în faptul că în timp ce arta are drept scop principal oglindirea veridică a realității prin imagini artistice, arhitectura contribuie ea însăși la crearea unei realități materiale obiective.

Artistul creează opere literare, plastice, muzicale etc., în care viața este *oglindită* în imagini artistice prin intermediul cuvintelor, al desenului și culorii, al sunetelor.

Arhitectul concepe, iar constructorii materializează complexe și ansambluri de construcții, adică un *cadru material* în care se desfășoară viața oamenilor.

Arta face parte din suprastructură; ea nu este legată direct de producție, ci prin intermediul bazei, a cărei schimbare duce la schimbarea suprastructurii și determină și schimbarea artei.

După cum am arătat însă, arhitectura depinde direct de producție, de schimbarea modului de producție, a mijloacelor de producție, a tehnicii, și prin aceasta se deosebește de artă.

A identifica arhitectura cu arta înseamnă a restrînge sarcina arhitecturii la *crearea unor imagini artistice*, în timp ce — așa cum am arătat — sarcina arhitecturii este în primul rînd de a satisface necesitățile materiale ale societății.

Totuși, nu putem nici limita sfera arhitecturii exclusiv la producția materială; acesta ar desființa însăși noțiunea de arhitectură, cu caracterul și trăsăturile sale specifice. Este doar cunoscut că arhitectura, în afara valorii sale utilitare, are și o importantă valoare estetică, că în afară de satisfacerea unor necesități materiale, arhitectura satisface și necesități spirituale ale societății.

Arhitectura nu se mulțumește să creeze societății un mediu *oarecare;* societatea își creează mediul arhitectural pe măsura necesităților ei, potrivit cu caracterul, cu ideile și concepțiile, cu idealurile ei. Acest mediu este astfel conceput încît, pe de o parte, să exprime societatea și, pe de altă parte, să-i creeze un cadru estetic, care la rîndu-i să influențeze ideologic societatea. Ca orice mediu, mediul pe care-l creează arhitectura are o importantă acțiune asupra oamenilor. Pentru oameni, mediul construit, implantat în cel natural, constituie cadrul firesc în care se desfășoară întreaga lor viață.

Arhitectura poate trezi sentimente și emoții, poate însufleți masele sau le poate oprima, poate să facă oamenii optimiști și dornici de viață, după cum poate să-i facă mohoriți sau indiferenți.

Aceasta a stat de altfel la baza folosirii arhitecturii, de-a lungul istoriei, ca instrument puternic de influențare ideologică asupra maselor, instrument aflat în mîna claselor dominante.

Această capacitate a arhitecturii depășește sfera producției materiale, pentru a o lega de cea a suprastructurii, a artei.

Imaginile arhitecturale — care formează în ansamblu imaginea generală a acestui mediu — sînt create cu mijloace estetice și au valoare estetică.

Fără a dezvolta aici problema « arhitectura, artă sau nu » — problemă care se găsește încă în dezbaterea multor teoreticieni ai arhitecturii — ținem să subliniem din nou un element care ni se pare deosebit de important în această dezbatere.

Este vorba de modul diferit în care realitatea este reflectată de către artă și de către arhitectură.

Pentru arhitectură exprimarea de idei și sentimente este în general subordonată obiectivului principal, care este satisfacerea necesităților materiale ale societății.

Concepîndu-și construcțiile, scopul principal al arhitectului este de a soluționa anumite cerințe ale oamenilor. El nu poate face însă aceasta decît dacă cunoaște perfect *necesitățile* acestor oameni și *modul în care concep ei* rezolvarea acestor necesități. Dacă opera de arhitectură satisface aceste necesități, atunci ea reflectă în mod implicit și aceste concepții.

Este cunoscută marea valoare de cunoaștere a trecutului istoric, pe care o au ruinele vechilor construcții, arhitectura în general. Valoarea de cunoaștere a realității prin intermediul arhitecturii este într-un sens mai largă și mai vastă decît a artei; în timp ce în cazul acesteia, realitatea este reflectată, înfățișată doar în imagini, cunoașterea prilejuită de arhitectură este directă, nemijlocită, obiectivă.

Ca și în cazul uneltelor și al altor obiecte ale culturii materiale, arhitectura ne arată în mod *direct* modul de trai al oamenilor dintr-o anumită regiune, într-un anumit timp. Alături de aceasta, arhitectura dezvăluie și concepțiile estetice, gusturile, moda, felul de desfășurare a vieții spirituale etc. a unei anumite societăți.

Formînd mediul în care se desfășoară întreaga activitate umană, constituind o realitate obiectivă (nu numai o reflectare în imagini artistice, ca arta), arhitectura arată nemijlocit, *cum* și *în ce mod* se desfășoară această activitate.

Aceasta este o trăsătură distinctă a arhitecturii, care o face capabilă să dezvăluie multilateral societatea, atît sub aspectul ei material, cît și sub cel spiritual.

Am considerat necesar să subliniem caracterele distinctive ale arhitecturii față de artă pentru a avertiza din nou asupra greșitei considerări a arhitecturii ca un domeniu exclusiv al artei.

Considerarea arhitecturii exclusiv ca un domeniu al artei are caracter istoric; ea a fost enunțată de teoria idealistă a artelor, pornind de la ideea că arhitectura este doar o activitate de creare a unor imagini artistice, excluzînd din această activitate orice referire la problemele utilitare, scoțînd prin aceasta din sfera arhitecturii tocmai elementul ei determinant.

Aplicarea mecanică a tezelor generale valabile pentru artă, la analizarea arhitecturii, constituie o greșeală ce poate falsifica înțelegerea întregului fenomen.

3. ARHITECTURĂ, TEHNICĂ, MATERIALE

La fel de greșită este și identificarea arhitecturii cu tehnica, negarea esenței sociale a arhitecturii, a importantului ei rol ideologic.

Am arătat că procesul de organizare a spațiului construit, procesul realizării construcțiilor arhitecturale este o formă particulară a producției sociale. Tehnica constructivă se dezvoltă și progresează în procesul de producție a cadrului arhitectural. În acest proces, prin realizarea construcțiilor arhitecturale, oamenii dobîndesc o experiență a muncii tot mai avansată, își însușesc cunoștințe tot mai largi, care duc cu timpul la perfecționarea uneltelor și metodelor de execuție. Aceasta se reflectă în primul rînd asupra nivelului execuției, asupra mijloacelor tot mai raționale și mai economice de folosire a materialelor și a forței de muncă, în organizarea tot mai rațională a procesului de muncă.

Pe de altă parte, tehnica constructivă este o parte a tehnicii în general, care se dezvoltă independent de dezvoltarea arhitecturii. Progresele generale înfăptuite în tehnică în toate ramurile producției, influențează și ramura tehnicii construcției, care nu poate rămîne în urma celorlalte.

Progresele făcute în tehnica constructivă pot duce în mod direct, nemijlocit, la schimbări în arhitectură. Metodele vechi de rezolvare, intrate în contradicție cu dezvoltarea tehnică, sînt abandonate pentru altele mai raționale și aceasta are ca rezultat — după un timp mai lung sau mai scurt — anumite schimbări în forma arhitecturală.

Am mai arătat că în fiecare societate arhitectura este condiționată de nivelul forțelor de producție, de nivelul dezvoltării tehnicii, care îi determină posibilitățile reale de realizare.

În această condiționare se stabilește un dublu raport între arhitectură și tehnică.

Pe de o parte, arhitectura trebuie să țină seama de posibilitățile tehnicii de a realiza construcțiile proiectate; aceasta constituie o limită materială, făcînd parte din însuși procesul de creație, întrucît acest proces se bazează de la început pe mijloacele tehnice de realizare.

Pe de altă parte, în funcție de sarcinile sociale ridicate în fața ei, arhitectura pune tehnicii anumite probleme concrete, care duc la găsirea mai rapidă a unor metode și soluții noi, împing tehnica înainte.

Trebuie subliniat însă că, deși are un rol important în elaborarea formei arhitecturale, tehnica constituie doar un *mijloc* pentru realizarea arhitecturii.

Tehnica nu poate determina sarcinile arhitecturii, conținutul ei; ea nu constituie un scop în sine, căreia să-i fie subordonată arhitectura. Dimpotrivă, ea rămîne un mijloc subordonat arhitecturii, chiar dacă poate influența și condiționa unele elemente ale formei. Asupra acestei probleme vom reveni.

În legătură cu tehnica, trebuie arătat și rolul materialelor de construcție în arhitectură.

Afirmam înainte că arhitectura realizează mediul artificial necesar societății, prin transformarea mediului natural, folosind uneltele de producție și tehnica pentru obținerea de materiale de construcție și punerea lor în operă. Arhitectura nu poate căpăta formă fără transformarea și folosirea materialelor din natură.

Materialele de construcție determină și ele anumite limite arhitecturii: fără îndoială că folosirea granitului în Egipt, a cărămizii în Mesopotamia, a marmurii în Grecia, a lemnului în țările nordice, a dus la anumite soluții arhitectonice, în funcție de posibilitățile proprii materialului de bază utilizat.

Asupra acestor probleme, a raportului dintre tehnică, materiale și forma arhitecturală, vom reveni la capitolul consacrat analizei formei.

4. CONȚINUTUL ARHITECTURII

Metoda pe baza căreia putem aborda analizarea problemelor conținutului și formei este dialectica marxistă, care arată că fiecare obiect își are conținutul și forma sa, ce nu pot fi înțelese decît în strînsa legătură dintre ele.

Conținutul constituie baza, latura principală a obiectului, care determină particularitatea lui calitativă și care se manifestă în toate elementele lui; *forma* este modul de existență a conținutului, care face posibilă existența lui.

Între formă și conținut există raporturi dialectice complexe. În primul rînd, legătura dintre ele constă în faptul că sînt în unitate, neputînd exista una fără cealaltă. In această unitate, conținutul este latura principală și determinantă; el determină forma, își generează forma sa.

Fiind dependentă de conținutul său, forma nu este însă pasivă; ea influențează activ conținutul și rolul ei în dezvoltare este foarte mare; ea poate contribui la dezvoltare sau poate s-o frîneze.

În dezvoltare, schimbarea obiectelor începe întotdeauna cu schimbarea conținutului lor, ca latură principală, ca bază a obiectelor. Conținutul este deci mai mobil și mai variabil, în vreme ce forma este relativ mai stabilă, mai puțin mobilă. Această stabilitate relativă face să se nască contradicția dintre formă și conținut.

*

Aplicînd la studiul nostru aceste teze, pe baza definiției date la început arhitecturii — activitate socială al cărei scop este organizarea spațiului necesar desfășurării vieții și activității omului — putem considera conținutul arhitecturii ca fiind *procesul de viață pe care trebuie să-l deservească.*

În acest proces de viață sînt cuprinse o serie de necesități, ca: necesitățile biologice ale omului, legate de asigurarea funcțiunilor sale fiziologice vitale, precum și de apărarea de mediul natural ostil; necesitățile ivite în procesul de producție; necesitățile legate de forma de organizare a oamenilor în societate, de instituțiile legate de această formă; în sfîrșit, sînt cuprinse necesitățile spirituale ale oamenilor, legate fie de modul lor de trai sau de cultura lor, fie de mitologie și religie, adică de diversele încercări făcute de-a lungul istoriei pentru explicarea și îmblînzirea forțelor, neînțelese încă, ale naturii.

Din această sumară enumerare se desprinde un fapt esențial: procesul de viață despre care vorbeam este compus atît din necesități materiale, cît și din necesități spirituale, care nu se pot despărți și izola, întrucît viața omului se desfășoară simultan pe toate aceste planuri: viață individuală și viață socială, producție materială și ideologie. Procesul de viață fiind deci unitar, și conținutul arhitecturii este unitar și indivizibil. Aceasta înseamnă, în ultimă analiză, că și arhitectura trebuie să fie unitară, pentru a putea satisface în același timp, atît necesitățile materiale, cît și pe cele spirituale ale omului.

Această îmbinare între cultura materială și cea spirituală este una dintre trăsăturile esențiale ale arhitecturii, determinată de conținutul său, și care îi fixează locul specific printre celelalte activități ale omului.

Analizînd mai departe conținutul arhitecturii, să vedem în mod concret din ce elemente este format el.

Din punctul de vedere al sarcinilor materiale, conținutul cuprinde suma tuturor cerințelor legate de funcționarea strict materială a construcției. De această natură sînt: suprafețele și volumele strict necesare pentru asigurarea funcțiilor fiziologice ale organismului uman; instalațiile tehnice necesare aceluiași scop; suprafețele, volumele, gabaritele necesare instalațiilor de producție, în cazul construcțiilor industriale; suprafețele de lucru, de circulație, de adunare, de transport, de depozitare etc., în cazul clădirilor publice și al altora.

Tot în cadrul acestor cerințe materiale intră și cerințele statice, de rezistență; în acest sector, sfera conținutului arhitecturii se intersectează cu sfera tehnicii, rezultatul acestei intersecții manifestîndu-se în unele elemente ale formei, pe care le determină — în special în structură.

Rezolvarea necesităților materiale ale oamenilor este însă strîns legată de modul specific de înțelegere a acestei rezolvări de către oameni; prin aceasta, necesitățile lor materiale sînt indestructibil legate de cele ideologice.

Cerințele ridicate de societate în fața arhitecturii sînt dependente de concepțiile despre viață ale oamenilor care formează această societate și, prin urmare, vor diferi în funcție de relațiile de producție, de poziția în societate a acestor oameni, de apartenența lor de clasă. O dată cu schimbarea societății, a bazei ei, se vor schimba și aceste cerințe.

În fiecare formațiune socială bazată pe clase antagoniste există însă moduri diferite de înțelegere a vieții de către aceste clase și, prin urmare, există moduri diferite de înțelegere a necesităților ce urmează să fie rezolvate de arhitectură.

În general, cerințele materiale ale oamenilor evoluează de-a lungul istoriei; poziția de clasă determină nu numai modul și gradul de satisfacere a acestor cerințe în societate, dar însăși cantitatea și nivelul acestor cerințe. Cu totul altele sînt cerințele de trai ale sclavului, față de cele ale muncitorului de azi. Aici intervine și noțiunea de confort, care este strîns legată de dezvoltarea societății, de nivelul general de trai al întregii societăți și al fiecărei clase în parte, de nivelul cunoștințelor științifice, de nivelul dezvoltării tehnice etc. Confortul evoluează și se schimbă continuu, devenind din ce în ce mai cuprinzător, ridicîndu-se continuu la un nivel mai înalt, îmbrățișînd totodată mase tot mai largi, ca urmare a luptei continue a acestora pentru un trai mai bun.

Această dependență de clase imprimă conținutului arhitecturii caracter de clasă și constituie una din cauzele schimbării sale, schimbare care duce la înlocuirea vechii forme, la apariția unei noi forme, a unor noi stiluri arhitecturale. Aceasta explică posibilitatea coexistenței în sînul aceleiași societăți a mai multor arhitecturi, uneori foarte diferite — ca de exemplu arhitectura populară și cea așa-zis «cultă», — fiecare din acestea fiind expresia necesităților și concepțiilor unei anumite clase.

După cum știm, în fiecare formațiune social-economică există un sistem economic dominant, relații de producție dominante, precum și o clasă dominantă, ale cărei idei și concepții sînt ideile dominante ale întregii societăți.

Aceste elemente determină și o *arhitectură dominantă*, specifică acestei epoci, care este arhitectura clasei dominante, deoarece arhitectura nu se poate realiza decît cu imense mijloace materiale, mijloace aflate în majoritate în mîna acestei clase.

*

Considerăm, prin urmare, conținutul arhitecturii ca unitatea dialectică a cerințelor materiale și spirituale puse de o societate anumită în fața arhitecturii.

Nu putem accepta concepția dualistă, după care arhitectura ar fi însumarea a două elemente de valoare egală: elementul utilitar și elementul artistic. Arhitectura este o unitate dialectică a acestor elemente, o unitate în care — ca la oricare fenomen social — cerințele materiale constituie elementul principal, determinant, iar cerințele spirituale, un element secundar, derivat.

Sarcinile puse de oameni arhitecturii fiind *în același* timp sarcini materiale și sarcini ideologice, nu se poate rupe în două procesul de rezolvare a acestor sarcini — pe de o parte materiale, pe de alta, ideologice — fără primejdia de a nu satisface nici pe unele, nici pe altele.

Procesul de creație arhitecturală este procesul înțelegerii depline a sarcinilor sociale și al rezolvării lor integrale, atît materiale, cît și ideologice.

Conținutul arhitecturii nu poate fi redus la necesitățile materiale utilitare, la funcțiuni. Ideologia, reprezentată prin concepțiile de viață ale oamenilor, prin modul lor de a înțelege desfășurarea proceselor de trai, muncă și cultură, face parte integrantă din conținutul arhitecturii.

Tot așa, el nu poate fi redus la cele ideologice, deoarece în acest caz dispare elementul esențial, scopul principal al activității arhitecturale.

Conținutul arhitecturii, cerințele sociale pe care aceasta trebuie să le satisfacă, evoluează o dată cu societatea și se schimbă o dată cu ea.

Schimbarea conținutului duce neapărat la schimbarea «modului de existență a acestui conținut», adică la schimbarea formei.

Două lucruri sînt important de stabilit în această dezvoltare: cum evoluează conținutul în funcție de societate, și cum determină această evoluție, schimbarea, treptată sau bruscă, a formei — adică raporturile existente între *conținut* și *societate* și cele dintre *conținut* și *formă*.

Este ceea ce vom încerca într-un articol viitor.

Arh. T. Evolceanu

„CULOAREA ÎN ARHITECTURĂ" de arh. Z. Solomon, arh. L. Adler, arh. C. Enache

Începerea realizării imensului volum de construcții industriale și de locuințe prevăzut în documentele Congresului al III-lea al P.M.R. a determinat apariția unor mijloace noi de construcție și reapariția unor mijloace de mult cunoscute, dar date uitării.

Între acestea din urmă a reapărut cu multă vigoare, am putea spune chiar cu furie, în unele cazuri, unul dintre mijloacele întrebuințate cu mult succes în trecut, dar ignorat în timpurile din urmă: culoarea. Pînă nu de mult, obținerea unor efecte fericite în plastica arhitecturală era căutată în modenatură și în ornamentația sculpturală. Culoarea era considerată ca un accesoriu, ca un mijloc minor cu care nu puteau fi obținute decît rezultate îndoelnice.

Cauzele neglijării culorii ca mijloc major de expresie în arhitectură trebuie căutate în tendința de a imita construcțiile de piatră, în lipsurile înseși ale materialelor și ale tehnicii de aplicare a culorilor, în ignoranța cu privire la posibilitățile acestui element și — cu toată ciudățenia aparentă a acestei afirmații — în lipsurile, existente de altfel și azi, în tehnica tipografică.

În mod obișnuit, cea mai mare parte a reproducerilor din revistele și din celelalte publicații despre arhitectură sînt înfățișate monocrom. Datorită acestui fapt, pe tărîmul culorii nu s-a produs acea emulație ce se datorește schimbului de experiență și care este generatoare de progres în toate ramurile de știință și artă.

Datorită necesităților de economie au dispărut modenatura și ornamentația sculpturală și s-a născut necesitatea altor mijloace pentru obținerea efectelor plăcute, iar culoarea și-a reluat locul vechi în primele rînduri ale mijloacelor de expresie. În prezent aproape nu se mai concepe exprimarea monocromă, atît în arhitectura industrială, cît și în cea civilă.

Dar exprimarea policromă nu a dus în toate cazurile la cele mai bune rezultate. Au apărut și nereușite destul de supărătoare și chiar aspecte ridicule, care pot duce la discreditarea timpurie a acestui mijloc de expresie. E drept că în unele din cazuri proiectanții au fost trădați de materiale, dar cele mai multe nereușite se datoresc nepriceperii și tratării superficiale a problemei culorii.

Exemplele negative demonstrează că utilizarea culorii în arhitectură nu este o chestiune de modă sau de preferință personală a proiectanților sau chiar a beneficiarilor pentru o anumită culoare sau pentru o anumită gamă de culori. Este o problemă mai complexă, a cărei soluționare se bazează pe cunoașterea rezultatului unor cercetări cu caracter științific și pe cunoașterea unor reguli de aplicare destul de precise.

Era timpul ca acestea să fie cunoscute proiectanților și, sperăm, și beneficiarilor și această sarcină și-au asumat-o autorii lucrării *« Culoarea în arhitectură »*, arhitecții Z. Solomon, L. Adler și C. Enache.

*

Primul capitol al cărții este consacrat rolului culorii în evoluția istorică a arhitecturii, rol foarte important în trecut, dar neglijat aproape complet în timpurile mai noi, datorită tendinței generalizate de a imita construcțiile de piatră, rol care reapare pe primul plan datorită recunoașterii eficacității folosirii culorii în arhitectura industrială și a locuințelor.

Cel de-al doilea capitol, pe care îl considerăm ca cel mai important al cărții, tratează despre problemele principale ale culorii. Aici se arată, pe scurt, ce reprezintă culorile în fenomenul lumină și se descrie mecanismul vederii colorate. Cele mai interesante părți ale acestui capitol sînt cele ce tratează problemele culorilor complementare, postimaginii și contrastului simultan, fenomenele de fuziune și iradiație, efectele psihofizice ale senzațiilor de culoare, precum și relațiile dintre culoare și spațiu. Aflăm cum pot fi folosite cu succes culorile complementare și cum ignorarea unor efecte optice datorite alăturării unor anumite culori poate duce la rezultate cu totul nedorite. Asemenea efecte nedorite, care pot fi asemănate cu notele false dintr-o bucată muzicală, apar aproape în toate cazurile în care obiectele sau clădirile au fost tratate separat, fără a se ține seama de restul ansamblului. Datorită ignoranței cu privire la aceste efecte au putut să se producă stridențele coloristice ale hotelului din Bacău, disonanța din ansamblul de locuințe de la Tulcea și notele false din tratarea coloristică exterioară a filaturii Dacia din capitală.

Importante pentru proiectanți sînt și cunoștințele despre efectele psihofizice ale senzației de culoare. Culorile pot fi luminoase sau întunecate, calde sau reci, vesele sau triste. Cunoașterea caracteristicilor respective este foarte prețioasă, atît pentru proiectanții de arhitectură industrială, cît și pentru cei de ansambluri orășenești. Cunoscînd aceste caracteristici, se pot utiliza culorile pentru obținerea unor eficiențe maxime în industrie și pentru corectarea unor defecte de compoziție în ansambluri. Trebuie să atragem în mod deosebit atenția asupra ultimei părți a acestui capitol: metodica în alegerea și armonizarea culorilor, care constituie o sinteză a cunoștințelor pe care trebuie să le aibă proiectantul asupra problemelor principale ale culorii.

Al treilea capitol tratează destul de dezvoltat despre aplicațiile culorii la clădirile industriale. Se arată cum se poate spori sensibil productivitatea muncii prin folosirea culorii și cum folosirea rațională a culorii duce la micșorarea oboselii și la crearea unei ambianțe favorabile muncii. Mai departe se indică principiile de urmat pentru alegerea culorilor în scopul semnalizării naturii conținutului rezervoarelor și conductelor opace și în scopul asigurării securității muncii.

Capitolul se încheie cu arătarea calităților culorii ca factor de rezolvare plastică și ca factor de ierarhizare și ordonare în arhitectura industrială și cu recomandări privind aplicarea culorii la clădirile auxiliare și anexe.

Penultimul capitol tratează problemele aplicării culorilor la clădirile publice și de locuit. La început sînt arătate aspectele principale ale aplicării culorii la spitale și policlinici, indicîndu-se rolul fiziologic, psihologic și estetic al acestei aplicări. Se arată apoi care sînt problemele de culoare și care este soluția lor în cazul școlilor, sălilor de spectacole, restaurantelor, hotelurilor, magazinelor și clădirilor administrative. Citirea cu atenție a acestei părți a capitolului respectiv poate scuti pe proiectanți de unele greșeli care se produc azi încă în acest domeniu de proiectare, datorită lipsei de cunoștințe cu privire la soluționarea problemei culorilor. Ultima parte a acestui capitol se ocupă de tratarea coloristică a interiorului și exteriorului locuințelor, problemă lăsată azi, în multe cazuri, la libera soluționare a beneficiarului sau executantului. Se accentuează, cu drept cuvînt, asupra pericolelor ce rezidă în acest fel de soluționare și pe necesitatea ca folosirea culorii să se bazeze pe cunoașterea teoriei culorii și pe aplicarea științifică a acesteia. În încheierea capitolului se arată că tratarea coloristică interioară și exterioară trebuie privită, nu ca un supliment de ordin plastic-decorativ, ci ca o necesitate izvorîtă din înțelegerea arhitecturală complexă a cerințelor vieții.

Ultimul capitol al cărții: culoarea în arhitectura de ansamblu, este și cel mai scurt capitol al cărții. De altfel, chiar autorii arată că: « Relațiile reciproce și influența cadrului natural sau creat, asupra tratării coloristice a clădirilor ce compun un ansamblu orășenesc sau industrial sînt o problemă mai puțin studiată și cercetată, deși ele reprezintă elemente hotărîtoare pentru imaginea pe care urmărim să o creăm, pentru că prin culoare se poate unifica, lega, închega sau, dimpotrivă, se poate rupe un ansamblu ».

Autorii schițează totuși unele principii și atrag atenția asupra unor situații care trebuie avute în vedere la tratarea coloristică a ansamblurilor.

În primul rînd se tratează problema suprapunerii pe fundalele posibile existente în jurul ansamblului. Între acestea, plantațiile joacă desigur un mare rol și, așa cum arată autorii, ele constituie un important factor de rezolvare plastică, avînd un mare potențial coloristic. Ceea ce nu se arată însă este ce se întîmplă toamna tîrziu, iarna și în primăvara timpurie, cînd acest potențial este aproape total pierdut prin căderea frunzelor și dispariția florilor. De asemenea, ni se pare că ar fi trebuit amintită problema orientării clădirilor și influența incidenței razelor solare asupra lor, problemă destul de importantă și a cărei soluție are o deosebită influență în alegerea culorilor din ansamblu. Sperăm că la cea de-a doua ediție a lucrării acest capitol va căpăta o dezvoltare potrivită importanței problemelor pe care le enunță. Desigur că pînă atunci experiența utilizării culorii în arhitectura de ansamblu, ce se face în prezent, va putea contribui cu succes la această dezvoltare.

Nu putem încheia această sumară descriere a cuprinsului cărții fără cîteva cuvinte asupra materialului ilustrativ, material de o deosebită importanță, fiind vorba de un asemenea subiect. Se pare că lipsurile tehnicii tipografice de care am mai vorbit se arată și aici. Ilustrațiile care, desigur, în intenția autorilor, trebuiau să constituie exemplele cele mai grăitoare ale rezultatelor aplicării principiilor arătate în text, nu sînt de loc convingătoare, datorită tehnicii deficiente de reproducere. În aceste ilustrații, iarba apare cenușie, iar unele clădiri a căror culoare este foarte cunoscută apar cu altă culoare. Asemenea ilustrații, în loc să susțină textul, îl deservesc și este de dorit ca la ediția următoare să se utilizeze o tehnică de reproducere mai perfecționată, în care culorile din ilustrație să fie cît mai apropiate de cele reale.

*

Deoarece este vorba de culoare în arhitectură credem că e bine să vorbim și despre materialele utilizate pînă acum în scopul tratării coloristice a fațadelor. Afirmația cu privire la trădarea suferită de proiectanți din partea materialelor se bazează pe fapte reale și pe observațiile făcute pe teren. Nu rareori unele culori alese cu grijă pe bază de probe s-au dovedit a fi lipsite de permanență și în cîteva zile proiectanții au putut constata că o anumită nuanță de verde stins s-a transformat într-un roz evocator de dulciuri sau că un ton albastru rezultat din încercări multiple a devenit în scurt timp un cenușiu murdar. Nu mai vorbim de gama extrem de redusă de posibilități oferite de pigmenții existenți pentru vopselele de ulei. Aceste deficiențe ale materialelor au început să ducă astfel la discreditarea timpurie a aplicării mijlocului de expresie care este culoarea.

Deoarece singurele culori permanente sînt cele pe baze de pămînturi, gama posibilităților pentru culori de fațade oscilează între galben și brun, iar riscul apariției unor aspecte de monotonie sprijinite chiar pe aplicarea culorii nu este exclus.

Este timpul ca cercetările cu privire la materiale să se extindă și să se adîncească în domeniul culorilor, nu numai asupra materiei colorante, dar și asupra suportului acesteia.

ELOGIUL ARHITECTURII ROMÎNE

Arhitectul american E. D. Stone despre arhitectura noastră

Publicăm impresiile arhitectului american Edward Durell Stone după vizita făcută în țara noastră:

« Sînt pur și simplu entuziasmat ! — a spus, printre altele, dl. Stone. Entuziasmat în primul rînd de munca și talentul arhitecților romîni, atît cei mai în vîrstă, cît și cei care au absolvit de curînd facultatea. Am avut ocazia să văd atît planurile și machetele viitoarelor clădiri, cît și construcțiile noi din București. Cartierele noi vădesc talent, curaj și bun gust. Am fost impresionat de felul judicios și eficient în care s-a pornit la reconstrucția orașului București, demolîndu-se clădirile vechi și insalubre și înălțîndu-se în locul lor blocuri moderne, luminoase, vesele și atrăgătoare ».

Arhitectul american a spus apoi că i s-a părut foarte interesantă ideea construcției unor grupuri de blocuri care cuprind, în afară de locuințe, și magazine, școală, cinematograf etc. și care sînt astfel adevărate orășele de sine stătătoare.

Îndeosebi, l-a impresionat pe oaspetele american ritmul rapid în care se construiește, armonizarea dintre clădirile noi și cele vechi, crearea de spații verzi, parcuri, scuaruri cu flori, ceea ce face ca Bucureștiul să fie, nu numai un oraș cu construcții moderne, ci și un oraș salubru, aerat.

« Am admirat hotelul « Athénée Palace », în care am locuit — a spus arhitectul Stone — și care seamănă cu cele mai bune hoteluri din New York. Am aflat cu plăcere că acest hotel a fost proiectat cu mulți ani în urmă de Duiliu Marcu, actualul președinte al Uniunii Arhitecților din R.P.R., cu care de altfel, în acele cîteva zile pe care le-am petrecut în țara dv., am avut o serie de discuții interesante pe probleme de arhitectură ».

În decursul scurtei sale șederi în R.P.R., dl. Stone a vizitat noua sală a Palatului R.P.R., fiind însoțit de arhitectul H. Maicu, conducătorul grupului de arhitecți care a proiectat această sală.

El și-a exprimat admirația atît pentru arhitectura sălii, cît și pentru instalațiile moderne de acustică și aer condiționat, arătînd că sala din București poate rivaliza cu cele mai moderne și perfecționate săli de acest fel din lume.

În concluzie, dl. Stone s-a declarat foarte mulțumit de vizita făcută în R. P. Romînă, încîntat de talentul și gustul arhitecților romîni.

« Sentimentul cu care plec de la dumneavoastră — a spus el — este entuziasmul ! »

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R.

În ziua de 15 noiembrie 1960, în cadrul ciclului de conferințe ținute la Uniunea Arhitecților, conf. univ. I. Rebedeu a vorbit despre « Materialismul dialectic și istoric, concepția despre lume și societate a partidului proletariatului și importanța teoriei marxist-leniniste pentru creația arhitecturală ».

Această conferință a fost audiată cu mult interes de cei peste 100 de arhitecți prezenți.

*

Tot în cadrul ciclului de conferințe, în ziua de 10 ianuarie a.c., L. David, secretar al Uniunii Arhitecților din R.P.R., a ținut conferința « Producția materială, fundamentul vieții sociale. Baza și suprastructura societății. Locul arhitecturii în societate și raporturile sale cu celelalte fenomene sociale ».

Conferința s-a bucurat de un deosebit interes din partea arhitecților din capitală, la ea participînd 135 de persoane.

*

La 26 noiembrie 1960, la Casa Arhitectului a fost organizată o discuție asupra concursului de « Proiecte tip de cămine culturale și case de cultură ».

*

În întîmpinarea celui de al VI-lea Congres al U.I.A. — Uniunea Arhitecților din R.P.R. a organizat în zilele de 13 decembrie 1960 și 24 ianuarie a.c. două simpozioane cu tema: « Influența tehnicii și a materialelor noi asupra arhitecturii ».

La primul simpozion au vorbit prof. arh. O.Doicescu și arh. A. Moisescu, iar la al doilea, inginerii E. Săftoiu și Al. Cișmigiu. Ambele manifestări au suscitat un deosebit interes în rîndul arhitecților, care au participat în număr mare.

*

În ziua de 19 decembrie 1960, criticul de artă din Mexic Ignacio Marquez Rodilles a conferențiat la Casa Arhitectului despre « Arta mexicană veche și contemporană ». Conferința a fost ilustrată cu diapozitive colorate, la ea participînd cca. 180 de arhitecți.

*

La 20 decembrie 1960, arh. Vl. Protopopescu a prezentat la Casa Arhitectului din București diapozitive colorate cu imagini din U.R.S.S., R. P. Polonă și R. P. F. Iugoslavia.

*

În ziua de 17 ianuarie a.c., arh. Gh. Curinschi a prezentat conferința « Călătorie în Italia », ilustrată cu diapozitive colorate din Roma, Veneția și Florența.

*

În ziua de 28 decembrie 1960, Uniunea Arhitecților a organizat pentru arhitecții din capitală vizitarea « Expoziției planurilor de sistematizare a orașului București ».

DEPLASĂRI DOCUMENTARE PESTE HOTARE

În cadrul schimburilor culturale cu străinătatea, între 25 octombrie și 10 noiembrie 1960, acad. prof. arh. Duiliu Marcu — președintele Uniunii Arhitecților din R.P.R. și prof. arh. G. Gusti — vicepreședinte al C.S.C.A.S., au vizitat Franța.

În aceeași perioadă, o delegație condusă de prof. arh. H. Maicu a făcut o deplasare documentară în Italia.

La invitația Uniunii Arhitecților din R. P. Ungară, între 25—31 octombrie 1960, arh. A. Moisescu și arh. Alexandra Florian au făcut o deplasare de studii în R. P. Ungară.

VIZITE ALE ARHITECȚILOR STRĂINI ÎN ȚARA NOASTRĂ

În ultimele luni, țara noastră a fost vizitată de arhitecți din R. P. Bulgaria, R. P. Ungaria și S.U.A.

Oaspeții s-au interesat de realizările obținute în domeniul construcțiilor industriale și de locuințe și au vizitat o serie de orașe din țară.

EXPOZIȚII

În cadrul Lunii Prieteniei Romîno-Sovietice, Uniunea Arhitecților din R.P.R. a organizat între 30 octombrie — 24 noiembrie 1960 expoziția de fotografii din U.R.S.S. realizate de arhitecții romîni care au vizitat Uniunea Sovietică în anul 1960.

*

Între 26 noiembrie și 15 decembrie 1960, la Casa Arhitectului a fost deschisă expoziția « Proiecte tip de cămine culturale și case de cultură ».

*

Între 18 decembrie 1960 și 18 ianuarie 1961, arh. M. Pinchis a expus la Casa Arhitectului « Desene de arhitectură contemporană ».

*

La 15 ianuarie a.c., Uniunea Arhitecților a organizat expoziția proiectelor valoroase elaborate în institutele de proiectare în anul 1960.

EXPOZIȚIA « ARHITECTURA CONTEMPORANĂ IUGOSLAVĂ »

In ziua de 28 decembrie 1960 s-a deschis în sălile muzeului Simu din București expoziția « Arhitectura contemporană iugoslavă », organizată de Institutul romîn pentru relațiile culturale cu străinătatea, în cadrul schimburilor culturale dintre R.P. Romînă și R.P.F. Iugoslavia.

La deschidere au fost de față tovarășii Vasile Dumitrescu, adjunct al ministrului Afacerilor Externe, prof. acad. Duiliu Marcu, președintele Uniunii Arhitecților, reprezentanți ai I.R.R.C.S., ai Uniunii Arhitecților.

Au fost de față Arso Milatovici, ambasadorul R.P.F. Iugoslavia la București, precum și alți membri ai corpului diplomatic.

La deschiderea expoziției au luat cuvîntul arh. Anton Moisescu, secretar al Uniunii Arhitecților și arh. Branko Kocmut din R.P.F. Iugoslavia.

ABONAȚI-VĂ LA MATERIALELE DOCUMENTARE C.D.C.A.S.

Centrul de Documentare pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare pune la dispoziția unităților și organizațiilor din sectorul construcțiilor următoarele materiale documentare, care se pot procura pe bază de abonamente pe anul 1961:

— BULETIN DE INFORMARE TEHNICĂ (apare lunar) ..... 60 lei
— DOCUMENTARE CURENTĂ — Construcții și materiale de construcții (apare săptămînal)..... 52 lei
— DOCUMENTARE CURENTĂ — Arhitectură și urbanism (apare săptămînal) 52 lei
— CATALOG DE TRADUCERI (apare de 2 ori pe an) ..... 6 lei
— BULETINUL DE STUDII ȘI CERCETĂRI ȘTIINȚIFICE ÎN CONSTRUCȚII, ARHITECTURĂ ȘI SISTEMATIZARE INCERCISCAS (apare de 4 ori pe an)..... 48 lei

Abonamentele se fac la C.D.C.A.S.—București, bul. 1848, nr. 10.

SUMAR GENERAL PE ANUL 1960

EDITORIALE — DOCUMENTE

— SARCINILE PROIECTANȚILOR ȘI CONSTRUCTORILOR ÎN 1960 (nr. 1)
— O IMPORTANTĂ HOTĂRÎRE PRIVIND ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE A ORAȘELOR (nr. 1)
— 90 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI V. I. LENIN (nr. 2)
— UN MĂREȚ PROGRAM DE CONSTRUCȚII
Extrase din proiectul de Directive ale Congresului al III-lea al P.M.R. (nr. 3)
— MONUMENTUL LUI V. I. LENIN DIN BUCUREȘTI (nr. 3)
— EXTRASE DIN RAPORTUL C.C. AL P.M.R. PREZENTAT DE TOVARĂȘUL GH. GHEORGHIU-DEJ LA CEL DE AL III-LEA CONGRES AL P.M.R. (nr. 4)
— EXTRASE DIN CUVÎNTAREA TOVARĂȘULUI PETRE BORILĂ LA CEL DE AL III-lea CONGRES AL P.M.R. (nr. 4)

LOCUINȚE

— IMPORTANTE DIRECTIVE PENTRU PROIECTAREA ȘI EXECUȚIA NOILOR LOCUINȚE (nr. 2)
Arh. Mihai Enescu
— MOBILIER TIP PENTRU LOCUINȚE (nr. 2)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA 23 AUGUST nr. 12 — CLUJ (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA DUBĂLARI — CLUJ (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE ÎN PIAȚA MIHAI VITEAZUL nr. 9 A — CLUJ (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA HORIA nr. 112 — CLUJ (nr. 3)
— BLOCURI DE LOCUINȚE ÎN REGIUNEA BRAȘOV (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA LAZĂR CERNESCU — BRAȘOV (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA DIMITROV nr. 5 — SIBIU (nr. 3)
— BLOCURI ÎN PIAȚA STRUNGUL — BRAȘOV (nr. 3)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STRADA PICTOR POP nr. 10 — BRAȘOV (nr. 3)
Arh. M. Dima
— NOUL ANSAMBLU DE LOCUINȚE DIN PIAȚA PALATULUI R.P.R. (nr. 4)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STR. ȘTEFAN CEL MARE nr. 3 — IAȘI (nr. 4)
— BLOC DE LOCUINȚE PE B-DUL KARL MARX nr. 7 — BÎRLAD (nr. 4)
— BLOC DE LOCUINȚE PE STR. I. P. PAVLOV — CRAIOVA (nr. 4)
— BLOC DE LOCUINȚE CU 24 APARTAMENTE LA VASLUI (nr. 4)
— BLOCURI DE LOCUINȚE CU 108 APARTAMENTE PE STR. A. I. CUZA — CRAIOVA (nr. 4)
— BLOC DE LOCUINȚE CU 115 APARTAMENTE PE STR. A. I. CUZA — CRAIOVA (nr. 4)
Arh. T. Ricci
— ASPECTE DIN PROIECTAREA SECȚIUNILOR DE LOCUINȚE ÎN INSTITUTUL PROIECT — BUCUREȘTI (nr. 5)
Arh. M. Caffé
— NOILE SECȚIUNI DIRECTIVE PENTRU LOCUINȚE CU P+3 — 4 NIVELURI ȘI ÎNCĂLZIRE CENTRALĂ (nr. 5)
Arh. B. Cotaru
— NOI BLOCURI DE LOCUINȚE PE MAGISTRALA NORD-SUD (nr. 5)
— NOI CONSTRUCȚII DE LOCUINȚE ÎN BUCUREȘTI (nr. 5)

CLĂDIRI SOCIAL-CULTURALE, SANITARE, DE SPORT etc.

Arh. Th. Iconomu
— TEATRUL DE STAT DIN BRAȘOV (nr. 1).
Arh. P. E. Miclescu
— NOTE ASUPRA TEATRULUI DE STAT DIN BRAȘOV (nr. 1)
Arh. D. Bacalu, arh. G. Cristea
— NOILE ȘCOLI CU 24 DE CLASE, CONSTRUITE ÎN BUCUREȘTI (nr. 1)
Arh. N. Petrașincu
— PROIECT TIP PENTRU ȘCOALA CU 16 CLASE ÎN MEDIUL URBAN (nr. 1)
Arh. N. Drăgan, arh. N. Romașcanu
— UNELE OBSERVAȚII CRITICE ASUPRA NOILOR PROIECTE DE ȘCOLI (nr. 1)
Arh. V. Matiusov
— STUDII ȘI SCHIȚE DIRECTIVE PENTRU CANTINE (nr. 2)
Arh. Aurelia Teodorescu, arh. C. Borcea
— OBSERVAȚII CRITICE ASUPRA STUDIULUI DE CANTINE (nr. 2)
Prof. arh. H. Maicu
— NOUA SALĂ A PALATULUI R.P.R. (nr. 3)
— STRAND LA POIANA BRAȘOV (nr. 3)
Arh. C. Lăzărescu
— ANSAMBLU DE CASE DE ODIHNĂ CU 10 000 LOCURI LA MAMAIA (nr. 4)
— TEATRU ÎN AER LIBER LA IAȘI (nr. 4)
Arh. Th. Săvulescu, ing. Gr. Mitran
— NOUA GARĂ DE CĂLĂTORI A ORAȘULUI CONSTANȚA (nr. 5)
Arh. D. Gheorghiu
— SANATORIU BALNEAR LA MANGALIA (nr. 5)
Arh. T. Ricci
— STUDIOUL DE CONCERTE AL RADIODIFUZIUNII ȘI TELEVIZIUNII ROMÎNE (nr. 6)
— CONCURSUL DE PROIECTE TIP PENTRU CĂMINE CULTURALE ȘI CASĂ RAIONALĂ (nr. 6)
Arh. Ig. Șerban
— PE MARGINEA CONCURSULUI DE CĂMINE CULTURALE (nr. 6)

CONSTRUCȚII INDUSTRIALE

Arh. Vera Ulic Hariton
— UZINA II DE GEAM TRAS—BLEJOI (nr. 1)
Arh. Mircea Enescu, arh. I. Găleșanu
— COMPLEXELE DE VINIFICARE DE LA VALEA CĂLUGĂREASCĂ ȘI TOHANI (nr. 1)
Arh. P. Mihalik
— O TURNĂTORIE DE METALE NEFEROASE ȘI DE PRECIZIE (nr. 1)

URBANISM

Prof. arh. O. Doicescu
— STUDII PENTRU SISTEMATIZAREA ARTEREI MAGISTRALE NORD-SUD A ORAȘULUI BUCUREȘTI (nr. 1)
Conf. arh. R. Laurian
— UNELE ASPECTE RIDICATE DE SISTEMATIZAREA CĂII VICTORIEI ȘI A MAGISTRALEI NORD-SUD A ORAȘULUI BUCUREȘTI (nr. 1)
Arh. T. Evolceanu
— CONCURSUL PENTRU SISTEMATIZAREA PIEȚEI UNIRII DIN BUCUREȘTI (nr. 1)
— DISCUȚIE DE CREAȚIE ASUPRA PROIECTELOR PREZENTATE LA CONCURSUL PENTRU «SISTEMATIZAREA PIEȚEI UNIRII DIN BUCUREȘTI» (nr. 1)
Arh. V. Bilciurescu, arh. R. Rău
— DEZVOLTAREA ORAȘULUI CONTEMPORAN ȘI PROBLEMELE CENTRELOR SALE ISTORICE (nr. 2)
Arh. Al. Nemeș
— SISTEMATIZAREA PIEȚEI MIHAI VITEAZUL DIN CLUJ (nr. 3)
Arh. R. Rău
— UNELE OBSERVAȚII CRITICE (nr. 3)
Prof. arh. M. Locar
— PENTRU DEZVOLTAREA URBANISMULUI SOCIALIST (nr. 4)
Arh. Cr. Iacobi, arh. R. Rău
— SISTEMATIZAREA PIEȚEI GĂRII DIN CLUJ (nr. 4)
Arh. I. Paiu, arh. R. Rău
— SISTEMATIZAREA PIEȚEI PĂCII DIN CLUJ (nr. 4)
Arh. A. Berindei
— ACTIVITATEA DE SISTEMATIZARE ÎN REGIUNEA PITEȘTI (nr. 4)
Arh. P. Pădureț
— SISTEMATIZAREA CENTRULUI ORAȘULUI PITEȘTI (nr. 4)
Arh. T. Evolceanu
— SISTEMATIZAREA ZONEI CENTRALE A ORAȘULUI RÎMNICU VÎLCEA (nr. 4)
Arh. M. Stancu, arh. P. H. Ionescu
— CVARTALUL «23 AUGUST» DIN ORADEA (nr. 4)
Arh. M. Lupu, arh. T. Evolceanu
— SISTEMATIZAREA STRĂZII DR. C. I. PARHON—IAȘI (nr. 4)
Arh. Cl. Stănescu, arh. T. Evolceanu
— SISTEMATIZAREA CENTRULUI ORAȘULUI BACĂU (nr. 4)
Arh. C. Voiciulescu, arh. A. Ghinescu
— SISTEMATIZAREA ZONEI «CALEA BUCUREȘTILOR» — BRAȘOV (nr. 4)
V. A. Kucerenko
— DESPRE SITUAȚIA ȘI MĂSURILE PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONSTRUCȚIEI DE ORAȘE ÎN U.R.S.S. (nr. 4)
— PASAJUL SUPERIOR SOCOLA-BUCIUM DIN IAȘI (nr. 4)
Arh. Al. Budișteanu, arh. R. Rău
— MICRORAIONUL, ELEMENT ESENȚIAL ÎN SISTEMATIZAREA ORAȘELOR NOASTRE (nr. 6)
Ing. N. Mărgărit
— PROBLEME PRINCIPALE DE CIRCULAȚIE ÎN ORAȘE ÎN LUMINA LUCRĂRILOR CONFERINȚEI DE TRANSPORT URBAN DE LA BUDAPESTA, 28—30.IX.1960 (nr. 6)
Arh. A. Mureșan, arh. Sulamita Cleja
— CVARTALUL «23 AUGUST» — IAȘI (nr. 6)

EXPOZIȚII — MAGAZINE — PIEȚE

Arh. D. Hardt
— MAGAZINELE CAPITALEI (nr. 2)
Gh. Teodoraşcu, arh. Al. Constantinescu, A. Uricaru
— FORME NOI DE DESERVIRE ÎN COMERȚ (nr. 2)
— PAVILION PENTRU PREZENTAREA MOSTRELOR DE MĂRFURI (nr. 2)
— CRAMA «PĂDUREA BĂNEASA» (nr. 2)
— LACTO-BAR «DORNA» (nr. 2)
— BUFETUL «CARPAȚI» DIN BRAȘOV (nr. 2)
— RESTAURANTE NOI ÎN BUCUREȘTI (nr. 2)
— AGENȚIA TAROM DIN BUCUREȘTI (nr. 2)
— MAGAZINE NOI ÎN BUCUREȘTI (nr. 2)
— HALA DE DESFACERE A PRODUSELOR ALIMENTARE LA CLUJ (nr. 3)
— PIAȚĂ DE LEGUME LA SIGHIȘOARA (nr. 3)
— PIAȚA ALIMENTARĂ LA TÎRNĂVENI (nr. 3)
Arh. H. Novac
— R.P.R. LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE DE MOSTRE DIN 1960 (nr. 6)

DIN ACTIVITATEA INSTITUTELOR REGIONALE DE PROIECTARE

Arh. I. Bărăscu
— DIN ACTIVITATEA I.R.P. CLUJ ÎN ANUL 1959 (nr. 3)
Arh. A. Ereţian
— DIN ACTIVITATEA I.R.P. BRAȘOV ÎN ANUL 1959 (nr. 3)

TEORIA ȘI ISTORIA ARHITECTURII

A. Vlasov
— STILUL ARHITECTURII NOASTRE (nr. 1)
A. Vlasov
— ORIENTAREA ARHITECTURII SOVIETICE ÎN CONDIȚIILE DEZVOLTĂRII CONTINUE A INDUSTRIALIZĂRII CONSTRUCȚIILOR (nr. 2)
S. Han — Magomedov
— ARHITECTURA ȘI OBIECTELE DE UZ CASNIC (nr. 5)
Arh. M. Melicson
— UNELE PROBLEME ALE CONȚINUTULUI ȘI FORMEI ÎN ARHITECTURĂ — I (nr. 6)

TEHNICA NOUĂ ÎN CONSTRUCȚII

Ing. M. Drimer, arh. A. Kereaski, ing. M. Lazăr, arh. E. Popescu
— O CLĂDIRE EXPERIMENTALĂ DIN PANOURI MARI (nr. 2)
Arh. L. Garcia
— CONSTRUCȚII DIN BETON MONOLIT TURNAT ÎN TENCUIALĂ-COFRAJ (nr. 2)
Arh. E. Vernescu, ing. G. Aznavorian, ing. L. Antohie
— PROCEDEE NOI DE EXECUȚIE ȘI FINISAJ LA UN BLOC DE LOCUINȚE ÎN BUCUREȘTI (nr. 2)
Arh. C. Lăzărescu
— PROBLEME ȘI MATERIALE ACTUALE ÎN FINISAREA CONSTRUCȚIILOR DE LOCUINȚE (nr. 2 și 3)
Ing. A. Băilescu, ing. A. Necșulea, ing. G. Hochmeister, ing. W. Issel, ing. V. Munteanu, ing. C. Bărdeanu
— INSTALAȚIILE NOII SĂLI A PALATULUI R.P.R. (nr. 3)
Arh. C. Lăzărescu
— FOLOSIREA MATERIALELOR PLASTICE ÎN CONSTRUCȚIILE DE LOCUINȚE ȘI SOCIAL-CULTURALE (nr. 5)

CRONICA — RECENZII — BIBLIOGRAFII

— ACADEMICIANUL ARH. DUILIU MARCU LA 75 DE ANI DE VIAȚĂ ȘI 50 DE ANI DE ACTIVITATE (nr. 3)
— DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR (nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6)
Arh. L. Schwarz
— EXPOZIȚIA «MATERIALE DE CONSTRUCȚIE, INSTALAȚIE ȘI FINISAJ» (nr. 5)
Arh. T. Evolceanu
— „CULOAREA ÎN ARHITECTURĂ" de arh. Z. Solomon, arh. L. Adler, arh. C. Enache (nr. 6)
— ELOGIUL ARHITECTURII ROMÎNE (nr. 6)

СОДЕРЖАНИЕ

Арх. Тиберіу Риччи — КОНЦЕРТНАЯ СТУДИЯ РУМЫНСКОГО РАДИОВЕЩАНИЯ (стр. 2.). Статья начинается соображениями технического порядка, которые легли в основу разработки этого сложного проекта. Вышеуказанная концертная студия построена специально для больших оркестровых ансамблей с хором и органом. Вместимость ее — 120 оркестрантов, 150 хористов и примерно 1000 слушателей. Внутренний объем студии приблизительно 10.000 м³.

В статье по очереди представлены решения архитектурных характеристик, структуры с двойным железобетонным остовом, а также и решения всех вопросов установок акустических, по кондиционированию воздуха, освещению и сантехнических.

В заключение автор статьи высказывает ряд соображений в связи с возможностями окончательной отделки студии и концертных залов с большой длительностью звукоотражения; представлены одновременно и материалы, использованные при отделке и внутреннем декорировании студии.

ВЫСТАВКИ

Арх. Х. Новак — РУМЫНСКАЯ НАРОДНАЯ РЕСПУБЛИКА НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ЯРМАРКАХ 1960 г. (стр. 12.). Участие нашей страны в целом ряде международных выставок позволяет развертывать в этой области обширную проектировочную деятельность.

В 1960 году РНР участвовала в международных ярмарках образцов в Лейпциге, Мюнхене, Милане, Марселе, Лондоне, Салониках, Измире и т. д.

В статье представлены проекты павильонов и стендов РНР на этих ярмарках, выполненные в 1960 году в архитектурной мастерской Торговой палаты РНР, а также и ряд проблем, характерных для этого вида архитектуры.

ГРАДОСТРОИТЕЛСТВО

Арх. Ал. Будиштяну, арх. Р. Рэу — МИКРОРАЙОН — ОСНОВНОЙ ЭЛЕМЕНТ В ПЛАНИРОВКЕ НАШИХ ГОРОДОВ (стр. 22.). Исходя из анализа коллективного характера отдельных функций повседневного быта в социалистическом городе, как и потребностей обслуживания городского населения, авторы статьи комментируют различные степени обеспечения этих функций и организацию жилых зон на основе жилищных групп, микрорайонов и жилых районов.

Микрорайон, в силу первостепенной роли, которую он играет в развертывании жизни города, является основным элементом городской структуры. В статье анализируются составные элементы такого района и принципиальные схемы, на основе которых микрорайоны могут быть организованы в новых или существующих населенных пунктах.

Инж. Н. Мэргэрит — ВАЖНЕЙШИЕ ВОПРОСЫ ГОРОДСКОГО УЛИЧНОГО ДВИЖЕНИЯ В СВЕТЕ РАБОТ СОВЕЩАНИЯ ПО ВОПРОСАМ ГОРОДСКОГО ТРАНСПОРТА, СОСТОЯВШЕГОСЯ В БУДАПЕШТЕ 28—30. IX. 1960 г. (стр. 26.) В статье перечислены основные вопросы дорожного транспорта на территории больших городов и вкратце изложена стадия их трактовки в данное время в Бухаресте в соответствии с выводами венгерского совещания специалистов (в сентябре 1960 года в Будапеште).

Указаны основные фазы рационального изучения проблем и важное значение незамедлительной разработки общего плана дорожного транспорта в городе.

Особый упор делается на необходимость подходить к этим вопросам во всей сложности их градостроительного значения, а не рассматривать их в отдельности как вопросы дорожной техники или простой регулировки уличного движения.

Подчеркивается характер новой техники в этой области проблем, необходимость вклада высококвалифицированных научных кадров и растущий интерес к как можно более широкому обмену опытом с другими столицами и крупными городами мира.

Арх. А. Мурешан, арх. Сулямита Клежа — КВАРТАЛ им. 23 АВГУСТА В ЯССАХ (стр. 30.). Расположенный в зоне верхней террасы района Копоу, этот квартал общей площадью примерно в 6 га создан при учете соседней зеленой зоны и важнейших окружающих домов.

В квартале 472 квартиры, распределенные в четырех 9-этажных, семи 5-этажных и трех 4-этажных домах; в нем имеются также и все необходимые подсобные сооружения.

Девятиэтажный дом-точка выполнен из монолитных бетонных стен и перекрытий, уложенных в инвентарные опалубки, служащие много раз. Квартиры распределены по 6 на площадку лестницы (в доме в общей сложности 51 квартира).

КОНКУРСЫ

КОНКУРС НА ТИПОВЫЕ ПРОЕКТЫ СЕЛЬСКИХ И РАЙОННЫХ ДОМОВ КУЛЬТУРЫ (стр. 33.). Союз архитекторов РНР вместе с Министерством образования и культуры объявили конкурс на лучшие типовые проекты сельских домов культуры с залами на 300 и на 400 мест и районных домов культуры с залом на 400 мест.

Статья содержит краткие оценки жюри конкурса всвязи с проектами, отмеченными премиями и похвальными отзывами.

ДИСКУССИЙ

Арх. И. Шербан — О КОНКУРСЕ НА ЛУЧШИЙ ПРОЕКТ ДОМА КУЛЬТУРЫ (стр. 35.). Автор статьи представляет в ней премированные и заслужившие похвальные отзывы проекты, приводя в связи с этим ряд критических замечаний и теоретических и практических выводов, вытекающих из анализа результатов этого конкурса.

В статье обсуждаются также отдельные вопросы общего порядка, связанные с типизацией проектов культурно-бытового строительства, как и с внешним и внутренним пластическим оформлением зданий такого рода.

ТЕОРИЯ АРХИТЕКТУРЫ

Арх. М. Меликсон — ОТДЕЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОДЕРЖАНИЯ И ФОРМЫ В АРХИТЕКТУРЕ (I) (стр. 46.). Автор статьи анализирует некоторые теоретические стороны вопроса содержания и формы в архитектуре. С целью уточнения понятий, он с самого начала устанавливает смысл, в котором использует термин «архитектура», которую он определяет, как «сложный и особый вид общественной деятельности, целью которой является организация площади и материальных рамок, в которых развертывается жизнь и деятельность людей».

В последующих главах автор анализирует существующие взаимоотношения между архитектурой, производством и искусством, а также и между архитектурой, техникой и материалами. Он рассматривает затем содержание архитектуры и ее составные части.

Автор предполагает в своей следующей статье разъяснить вопрос соотношения между содержанием архитектуры и обществом, как и соотношение между содержанием и формой.

РЕЦЕНЗИИ

Арх. Т. Эвольчану — КРАСКА В АРХИТЕКТУРЕ (стр. 49.). В стать анализируется содержание книги «Краска в архитектуре», вышедшей за подписями архитекторов З. Соломона, Л. Адлера и К. Енаке, причем указывается на необходимость для проектировщиков, как и для заказчиков знакомства с вопросами правильного применения краски в архитектуре.

ХРОНИКА (стр. 50.) содержит впечатления американского арх. Э. Д. Стона о достижениях в области архитектуры в Румынской Народной Республике.

На американского архитектора сильное впечатление произвели быстрые темпы строительства в нашей стране, целесообразность и эффективность работ по реконструкции Бухареста, в ходе которых были снесены старые и несоответствующие требованиям санитарии здания, а на месте их возведены современные светлые, привлекательные, веселые многоквартирные дома.

В этом разделе помещены также сведения о деятельности Союза архитекторов РНР в ноябре и декабре 1960 г. и в январе 1961 г.

ОБЛОЖКА: Внутренний вид концертного зала радиовещания и телевидения Р.Н.Р.

SOMMAIRE

Tiberiu Ricci, architecte — LE STUDIO DE CONCERTS DE LA RADIODIFFUSION-TÉLÉVISION ROUMAINE (p. 2) L'article commence par la présentation des considérents d'ordre téchnique qui ont formé la base de l'élaboration du projet complèxe. Le studio de concerts réalisé est spécifique aux grandes formations orchestrales avec chœur et orgue. Sa capacité est de 120 membres de l'orchestre et 150 membres du chœur, ainsi que d'environ 1000 places pour le public. Le volume intérieur du studio est d'env. 10000 m³.

On y relate ensuite tour à tour les solutions du parti architectural, de la structure à double carcasse en béton armé, ainsi que de tous les problèmes des installations acoustiques, de climatisation de l'air, de l'éclairage et des travaux sanitaires.

L'article s'achève par quelques considérations sur les possibilités de finissage du studio et des salles de concerts à longue réverbération, tout en présentant en même temps les matériaux utilisés pour le finissage et la décoration intérieure de cette construction.

EXPOSITIONS

H. Novac, architecte — LA RÉPUBLIQUE POPULAIRE ROUMAINE AUX FOIRES INTERNATIONALES EN 1960 (p. 12) La participation de notre pays à une série d'expositions internationales, donne l'occasion d'une grande activité d'élaboration de projets dans ce domaine.

En 1960 la R. P. Roumaine a participé aux foires internationales de Leipzig, Munich, Milan, Marseille, Londres, Salonique, Smyrne, etc.

L'article présente les projets pour les pavillons et les stands de la R. P. Roumaine à ces foires, réalisés en 1960 par l'atelier d'architecture de la Chambre de Commerce de la R.P.R., ainsi que quelques problèmes spécifiques à ce genre d'architecture.

URBANISME

Al. Budişteanu, R. Rău, architectes — LE MICRO-RAYON — ÉLÉMENT ESSENTIEL DANS L'AMÉNAGEMENT DE NOS VILLES (p. 22) Partant de l'analyse du caractère collectif de certaines fonctions de la vie quotidienne dans une ville socialiste, ainsi que des nécessités de service de la population urbaine, les auteurs commentent les différents degrés dont on assure ces fonctions et l'organisation des zones d'habitation en prenant pour base les groupes de logements, les micro-rayons et les rayons d'habitation.

Grâce à son rôle majeur dans le développement de la vie urbaine, l'élément structural essentiel de la ville est le micro-rayon. L'article analyse la composition de ses éléments constitutifs, ainsi que les schémas principiels d'après lesquels on peut organiser les micro-rayons dans le cadre des localités nouvelles ou déjà existantes.

N. Mărgărit, ingénieur — LES PROBLÈMES PRINCIPAUX DU TRAFIC DANS LES VILLES D'APRÈS LES TRAVAUX DE LA CONFÉRENCE DE TRANSPORT URBAIN DE BUDAPEST 28—30.IX.1960 (p. 26) L'article enumère les principaux problèmes du trafic routier dans les grandes villes et présente la situation actuelle de la ville de Bucarest par rapport aux conclusions de la conférence hongroise de spécialité (Budapest, septembre 1960).

On y montre les principales phases de l'étude rationnelle des problèmes et l'importance de l'élaboration immédiate d'un plan général de trafic routier pour chaque ville.

Un accent spécial est mis sur la nécessité de la considération urbanistique, complèxe et non pas isolée, des problèmes, comme ceux de technique routière ou seulement de reglémentation du trafic.

On souligne le caractère de tehnique nouvelle de ce domaine de préoccupations, la nécessité de la participation des cadres scientifiques supérieurs et l'interêt croissant pour un échange d'expérience avec d'autres capitales et grandes villes du monde.

A. Mureşan, Sulamita Cleja, architectes — LE QUARTIER 23 AUGUST-JASSY (p. 30) Situé dans la zone de la terrasse supérieure de la colline Copou, ce quartier couvrant env. 6 ha, a été réalisé en tenant compte de la zone de verdure proche et des constructions importantes du voisinage.

Le quartier comprend 472 appartements en 4 blocs à rez de-chaussée + 8 étages, 7 blocs à rez-de-chaussée + 4 étages et 3 blocs à rez-de-chaussée + 3 ainsi que les dotations afférentes nécessaires.

Le bloc point à rez-de-chaussée + 8 étages a été exécuté avec des murs et planchers en béton monolythe coulés dans des coffrages d'inventaire; le bloc a 6 appartements par palier (au total 51 appartements). La solution est très économique permettant, au même prix plafonné, l'amélioration du confort des appartements.

CONCOURS

CONCOURS DE PROJETS-TYPE POUR FOYERS CULTURELS ET MAISONS DE CULTURE (p. 33) L'Union des Architectes de la R. P. Roumaine et le Ministère de la Culture et de l'Enseignement ont organisé un concours de projets-type pour foyers culturels ruraux avec des salles à 300 et 400 places et des maisons de culture avec des salles à 400 places.

L'article présente quelques appreciations du Jury du concours sur les projets qui ont reçu des prix et des mentions à ce concours.

DISCUSSIONS

I. Şerban, architecte — CONSIDÉRATIONS SUR LE CONCOURS DE FOYERS CULTURELS (p. 35) L'auteur de l'article présente les projets qui ont reçu des prix et des mentions, avec quelques appréciations critiques et quelques conclusions théoriques et pratiques dérivant de l'analise de ce concours.

Il discute aussi certains problèmes généraux se rapportant à la création de projets-type de constructions sociales-culturelles ainsi que de leur aspect plastique intérieur et extérieur.

THÉORIE DE L'ARCHITECTURE

M. Melicson, architecte — QUELQUES PROBLÈMES DU CONTENU ET DE LA FORME EN ARCHITECTURE (I) (p. 46) L'auteur de l'article analyse quelques aspects théoriques du problème du contenu et de la forme en architecture. Pour préciser ces notions, il établit dès le début l'acception du terme d'architecture qu'il définit comme «une activité sociale complèxe et distincte, dont le but est d'organiser l'espace et le cadre architectural dans lequel se déploie la vie et l'activité des êtres humains».

Dans les chapitres suivants, l'auteur analyse les rapports existant entre l'architecture, la production et l'art ainsi que celles entre l'architecture, la technique et les materiaux. Il analyse ensuite le contenu de l'architecture et ses composants.

Dans un futur article, l'auteur se propose d'élucider le problème du rapport entre le contenu de l'architecture et la société, ainsi que les rapports entre le contenu et la forme.

CHRONIQUE DU LIVRE

T. Evolceanu, architecte — LA COULEUR EN ARCHITECTURE (p. 49) L'article analyse le livre «La couleur en architecture», élaboré par Z. Solomon, L. Adler et C. Enache, architectes, soulignant qu'il est nécessaire, pour les auteurs de projets tout comme pour leurs clients, de connaître la juste application de la couleur en architecture.

La CHRONIQUE (p. 50) comprend un compte-rendu des impressions de l'architecte américain E. D. Stone sur les réalisations architecturales de la R. P. Roumaine.

L'architecte américain a été impressionné par le rythme rapide dont on bâtit dans notre pays, par la manière judicieuse et éfficiente dont on reconstruit la ville de Bucarest en démolissant les bâtisses anciennes et insalubres et en érigeant a leur place des blocs modernes, clairs et gais.

On publie aussi des informations sur l'activité de l'Union des Architectes de la R. P. Roumaine pour les mois de novembre, décembre 1960, et janvier 1961.

NOTRE COUVERTURE: Vue de l'intérieur du studio de concerts de la Radiodiffusion-télévision roumaine.

MAGYAR MŰSZAKI KÖNYVTÁR 1883

ARHITECTURA R P R

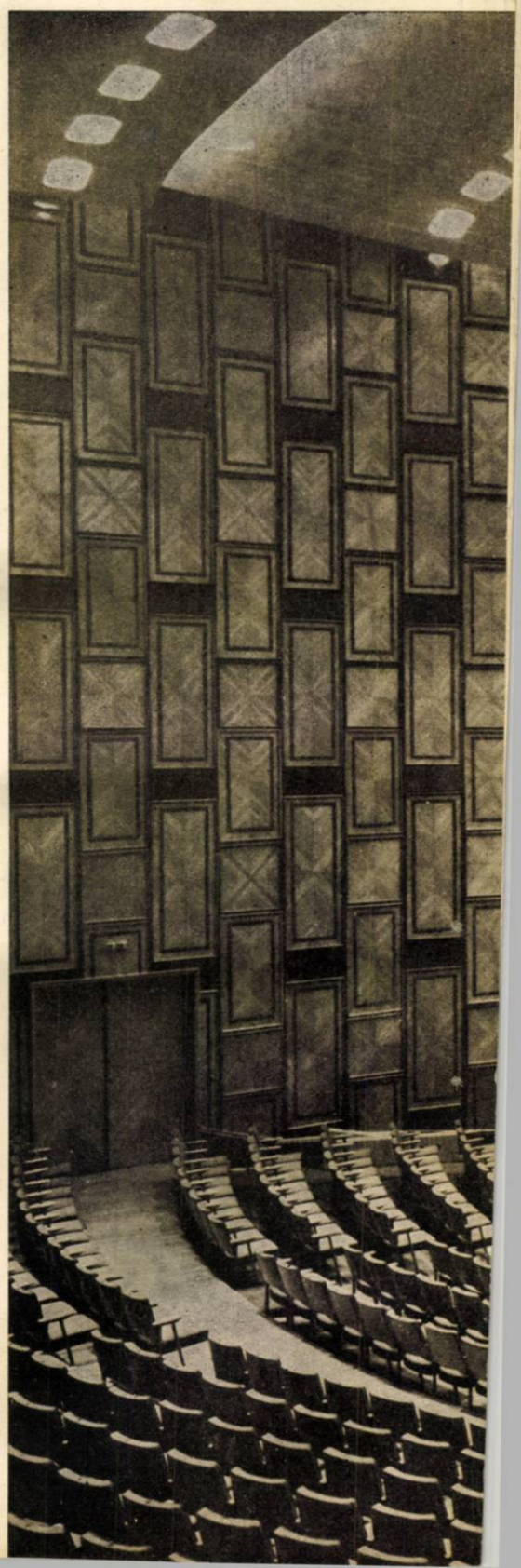

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
BUCUREŞTI, STRADA EPISCOPIEI Nr. 9 — TEL. 13.98.80

Lei 15

I. P. 4 Bucureşti